

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK  
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.  
OBNOVLJEN 2003.

# HRVATSKA RIJEČ



10. HOSANAFEST



BROJ  
654

Subotica, 23. listopada 2015. Cijena 50 dinara



ETIKETIRANJE-EFIKASAN  
NAČIN MANIPULACIJE

IZ BLAGA SAMOSTANSKE  
KNJIŽNICE

EKUMENSKI SUSRETI  
ZBOROVA U ŽEMUNU

INTERVJU  
IVO VISKOVIĆ



Ivana Andrić Penava  
Dominik Deman  
Davor Martinčić  
Petar Pifat

**BRANI**  
**JOSIP JELAČIĆ**  
od Petrovaradina do Beča

Petrovaradin, 2015.



## POSTAVITE OGLAS



**JEDNOSTAVNO,  
BRZO,  
LAKO...**



**www.svastara.rs**

# VOJVODANSKA Svaštara

# AKCIJA!

# 5G

internet

već od

649din



KARADORDEV PUT 2.  
SUBOTICA  
TEL:024/555765  
WWW.TIPPNET.RS





50%

## Popust na cijene knjiga

Povodom Međunarodnog beogradskog sajma knjiga, traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«!

1. Kopilović, Stantić, Vojnić - *Dužijanca*
2. Balint Vujkov - *Krilati momak*
3. Ruža Silađev - *Divani iz Sonte*
4. Balint Vujkov - *Šaljive narodne pripovijetke*
5. Sanja Vulić - *Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj*
6. Ilija Okrugić Srijemac - *Šaljive poeme*
7. Ante Sekulić - *Osobna imena prezimena i nadimci bačkih Hrvata*
8. Balint Vujkov - *Bunjevačke narodne pripovijetke*
9. Zsombor Szabó - *Crtice iz povijesti naselja Bačke u srednjem vijeku*
10. Dražen Prčić i grupa autora - *Priča o fotografiji*
11. Jasna Melvinger - *O Iliji Okrugiću Srijemcu*
12. Ruža Silađev - *Šokica pripovida*
13. Jasna Melvinger, I. Okrugić Srijemac - *Narodne pjesme*
14. Ante Jakšić - *Duše zemlje*
15. Ante Evetović Miroljub - *Vječnosti doba*
16. Balint Vujkov - *Šta u oca to u dice*
17. Viktorija Aladžić - *Subotica koja nestaje*
18. Ante Vukov - *Boca bez poruke*
19. Mirko Kopunović - *Mrvljenje mrve neba*
20. Vojislav Sekelj - *Životopis jedne sjene*
21. Željka Zelić - *Intimna kronika srca*
22. Marko Kljajić - *Rumeni sutoni*
23. Franjo Kašik - *Riječi nasušne*
24. Lazar Novaković - *Odsjaji ljubavi*
25. Miroslav Pendelj - *Školjka koja govori*
26. Katarina Čeliković - *Izgubljeno srce*

Uz svaku kupljenu knjigu dar - Katalog naklade NIU »Hrvatska riječ«



Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

HRVATSKA  
RIJEČ

## AKTUALNO

HNV

**Posjet zamjenika šefa Misije OESS-a ..... 6**

## INTERVJU

dr. sc. Ivo Visković, profesor Fakulteta političkih znanosti u Beogradu

**Pregovori s EU se ne smiju prekinuti .. 10-12**

## TEMA

Etiketiranje – efikasan način manipulacije

**U etiketiranju nema dokaznog postupka..... 13-15**

Matej Skenderović, humanitarac iz Subotice

**Humanitarni rad kao životni poziv...16-17**

## SUBOTICA

Tavankutski festival voća

**Na dobrom putu ..... 18-19**

## ŠIROM VOJVODINE

Elektronički mediji u zapadnoj Bačkoj pred okončanje privatizacije

**Šumovi u eteru ..... 24-25**

Četvrti ekumenski susreti zborova crkvenog pjevanja u Zemunu

**Ekumenizam – nadahnuće za zbližavanje.....26-27**

## KULTURA

Znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

**Iz blaga samostanske knjižnice ..... 32-33**

## SPORT

Damir i Goran Šimun, nogometaši iz Sombora

**Neodoljive čari lopte ..... 55**

# Stvarnost

Izbjeglička kriza na vrhuncu; Slovenci šalju vojsku na granicu; Izbjeglice probile prijelaz kod Bapske; U Hrvatsku u utorak ušlo više od 6.300 migranata; Srbija pozvala članice UNESKA da odbace zahtjev za prijem KIM; Djeca iz Vukovara s predsjednikom Nikolićem; Ovo su samo neki od aktualnih naslova početkom ovoga tjedna. Na svim televizijskim programima prizori policajaca s psima na slovenskoj granici koji ne propuštaju migrante iz Hrvatske, a s druge strane veliki broj migranata iz Srbije nastoji ući u Hrvatsku, što su i uspjeli. U toj gužvi dogodio se i incident zbog kojeg je Srbija uputila prosvjednu notu Hrvatskoj, a hrvatska strana tvrdi da se incident nije niti dogodio.

O svemu ovome svaki dan možemo vidjeti skoro sve, naravno iz različitih kutova ukoliko pratimo različite medije. Ove su teme važne i za sve Hrvate u Srbiji, one čine stvarnost u kojoj živimo i naravno posvećujemo pozornost i ovim temama. Tako na primjer, u Srbiji je i dalje glavna tema Kosovo i otvaranje poglavlja u procesu pridruživanja EU i o tome govori naš sugovornik u intervjuu uvaženi profesor i diplomat Ivo Visković.

Ali ono o čemu nećete ništa vidjeti niti čuti u medijima na srpskom jeziku je da Hrvati u Srbiji proslavljaju svoj praznik, ne možete ni čuti ni vidjeti da je zamjenik šefa Misije OESS-a u Srbiji posjetio 19. listopada Hrvatsko nacionalno vijeće u Subotici, i da je predsjednik HNV-a ukazao i na problem nesprovođenja odredbi bilateralnog Sporazuma između Srbije i Hrvatske, nepoštovanje preporuka međuvladinog Mješovitog odbora, osobito onih vezanih za garantirano parlamentarno zastupanje, za probleme nefinanciranja udžbenika za nastavu na hrvatskom, nepostojanje katedre na hrvatskom jeziku, kao i onih vezanih za ostvarivanje prava na informiranje na materinjem jeziku u lokalnim medijima koje je ugroženo privatizacijom istih.

Ne možete ni čuti ili pročitati u medijima na srpskom jeziku da je održan deseti Hosana fest, kao niti išta saznati o različitim kulturnim i znanstvenim događanjima kao što je, na primjer, da je održan znanstveni kolokvij o Knjižnom blagu franjevačkog samostana u Subotici, da se kulturno blago samostanske knjižnice postupno otvara javnosti i široj zajednici. Rijetko koji medij o tome izvještava, čini se ne zanima ih niti povijest ni sadašnjost manjina koje ovdje žive. Osim ako se namiriše neki nazovi skandal, problem, konflikt ili incident. Svaki dan se može čitati o skandalima, incidentima, o različitim negativnim stvarima u vezi hrvatskog naroda i hrvatske države, a u posljednje vrijeme i o hrvatskoj zajednici u Srbiji. Kako je incidentno i senzacionalističko izvještavanje o manjinama prisutno već dulje vrijeme možda nas to ne treba niti čuditi. Ali ne trebamo se s time niti miriti. Pogledajmo stvari iz nekog drugog kuta iz kuta pripadnika hrvatske manjine, i pišimo i čitajmo o tome u našem tjedniku. O jednome aspektu ovoga fenomena čitajte i u ovom broju tjednika – o nepodnošljivoj lakoći etiketiranja i o težini eventualnih posljedica kako za etiketirane osobe tako i za socijalne odnose u cjelini u društvu u kojem se etiketiranje i medijska manipulacija toliko odomaćilo da na njih više i ne reagiramo. A trebalo bi!

J. D.



## Prosvjedna nota Zagrebu

Srbijanski ministar unutarnjih poslova **Nebojša Stefanović** najavio je 19. listopada da će Srbija uputiti prosvjednu notu Hrvatskoj zbog incidenta u kojem je, kako tvrdi, više hrvatskih policajaca u ponedjeljak ušlo na teritorij Srbije kod graničnog prijelaza Berkasovo, te da su pri tome napali novinare koji su izvještavali o izbjegličkoj krizi. Ministarstvo vanjskih poslova Srbije uputilo je 20. listopada prosvjednu notu veleposlaniku Hrvatske u Beogradu **Gordanu Markotiću** zbog incidenta u zoni graničnog prijelaza Berkasovo. Kako su prenijeli beogradski elektronički mediji, Stefanović je najoštrije osudio ulazak hrvatskih policajaca na teritorij Srbije u ponedjeljak tijekom dana, ocijenivši da je time bio ugrožen teritorijalni suverenitet Srbije. Stefanović je, kako prenosi RTS, rekao da će tražiti objašnjenje hrvatske strane, a ako se nešto slično bude ponovilo »policija Srbije morat će reagirati«.

Potpredsjednik Vlade RH i ministar unutarnjih poslova **Ranko Ostojić** je, komentirajući incident na granici, izjavio kako hrvatski policajci nisu nikada bili na srbijanskoj strani, prenosi Hina.

H. R.

## Dačić s predstavnicima manjina

U Ministarstvu vanjskih poslova Republike Srbije ministar inozemnih poslova Republike Srbije **Ivica Dačić**, sa suradnicima, održao je sastanak 16. listopada s predstavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, kao akciju dogovorenu na posljednjem sastanku Republičkog savjeta za nacionalne manjine održanog u srpnju. Ministar je naglasio da je cilj sastanka ponuditi usluge Ministarstva, na čijem je čelu, radi ostvarivanja prava nacionalnih manjina te da se sva otvorena pitanja trebaju rješavati unutar institucija Republike Srbije, umjesto preko europskih institucija.

U svojem obraćanju predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** je pozdravio proces europskih integracija Srbije i ukazao u prvom redu na neprovedbu bilateralnog Sporazuma o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske – preporuke koje donose međuvladini mješoviti odbori koji prate provedbu sporazuma u velikoj mjeri se godinama ne provode, pri čemu je posebno apostrofirao neprovedbu odredbe o garantiranom parlamentarnom zastupstvu predstavnika hrvatske manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnoj razini te nefinanciranje udžbenika za nastavu na hrvatskom.

Posebno je ukazao da je za hrvatsku zajednicu značajno osigurati nesmetano ostvarivanje prava na informiranje na lokalnim medijima nakon njihove privatizacije, a što onemogućava praksa Ministarstva kulture i financija koje ne poštuje prijedloge i mišljenja nacionalnih vijeća o raspodjeli natječajnih sredstava. Također je ukazao na preporuku Venecijanske komisije o potrebi vraćanja latinice u službenu uporabu, kao stečenoga prava nacionalnih manjina, budući da većina manjina radije koristi latinično pismo. Ministar je odgovorio da parlamentarno zastupstvo Hrvata, kao i svih manjina, te vraćanje latinice u službenu uporabu zahtijeva promjenu Ustava.

Sastanku su nazočili i generalni tajnik Ministarstva vanjskih poslova **Veljko Odalović**, ravnateljica Ureda za ljudska i manjinska prava **Suzana Paunović** te **Ivan Bošnjak**, državni tajnik u Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu, koji je za sljedeću godinu

najavio donošenje novog Zakona o nacionalnim vijećima te Zakona o zaštiti i unapređenju prava nacionalnih manjina.

H. R.

HNV

## Posjet zamjenika šefa Misije OEES-a

Zamjenik šefa Misije OEES-a u Srbiji **Michael Uyhara** posjetio je 19. listopada Hrvatsko nacionalno vijeće u Subotici te razgovarao sa predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slavenom Bačićem** i članom Izvršnog odbora zaduženog za informiranje **Ivanom Ušumovićem**. Ovom prilikom Slaven Bačić je pozdravio proces europskih integracija Republike Srbije i nastojanje usklađivanja pravne regulative kako bi se zaštitila ljudska i manjinska prava.

Bačić je ukazao i na problem nesprovođenja odredbi bilateralnog Sporazuma između Srbije i Hrvatske, nepoštovanje preporuka međuvladinog Mješovitog odbora, osobito onih vezanih za garantirano parlamentarno zastupanje predstavnika hrvatske manjine te učešće u predstavničkim i izvršnim tijelima na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnoj razini. Naglašeni su i problemi nefinanciranja udžbenika za nastavu na hrvatskom, nepostojanje katedre na hrvatskom jeziku i pitanje nostrifikacije diploma. Bačić je naglasio potrebu kontinuiteta ostvarivanja prava na informiranje na materinjem jeziku u lokalnim medijima koje je ugroženo privatizacijom istih.

Predsjednik HNV-a skrenuo je pozornost i na preporuku Venecijanske komisije o Ustavu Srbije kojom se ukazuje potreba vraćanja latinice u službenu uporabu, kao stečenoga prava nacionalnih manjina, te da se ubuduće nastoji ostvariti inkluzija pripadnika nacionalnih manjina u procesu stvaranja akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Zamjenik šefa misije Michael Uyhara obećao je učiniti sve što je u nadležnosti OEES-a kako bi se za iznesene primjedbe pronašlo rješenje.

## Javna rasprava o programskom sadržaju RTS-a

U četvrtak, 15. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće održana je druga po redu javna rasprava o programskom sadržaju Radio Televizije Srbije, na kojoj su bili prisutni predstavnici medija, civilnih društava i nacionalnih vijeća. Javnoj raspravi je nazočio vrh RTS-a, uključujući ravnatelja javnog servisa **Dragana Bujoševića**, predsjednika Programskog savjeta **Dragoljuba Kojčića**, kao i odgovorne urednike programa.

Nakon prezentacije dosadašnjih ostvarenja i budućih planova RTS-a, uslijedila je rasprava na temu kritika i prijedloga poboljšanja programske sheme. Predsjednik Odbora za informiranje HNV-a **Ivan Ušumović** je rekao da se mora prekinuti praksa incidentalnog izvještavanja o nacionalnim manjinama i raditi na afirmativnim vijestima u informativnim emisijama, kako bi se propagirao suživot naroda na ovim prostorima. Podsjetio je također i na obvezu javnog servisa RTS-a da informira na jezicima nacionalnih manjina te da se treba razmisliti o pravcu suradnje s neovisnim produkcijama na manjinskim jezicima.

H. R.



Među gostima su bili predstojnica Državnog ureda za Hrvate **Daria Krstičević** sa suradnikom **Milanom Bošnjakom**, opunomoćeni ministri Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Valentina Šarčević** i **Stjepan Glas** i ispred Vlade Vojvodine **Adrijan Vork**, kao i predstavnici hrvatskih udruga i institucija u Srbiji.

## ROĐENDAN BANA JELAČIĆA U PETROVARADINU I NOVOM SADU

# Što Bog daje i sreća junačka



Daria Krstičević, Milan Bošnjak i Slaven Bačić

*Mi smo svjedoci kako vaša prava, na žalost, kao niti sporazum koji je potpisala Republika Hrvatska i Republika Srbija, kao ni općenito europski standardi, nisu ispunjeni. Pregovori za pristup Republike Srbije Europskoj uniji su idealan trenutak da vrlo intenzivno radimo na ostvarenju manjinskih prava, poručila je Daria Krstičević \* Mi imamo danas po zakonu određena prava, a prije petnaest godina nismo ni priznavani. Ta prava danas možemo i moramo više koristiti po primjeru bana Josipa Jelačića, poručio je Slaven Bačić*

**R**ođendan bana Josipa Jelačića najznačajniji je praznik za Hrvate u Srbiji, jer je on bio beskompromisni borac za hrvatska prava, hrvatski jezik i kulturu i kao takav nam danas treba biti uzor u našem zalaganju za očuvanje hrvatske kulture, jezika i identiteta i ostvarivanje manjinskih prava koja su nam zakonom zajamčena ali se ne koriste u dovoljnoj mjeri, poručio je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. **Slaven Bačić** na svečanoj akademiji održanoj banu u čast u Novom Sadu.

Nakon svete mise u Crkvi svetog Jurja u Petrovaradinu, u kojoj je ban **Jelačić** kršten, iznad kuće u kojoj se rodio, svečanom je akademijom obilježen jedan od četiriju praznika Hrvata u Srbiji. Proslavu su zajednički organizirali Hrvatsko nacionalno vijeće i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo koje s ponosom nosi ime *Jelačić*. U programu su sudjelovali članovi društva HKPD *Jelačić* i njihovi gosti, a nazočili su politički i kulturni predstavnici Republike Hrvatske, vijećnici HNV-a, predstavnici pokrajinskih vlasti, te predstav-

nici hrvatskih udruga kulture, medija i institucija.

### KORISTITI SVOJA PRAVA

»Što nama danas govori djelo bana Josipa Jelačića«, zapitao je dr. sc. **Bačić**. »Mi imamo danas po zakonu određena prava, a prije petnaest godina nismo ni priznavani. Ta prava danas možemo i moramo više koristiti po njegovom primjeru. Kada je riječ o informiranju taj ćemo primjer pratiti tako što ćemo pratiti hrvatske medije. Na RTV-u Vojvodina imamo uredništvo na hrvatskom

jeziku što do prije pet-šest godina nismo uopće imali. Ne samo da trebamo gledati taj program nego i propagirati ga našim sunarodnjacima. Imamo NIU *Hrvatska riječ* koju smo imali nakon Drugog svjetskog rata ali je ukinuta 1956. godine. Trebamo je pratiti, hoćemo li se pretplatiti na tiskano ili internetsko izdanje, ili ćemo pozvati nekog da se pretplati, ili ih propagirati, ili ćemo surađivati, to su novine koje pišu o svima nama i trebale bi biti u svakom našem domu. Otvorene su i mogućnosti za rad na kulturnom planu, prije pet-





Svečanu svetu misu u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu predvodio je upravitelj župe sv. Jurja i dekan Petrovaradinskog dekanata prečasni **Marko Loš**, uz koncelebraciju župnika župe Uzvišenja Svetog Križa u Petrovaradinu **Stjepana Barišića** i trajnog đakona Subotičke biskupije vlč. **Jozefa Demana**.

naestak godina bilo je tek nekoliko hrvatskih udruga, danas ih ima četrdesetak. Trebamo sudjelovati u njihovom radu. Možda nije svatko pjesnik ili pjevač, ali možemo pomoći radu tih udruga i sudjelovati u njihovim manifestacijama. Na koncu, četvrta oblast je službena uporaba jezika i trebamo svi mnogo više koristiti ta prava koja nam pripadaju. U Srijemu postoje tri mjesta u kojima je hrvatski jezik u službenoj uporabi, to su Batrovci, Stara Bingula i Sot. Postoje određena

prava koja iz toga proizlaze kao što su traženje višejezičnih osobnih dokumenata, postavljanje natpisa i na hrvatskom jeziku kao i u drugim mjestima u Vojvodini i uvjeren sam da se nedovoljno koristimo tim pravom«, rekao je dr. sc. Bačić.

#### ZNANJEM DO OSTVARIVANJA PRAVA

Predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske mr.sc. **Daria Krstičević** poručila

la je kako Hrvati u Srbiji baštine dobre osobine bana Josipa Jelačića »jer ste u vrlo teškim i složenim okolnostima sačuvali hrvatsku kulturu, jezik i identitet. Iskreno vam želim reći u ime svih nas iz Republike Hrvatske kako mi jako cijenimo to što činite i što ste postigli i da se doista ponosimo vama.«

Krstičević je zahvalila HNV-u na svemu onome što se posljednjih godina uspjelo ostvariti. »U Državnom uredu za ove tri godine našega rada zajedno sa svima vama uspjeli smo dosta toga napraviti, preko stotinjak projekata, a ono što je najbitnije i na čemu intenzivno radimo u posljednje vrijeme, s obzirom da je u tijeku postupak i pregovori za pristup Republike Srbije Europskoj uniji, to je zapravo jedan idealan trenutak za sve vas i za sve nas, da vrlo intenzivno radimo na ostvarenju manjinskih prava hrvatske zajednice u Srbiji. Da bi se to moglo uspješno realizirati potrebno je poznavanje mehanizama funkcioniranja Europske unije, kao i europskog zakonodavstva. S tim u svezi smo skupa s HNV-om organizirali nekoliko seminara u Zagrebu za djelatnike HNV-a i općenito za sve one koji su aktivni u hrvatskoj zajednici, također smo organizirali praksu za **Ivana Ušumovića** u Bruxellesu što je osobito važno. Naime, davno je rečeno kako nitko nije jači od onoga koji zna. Znanje je velika moć i upravo to znanje, koje je Republika Hrvatska teškom mukom stekla i koje vam može sada prenijeti i prenosi ga, ogromno je bogatstvo i neprocjenjiva vrijednost. Mi smo svjedoci



kako vaša prava, na žalost, kao niti sporazum koji je potpisala Republika Hrvatska i Republika Srbija, kao ni općenito europski standardi, nisu ispunjeni. Također, na žalost, svjedoci smo u posljednje vrijeme sustavnog kršenja ne samo vaših manjinskih prava nego i ljudskih prava.

Uvijek smo uz vas i bit ćemo uz vas. Vrlo je važno očuvati staloženost, dostojanstvo, mir, ali istodobno i nepokolebljivost, ustrajnost i čvrstinu. Državni ured kao i cijela Republika Hrvatska bit će vaši snažni partneri u svim vašim aktivnostima«, kazala je Krstičević i poručila kako je važno »jačati zajedništvo vaše i naše, jer svi smo mi dio jednog nedjeljivog hrvatskog naroda bez obzira gdje živimo«.

#### JELAČIĆU NA DAR, BANU U ČAST

»Jelačićev rođendan okupio nas je ove godine iznad njegova



Milan Bireš i  
Tamburaški orkestar



Mješoviti pjevački zbor





doma, u ulici koja se nekada ponosila njegovim imenom. Ovdje danas nema slavljenika tijelom, nema ni torte, ali vjerujem kako je nakon večernje svete mise u crkvi sv. Jurja on ovdje prisutan duhom, s nama. Kao što je običaj, došli ste na rođendan, vjerujem da ste donijeli nešto banu na dar, a ako niste evo mi smo donijeli jedan dar za našega bana. Jedanaest godina nakon što postojimo i što djelujemo, naša povijesno-istraživačka sekcija na čelu s povjesničarkom **Ivanom Andrić-Penava**, mr.sc. **Dominikom Demanom** i **Davorom Martinčićem** pripremila je jedan dar – knjigu *Ban Josip Jelačić od Petrovaradina do Beča*. U knjizi našem banu govorimo o onome što on nije vidio, što nije doživio, što ne zna, a to je da smo ne samo njegov životopis i njegove zasluge, njegov život i djela opisali, nego smo ovdje stavili i spomen kako su ga Petrovaradinci sve do danas

poštovali«, kazao je predsjednik HKPD Jelačić **Petar Pifat**.

Uz značajne poruke koje su sa svečane akademiji poslali govornici, publiku u SPENS-u je oduševio i bogat i odlično izveden program koji je vodila **Gordana Jerković**, poznata s TV ekrana svim redovitim gledateljima hrvatskog programa na RTV-u, a u kojem su sudjelovali članovi Društva Jelačić i njihovi gosti.

Kao svojevrсни nasljednik nekadašnjeg petrovaradinskog Omladinskog društva Jelačić, 2003. godine je utemeljeno istoimeno hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo, a 2005. godine je s radom počela škola tambure koju već deset godina u kontinuitetu predvodi profesor **Stevan Mošo**. U ovoj jubilarnoj godini rada i jubilarnom nastupu na spomen-rođendanu svoga sugrađanina bana Jelačića mladi tamburaši su izveli srednjovjekovnu instrumentalnu skladbu *Stari župski ples* iz Dubrovnika i skladbu *Ne*

*dirajte mi ravnicu* **Miroslava Škore** uz odličnog solista **Milana Bireša**. Bireš je uz pratnju tamburaša izveo i pjesmu koja se oduvijek nalazi i na repertoaru petrovaradinskih Hrvata *Ustani bane*, u čemu su mu se u posljednjem refrenu pridružili i nazočni.

Himnu *Banu Jelačiću* koju je spjevao **Đuro Arnold** u drugoj polovici 19. stoljeća u rodoljubno-romantičnom zanosu ilirizma, a koja je nakon osam desetljeća svjetlo dana ugledala 2007. godine zahvaljujući pokojnome prof. **Đuri Rajkoviću** i pokojnoj **Anici Nevolić**, vrlo dojmljivo je izveo pjesnik i glumac Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu **Miodrag Petrović**.

Nedavno osnovana muška izvorna pjevačka skupina *Bodroški bečari* sastavljena od članova Kulturno-umjetničkog društva Hrvata *Bodrog* iz Bačkog Monoštora izvela je dvije izvorne pjesme *Dolinom se šetala* i *Pod prozorom moje drage*. Kako su nam rekli poslije završetka programa, imali su veliku tremu jer im je ovo bio prvi nastup na tako značajnoj manifestaciji, no nije bilo mjesta strahovanju jer su pobrali simpatije i veliki pljesak.

Program Društva Jelačić ne bi bio cjelovit da u njemu ne sudjeluje i zbor Društva koji je izrastao iz prvobitne pjevačke sekcije u ozbiljan višeglasni, mješoviti pjevački zbor. Zbor je nastupio pod ravnanjem dirigentice, profesorice **Vesne Kesić-Krsmanović**. Nakon izvedbi himni Republike Srbije i Republike Hrvatske na samom početku programa, zbor je izveo skladbu *Za dom* autora **Franje Vilhara**. Na koncu kao i prethodne godine svi nazočni



Miodrag Petrović

su uživali uz, kako ih je najavila voditeljica, »glazbeni pozdrav bisera naše hrvatske zajednice: mješovite klape HKPD-a Jelačić i organizatora svečanosti predsjednika Društva Jelačić Petra Pifata, koji su uz najavljenju **Cesaricu Zlatana Stipišića Gibonija** izveli na radost svih nazočnih i skladbu *Ružo crvena*.

Na koncu, svakako treba istaknuti kako su svi nazočni uživali u proslavi koja je održana pod geslom obitelji Jelačić »Što Bog daje i sreća junačka«, a onima koji nisu tog dana bili u Petrovaradinu i Novom Sadu možemo prenijeti samo dio toga. Odlično ozračje i program, uz izvrsne pjevače, glumce i glazbenike, koje svake godine organizatori uspiju okupiti teško je prenijeti kroz riječi i fotografije. Osjetiti to ozračje i pozitivan naboj mogli su samo oni koji su toga dana bili u Petrovaradinu i Novom Sadu.

J. Dulić

Foto: Aleksandar Mišković



Klapa



Bodroški bečari

DR. SC. IVO VISKOVIĆ, PROFESOR FAKULTETA POLITIČKIH ZNANOSTI U BEOGRADU

# Pregovori s EU se ne smiju prekinuti



*U ovom trenutku Njemačka nije narogušena protiv*

*Srbije, naprotiv \* Ne možemo od drugih očekivati*

*niti dobiti više nego što smo dobili od Europske*

*unije \* Ja sam od onih koji smatraju kako je uvijek*

*kada se postave nerealni zahtjevi šteta obostrana \**

*U svakoj prilici odgovorni političari trebaju smirivati*

*situaciju, a nikako podizati tenziju ili strasti*

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

**I** Kosovo i Europska unija teza je naših političara, koja sudeći po posljednjim događanjima i vijestima iz Bruxellesa teško »pije« vodu. Hoće li nove vijesti iz Bruxellesa dovesti do prekida pregovora s Unijom i što Srbiju u tom slučaju čeka, ili su izvjesniji daljnji razgovori s Bruxellesom i Berlinom, neke su od tema o kojima smo razgovarali s dr. sc. **Ivom Viskovićem**, profesorom na Fakultetu političkih znanosti u Beogradu.

**HR:** Donedavno se govorilo kako će prva poglavlja koja će Srbija u pregovorima s Europskom unijom otvoriti biti poglavlja 23 i 24 (ljudska prava i pravosuđe). Sada je ipak to poglavlje 35. Za zemlje koje su pristupale Europskoj uniji to je poglavlje dolazilo negdje posljednje na red. Jeste li iznenađeni što

se poglavlje 35 u slučaju Srbije otvara prvo?

Bilo bi veoma problematično da kao čovjek koji se stručno bavi analizom međunarodnih odnosa, vanjskom politikom svoje zemlje i odnosima s Europskom unijom ne znam što se može očekivati. Uz to boravio sam u Njemačkoj tako da sam na licu mjesta mogao pratiti događanja, te sam znao kako je jedan od uvjeta koji je Bundestag postavio pred njemačku vladu upravo otvaranje poglavlja 35. Točno je da to poglavlje kod ostalih zemalja nije bilo među prvima i to je zapravo u njihovom slučaju bilo poglavlje koje se nazivalo ostalim pitanjima. U slučaju Srbije to je nešto drugačije. Radi se o jednom ozbiljnom pitanju, o nečemu što je iznimno teško riješiti i zato je izdvojeno u posebno poglavlje. Kod nekih zemalja to je bilo

definirano kao odnosi sa susjedima, a ovdje je to izravno pitanje Kosova. Bilo je najava njemačkog Bundestaga da će se to poglavlje prvo otvarati, a Bundestag obvezuje vladu Njemačke i u tom smislu sam znao kakav je slijed događaja. Ali svi smo očekivali da će uz poglavlje 35 biti otvoreno još neko, poglavlje 32 za koje smo bili potpuno spremni, dok su poglavlja 23 i 24 trebala to pratiti.

**HR:** Znači li to da su naši političari svjesno izbjegavali govoriti o tome?

Istina, o tome se u javnosti nije puno govorilo, ali to već ovisi o samim medijima. Oni koji se time bave, kao što je moja kolegica **Tanja Mišćević** iz Ureda za europske integracije i neki drugi, otvoreno su to najavljivali i trebalo ih je samo pažljivije slušati.

Naravno, kada političari nešto kažu, možda ne kažu tako izravno i otvoreno kao oni koji o toj temi govore sa stručne strane. Svakome tko je htio vidjeti bilo je jasno da će se nešto ovako dogoditi.

**HR:** Ovih smo dana čuli kako nema novih uvjeta, konkretno, to je izjavio veleposlanik Njemačke u Beogradu, a s druge strane predstavnici vlasti pojašnjavali su kako je sve ono što je sadržano u amandmanu Njemačke zapravo put ka priznanju Kosova. Što se točno traži tim amandmanima i je li to nešto novo u odnosu na ono što je već dogovarano u Bruxellesu?

Činjenica je kako u prijedlogu koji je dan ima novina i stvari koje nisu bile pregovarane u Bruxellesu i koje za Srbiju nisu povoljne jer bi priznavanjem tih



zahtjeva faktički Srbija priznala Kosovo kao državu. To je nešto što nije očekivano, jer riječ je o stvarima o kojima prethodno u dijalogu Beograda i Prištine nije dogovoreno, a ušle su kao dio pregovaračke platforme Europske unije. I na to je Srbija reagirala. Amandman Njemačke odnosi se samo na jednu stvar. Tim se amandmanom traži da se druga poglavlja ne otvaraju prije nego li se ispuni sve ono što je predviđeno u pregovaračkoj platformi za poglavlje 35. To jest novina, ali to nije prijedlog Njemačke, već Europske unije, odnosno njene službe za vanjske poslove. U tom smislu veleposlanik **Axsel Dittmann** je rekao kako Njemačka nije postavila nove uvjete, ali je u svakom slučaju postavila jedan zahtjev koji je za Srbiju vrlo nezgodan, jer zapravo blokira pregovore o ostalim poglavljima. Nije realno očekivati da se zahtjevi iz pregovaračke platforme za poglavlje 35 brzo i lako ispune, što će nama vezati ruke.

**HR:** Može li se zapravo iz ovoga iščitati kako je Njemačka odlučna da se suštinski riješi pitanje Kosova i da tek onda krene otvaranje pravih pregovora?

S punom odgovornošću usudujem se reći kako nisu svi u Njemačkoj istoga mišljenja. Naravno postoje oni koji imaju tvrdi stav prema Srbiji, za postavljanje oštrijih uvjeta, ali postoje i oni koji su na stajalištu da treba biti realističan i postavljati one zahtjeve koje Srbija može ispuniti i koji ne bi predstavljali ni unutarpolitički, a ni vanjskopolitički problem. Isto tako postoji razlika u stavovima u najbližem okruženju kancelarke **Angele Merkel**. Neki savjetnici su za tvrdu, a neki za mekšu liniju i očekujem da će se između njih voditi dijalog. O našoj strani ovisi koliko ćemo te ljude uspjeti uvjeriti da je trenutačni prijedlog za Srbiju vrlo nepovoljan, teško prihvatljiv (ako je ikako prihvatljiv) i da bi se trebao promijeniti. U slučaju da se uspije, vjerojatno u kontaktima na najvišoj razini,

uvjeriti njemačke kreatore politike, a posebice kancelarku, da je tako nešto za Srbiju neprihvatljivo, mislim da može doći do promjene. Podsjetit ću kako su njemački predstavnici posljednjih mjeseci iskazali mnogo bolje mišljenje o onomu što se u Srbiji radi i kako se postupi po najosjetljivijim pitanjima, nego što su to radili ranije. Mislim kako više nema tvrdoće u stavu, naprotiv

Može se zato očekivati da će prihvatiti dijalog, možda neće prihvatiti sve naše zahtjeve, ali očekujem da neke ipak prihvate.

**HR:** Srpski patrijarh Irinej je rekao: »Ne smijemo žrtvovati Kosovo radi Europe«, predsjednik Tomislav Nikolić: »Priznanje Kosova dovelo bi do građanskog rata«, najavljuje se i mogućnost referenduma. Gdje

## NEZAHVALNO LICITIRANJE

»Licitiranje datumima, pa i datumom ulaska Srbije u EU, uvijek se pokazalo kao loše. U međunarodnim odnosima situacija se vrlo često iznenada promijeni kao što je sada ova situacija za izbjeglicama. Što se tiče Srbije mislim kako smo sposobni za šest do osam godina ispuniti zahtjeve EU. Naravno, mogu se neke okolnosti u zemlji ili EU promijeniti, pa da taj proces bude brži ili sporiji. Primjerice, ukoliko i dalje dođe do zatezanja odnosa između Rusije u Zapada, da Zapadu interes bude da Srbiju što prije učini članicom Unije. Nije zato pametno licitirati, ali mislim kako uvijek treba tražiti, pogotovo kod naših političara, da se dosljedno provode reforme u društvu. Nije cilj Srbije da uđe u Europsku uniju, cilj Srbije bi trebalo biti dostizanje ekonomske, društvene i demokratske razine razvijenosti zemalja Unije. Onda je to za nas dobitak«, kaže Visković.

bilo je pohvala čak i od ljudi koji su nas ranije kritizirali. Tu vidim prostor da se s Njemačkom može razgovarati i utjecati na to da se njihov stav ublaži.

**HR:** Hoće li tih pregovora s Njemačkom biti?

Mislim da će sigurno Srbija to pokušati. Nisam pesimist ni u pogledu toga da će Njemačka prihvatiti te razgovore. Hoće li prihvatiti naše argumente to je drugo pitanje, to ovisi o nizu okolnosti. Podsjetit ću vas kako smo proteklih mjeseci imali niz njemačkih pohvala vezano za izbjegličku krizu i po mom mišljenju to nam donosi niz pozitivnih poena u njemačkoj javnosti i političkom establišmentu. U ovom trenutku Njemačka nije narogušena protiv Srbije, napro-

to sve vodi? Nisu li to prejake i prekrupne riječi koje neće donijeti nikakvo rješenje? Naprotiv.

Ljudi koji su emotivno vezani za pitanje Kosova reagiraju emotivnije nego što bi drugi očekivali. Normalno, tako nešto nije baš dobro kada dolazi od ljudi koji imaju istaknutu ulogu u društvu. Od onih sam koji smatraju kako u svakoj prilici odgovorni političari trebaju smirivati situaciju, a nikako podizati tenziju ili strasti. U tom smislu želio bih da se o ovoj temi govori mirnije i staloženije da ne bi kod nedovoljno informiranih ljudi izazvalo paniku. S druge strane razumijem ljude koji smatraju da im je to pitanje bitno, čak i po cijenu prekida razgovora sa EU. To nije moje mišljenje, to nije mišljenje značajnog broja ljudi u Srbiji,

ali treba biti tolerantan i prema drugačijim mišljenjima.

**HR:** Što se može desiti ukoliko Srbija prekine pregovore s Europskom unijom i zapravo je li tako nešto uopće izvjesno?

Prekidanje pregovora s Europskom unijom zadnja je stvar koja se smije dogoditi. U ovom trenutku tako nešto nije niti potrebno, a niti korisno za Srbiju. Kada se takav korak uradi praktički nema nazad. Ja zbog toga ne očekujem da će s naše strane biti neke vrste reakcije koja bi išla k tome. Naprotiv, mislim kako ćemo se itekako truditi da se pregovori nastave i da ćemo se truditi da se ovaj uvjet koji je postavljen na neki način prevlada kako bismo mogli otvoriti nova poglavlja, jer za mnoga smo spremni. Mislim da pregovori s Europskom unijom neće biti prekinuti, jer ako bi se to dogodilo Srbija bi morala duboko promisliti što je njena strategija. Možemo li biti čardak ni na nebu ni na zemlji, jer teško je očekivati da Srbija bude priznata kao neutralna zemlja. Čak i kada bi se to dogodilo pitanje je koliko bi nam to koristilo. Srbija, naravno, ima različite alternative na raspolaganju, ali po mom mišljenju nema boljeg puta za nas od integracije u Europsku uniju. Sve drugo je lošije i zbog ekonomskih, geopolitičkih, demokratskih i civilizacijskih razloga. Ne možemo od drugih očekivati niti dobiti više nego što smo dobili od Europske unije.

**HR:** Ukoliko bi došlo do zastoja u pregovorima s EU, koliko bi Srbija izgubila?

Po mom uvjerenju bilo bi to jako loše, jer ne vidim da nam bilo tko drugi može više pomoći od Europske unije. Radi se ne samo o financijskim sredstvima, ne samo iz pretpripravnih fondova, već o ljudskim i demokratskim vrijednostima, standardima koje od jedne zemlje čine državu koja se smatra razvijenom demokratskom zemljom u smislu prave demokracije koja u društvu vlada. Na nekoj drugoj

strani možda bismo mogli dobiti veću financijsku pomoć, ali ne bismo dobili sve te europske vrijednosti, a za Srbiju je to itekako bitno. Mislim da veliki broj ljudi to shvaća. S druge strane ulaskom u EU nama se otvara šansa da riješimo jedno od gorućih pitanja, a to je pitanje nezaposlenosti. Otvaranje novih radnih mjesta ide sporo i teško i nemojmo očekivati da će se to ubrzati. Integracije u EU omogućile bi našim ljudima da se zapošljavaju širom Europe, što je način da se riješi pitanje nezaposlenosti kod nas. Naravno nije najbolje rješenje da ljudi odlaze iz zemlje da bi našli posao, ali tako nešto se događa i u Hrvatskoj i drugim manje razvijenim članicama EU. To otvaranje takozvanog europskog tržišta radne snage je nešto što Srbiji može pomoći. Uz to strani kapital bi dolazio mnogo brže nego što je to sada slučaj, što je uvjet za gospodarski napredak i zapošljavanje.

**HR:** Može li eventualno prekidanje pregovora Srbiju vratiti u »paket« s ostalim zemljama zapadnog Balkana i što bi to značilo?

Tako nešto ne odgovara Srbiji i Srbija se o tome i izjasnila. Čekati sve ostale zemlje da bismo u »paketu« s njima bili primljeni nije dobro za nas, jer Srbija je ipak u nekim stvarima daleko ispred nekih drugih zemalja zapadnog Balkana. U svakom slučaju ako bi se prekinuli pregovori onda bismo potpuno izgubili šansu. Ako bi se oteгла situacija može se dogoditi da neki drugi prije nas otvaraju poglavlja ili čak i završe pregovore. Mislim da bi to za Srbiju značilo samo gubljenje vremena. Svojim studentima volim reći kako je svaki izgubljeni dan izgubljeni mjesec, svaki izgubljeni mjesec je izgubljena godina, a svaka izgubljena godina je kao izgubljeno desetljeće s obzirom na to koliko smo izgubili 90-ih godina.

**HR:** Postoji li opasnost da Srbiju dočeka sudbinu Turske da bude vječiti kandidat za EU?

Iskreno mislim da ne. Turska je sama u velikoj mjeri svojim unutarpolitičkim zbivanjima, nedostatkom demokracije i poštovanja ljudskih prava bila odgovorna za to. Tako da su oni sami onemogućavali da se neka poglavlja otvore. Bilo je i onih zemalja koje su smatrale da Turska civilizacijski ne pripada Europskoj uniji. Ne mislim da je Srbija u poziciji da bude kao Turska. Ali se naravno može dogoditi da, ukoliko se ne nađe rješenje za ovako postavljenu pregovaračku platformu EU za poglavlje 35, da dugo čekamo na otvaranje nekog novog poglavlja.

**HR:** Jesu li i druge zemlje imale prepreka i sličnih problema pri ulasku u EU ili je Srbija tu iznimka?

bi zato trebalo izbjegavati čak i naznake da je u ovom slučaju riječ o nekakvoj mržnji prema Srbiji. To je jednostavno jedan politički stav, jer zemlje članice EU žele da se u Uniju ulazi po njihovim uvjetima. Nama naravno to nije često u interesu i otuda te razlike.

**HR:** Mogu li se dati neke procjene – koji će biti sljedeći koraci Beograda, Bruxellesa, pa i Berlina?

Očekujem intenzivnu diplomatsku reakciju posebice s naše strane i mislim da to mora biti više od diplomatske ofenzive. To mora biti jedna dobro promišljena i iznimno angažirana politička akcija kojom bi se pokušalo utjecati na naše partnere u razgovorima da razumiju našu situ-

**HR:** Može li se na primijeniti »recept« nekadašnje Istočne i Zapadne Njemačke?

To jest njemačka ideja, a jedan od zagovornika te ideje je bivši veleposlanik **Volfgang Ischinger**. No, mislim da je to ipak bilo specifično rješenje koje je bilo sjajno pronađeno za situaciju u kojoj su bile dvije Njemačke, ali je teško primjenjivo za Srbiju i Kosovo. U njemačkom slučaju radilo se o razjedinjenosti jednog naroda koji je doista želio živjeti zajedno. U našem slučaju radi se o dvama narodima, od kojih jedan ne želi živjeti s drugim. To je ta bitna razlika. No, način na koji je riješen odnos dvije Njemačke može biti koristan, jer se nizom praktičnih postupaka normalizirao



Bilo je takvih slučajeva, naravno ne identičnih kao u Srbiji. Naš susjed Makedonija godinama čeka da dobije status kandidata, jer se Grčka zbog imena tome protivi. U vrijeme premijera **Mečijara** u Slovačkoj zemlje EU njegovu politiku nisu smatrale prihvatljivom i demokratskom za Europsku uniju i zbog toga je Slovačka morala čekati promjenu vlasti da bi bila primljena. Postoje dakle primjeri nekih zemalja prema kojima se postupalo oštrije iz sasvim konkretnih razloga i u tom smislu Srbija nije iznimka. U javnosti

aciju i da na neki način prilagode svoje zahtjeve. Ja sam od onih koji smatraju kako je uvijek kada se postave nerealni zahtjevi šteta obostrana. U ovom slučaju šteta bi bila veća za nas, ali nije dobro ni za Europsku uniju. Čak i da ne dođe do katastrofičnih predviđanja, kao što su najave građanskog rata, doći će do velikog nezadovoljstva, apatije ljudi, a pokazalo kako nije lako ponovno pokrenuti ljude i stvoriti društvenu energiju koja je potrebna da se načine promjene za ulazak u EU. Izgubiti to u ovom trenutku bilo bi loše.

rao život običnih ljudi. Da ljudi slobodno prelaze iz jedne sredine u drugu, da ekonomski i kulturno surađuju, a da se formalno ne da priznanje. Drugim riječima Kosovo i dalje za Srbiju formalno ne bi bilo država, ali bi se razvijali najnormalniji odnosi uključujući i pitanja koja na neki način zadiru u samu državnost. To je najdelikatnije. Kako naći tu granicu. Mislim da je potrebno naći neko rješenje koje bi se oslanjalo na taj njemačko-njemački model, ali se on nikako ne može jednostavno prekopirati.



## ETIKETIRANJE – EFIKASAN NAČIN MANIPULACIJE

# U etiketiranju nema dokaznog postupka

Srbijanski javni prostor, kao i u vrijeme olovnih devedesetih, vrvi ružnim etiketama, koje se šire poput zaraze. U nedostatku argumenata, kada se protivnik želi diskreditirati, zalijepi mu se etiketa i označi se kao ustaša, komunjar, lopov ili udbaša. Negativnim etiketama pribjegavaju mnogi ovdašnji političari, ali i javne osobe, a takve etikete medijski plasiraju pojedini tabloidi i razne televizije, koji su i sami proizvođači negativnih etiketa. Ne zaboravimo pri ovome kako su novine i elektronički mediji instrument bez presedana za formiranje javnog mnijenja. Cilj je zapravo isti: označiti određene ljude kao nepodobne, izbaciti ih iz »igre«, učiniti ih manje vrijednim. Osim etiketiranja ljudi, etiketiraju se i određene institucije. Mnogo je onih koji su zbog negativnog etiketiranja ne samo gubili posao i ugled, nego i glavu.

Prisjetimo se ne tako davne prošlosti. U vrijeme ratova na prostoru bivše Jugoslavije za patriote su bili proglašeni **Željko Ražnatović i Milorad Ulemek**, a etiketa izdajnika srpstva prilijepjena je brojnim intelektualcima, među ostalima i **Srđi Popoviću, Vojinu Dimitrijeviću, Biljani Kovačević Vučo, Ljubiši Rajiću, Bori Ćosiću...** Prošle je godine napravljen i popis *30 najvećih srbomrzaca i izdajnika među javnim osobama*, koji je sastavio SNP *Naši*. Na tom su se popisu našli i **Svestislav Basara, Mirjana Karanović, Žarko Korać, Goran Marković, Biljana Srbljanović, Nataša Kandić, Sonja Biserko, Latinka Perović, Borka Pavićević...**

*Etiketirati nekog kao ustašu prilično se odomaćilo u Srbiji \* Kao ustaše devedesetih su godina etiketirani i Srbi \* Umjesto otpora građana i neprihvatanja negativnih etiketa, medijski sadržaji raznih etiketiranja se prihvaćaju u ne malom broju od strane konzumenata \* Je li u stvari današnji antifašizam tek sredstvo za marginaliziranje političkih neistomišljenika?*

## SVUDA »USTAŠE«

Etiketirati nekog kao ustašu prilično se odomaćilo u Srbiji. Kao ustaše devedesetih su godina etiketirani i Srbi. Zvuči sulo, ali evo kako o tom vremenu govori **Bogdan Bogdanović** za list *Nedjelja*, studenoga 1990., intelektualac koji je također etiketiran kao ustaša: »Baca nam se u lice bezočna prijetnja – batalite vi istinu, istina je ono što vam mi kažemo! U Beogradu smo do te mjere izloženi pritisku tvrdog lagarenja, tvrdih, džombastih obmana da je teško ne prisjetiti se dr. **Goebelsa**«. Prisjetimo se još malo i ne tako davne prošlosti. U selu Hrtkovci, gdje su prema popisu iz 1991. Hrvati činili 40 posto od ukupnog broja stanovnika, na mitingu 6. svibnja 1992. **Vojislav Šešelj** je pročitao imena 17 mještana Hrvata za koje je tvrdio kako su čla-

novi Zbora narodne garde i da se slažu s »progonom« Srba iz Hrvatske. Njima je zapriječeno da isele, a što jest bio početak progona nesrpskog stanovništva iz vojvođanskog dijela Srijema. Etiketiranje? Surovo, zločinačko! U Hrtkovcima prema popisu stanovništva iz 2002. godine živi tek 7,46 posto Hrvata.

Etiketiranja ovdašnjih Hrvata kao ustaša su brojna, koliko je samo boje potrošeno na ispisivanje poruke: »Ustaše, napolje!«, a nedavno su srbijanski tabloidi objavili i naslove poput: »Ustaški udar na Srbiju« ili »Protestna nota: kao u doba Pavelića«, povodom migrantske krize. Nazdravlje. Miksati premijera **Milanovića** s fašizmom jest bedasta glupost, ali glede namjere, jest inteligentna manipulacija. Takvo etiketiranje, iracionalnim mehanizmom u glavama brojnih pojedinaca, često se automatski

prelijeva i na jedan cijeli narod – hrvatski. Kako novine odavno više nisu pasivni kontejner za događaje koji u njega ulaze, već aktivni pokretač traganja, koje razotkriva pozadine događaja, i mene interesira što je uzrok negativnog etiketiranja, kao efikasnog načina manipulacije. Odgovora je sigurno mnogo, dakle, različitih. Jedan od odgovora su i riječi **Bogdana Bogdanovića**, rečene u razgovoru za *Start* davne 1988. godine: »Jedna od osobina tog našeg primitivnog mentaliteta jest i porazno uskraćivanje prava na osobnost, neprihvatanje osobnosti, naročito ako je drukčija, druga, drugoslovna. Ako niste 'naš čovjek', niste čovjek uopće.«

## PROIZVOLJNI TRANSFER ZNAČENJA RIJEČI

Postoje i etikete s kojima se susrećemo svaki dan, otisnute su na proizvodima. Varijante su razne, šarolikog dizajna, proizvodnja takvih etiketa je biznis i one imaju industrijsko-trgovačko značenje. Zamislite život u kojem bi se etikete lijepile samo na stvari...

No, podimo redom glede negativnog etiketiranja osoba. Postoji etiketiranje koje se zove globalno, a karakterizira ga negativno vrednovanje jedne specifične osobine, ponašanja ili aktivnosti neke osobe, nakon čega takvu procjenu proširujemo na čitavu osobu. Primjera je mnogo, evo jednog: ako netko padne na ispitu pa ga etiketirate kao glupog, to jedino može dovesti do samopodcjenjivanja te osobe ili njenog obrambenog ponašanja, ali i do depresije te mlade



osobe. Olako se lijepe etikete, poput one: ona je neurotičarka. Također je rašireno i etiketiranje samoga sebe. Opće je poznati primjer sadržan u rečenici: moj brak je katastrofa. Rješenja za nadvladavanje negativnog globalnog etiketiranja općim oznakama su jednostavna. U slučaju kada vaše dijete ne položi ispit, trebali biste ga motivirati i ukazati: razmisli malo, možda trebaš više učiti.

O etiketama koje su danas sve više u uporabi, a koje se zalijepe pojedinim ljudima, razgovarali smo s novinarom **Ljubomirom Živkovim**.

»Lijepljene etiketa je zanat najstariji. U osnovnoj školi već pljušte uvrede, u moje vrijeme, dakle prije pedeset pet godina, bilo je: izdajica, drveni advokat, filozof!; ukoliko je onaj tko titulu smisli i izgovori dovoljno rječit ili da kažemo karizmatičan, pridobit će dovoljno pristaša i ocrnjivanje ili omalovažavanje će uspjeti. Etiketiranje je lako i besplatno, autoru oduzima pola minute razmišljanja: koju bih iz kompleta priručnih uvreda priljepio na čije čelo? Etiketiranje se zasniva najviše na tome što pojmovi nisu određeni: pod izdajicom možete podrazumijevati što god vam drago: čovjeka koji je

odao hajduka sakrivenog u vaju, osobu koja je izigrala nečije povjerenje, osobu koja je odstupila od negdašnjih zajedničkih vrednota, može nešto četvrto, peto... Nema u etiketiranju dokaznog postupka, ne traži se dokazni materijal, nisu potrebni očevici, sudski vještaci, forenzičari, etiketiranje je presuda prijekog i samoproglašenog suda, kad ti je netko priljepi to je kao da te je leprozni bolesnik filmski poljubio, zaražen si i gledaj kako ćeš podnijeti inkubaciju i daljnji tijek bolesti«, kaže Živkov.

Umjesto otpora građana i neprihvatanja negativnih etiketa, medijski sadržaji etiketiranja se prihvaćaju u ne malom broju od strane konzumenata. Tijekom razgovora, pitao sam Živkova o praksi proizvoljnog transfera značenja riječi ustaša.

»U etiketiranju ima proizvoljnog transfera značenja riječi. Ako je u Srbiji riječ 'ustaša' neka vrsta zamjene za riječ 'neprijatelj', 'dušmanin' ili 'zločinac', onda će ona ući u opticaj, iako među tim pojmovima ima razlike: imamo i neprijatelje koji nisu ustaše, ali je svaki ustaša i neprijatelj, dušmanin i zlikovac – može dakle fino poslužiti!, a navijači je mogu u Beogradu uzvikivati sucu koji nije ustaša, koji je Srbin, koji sudi

na utakmici gdje snage odmjeravaju dva srpska tima, ako jedna tribina smatra da su njihovi ljubimci oštećeni, oni će mu vikati 'ustašo'. Ako se ne varam i predsjednik **Nikolić** je prije nego što se zapredsjedničio govorio kako je **Boris Tadić** ustaša, možda je samo htio reći da potonji nije dobar Srbin.«

Jedno od pitanja u svezi s etiketiranjem koje me odavno kopka jest kako objasniti, ako se to uopće može objasniti, da u negativne etikete, ovdje i sada, spada, i to ne od danas, i odrednica – seljak?

»Seljak je stari, dobri, provjereni način omalovažavanja, koristi se i 'seljačina', ili 'ljakse', zasniva se na pretpostavci da primitivizam stanuje u selu, odakle se tu i tamo iskrade, preruši se i ide po gradu, ali ga rođeni građani nepogrešivo prepoznaju i vraćaju ga tamo gdje mu je mjesto«, kaže Živkov.

## JEDNA SUBOTIČKA, LOKALNA ETIKETA

Olovnih devedestih godina godina u Subotici, imali smo svoja geta, lokale *Gustav* i *Speak easy*, gdje su se okupljali književnici, slikari, novinari, glumice i glumci, rokenrol glazbenici.

Živjeli smo tada u duhovnom getu, jednim dijelom kod svojih kuća, a jednim dijelom u tim lokalima, kao mjestima sastajališta. Živjeti u getu nije lagodno. Uvijek se osjeća pritisak iz vana, prijetnja. Ipak, bili smo zaštićeni u tim mjestima susreta, kao u nekakvom magijskom krugu, a u stvari štitilo nas je ozračje i prije svega duhovni sadržaj tih mjesta koji su stvarale osobe. Tako je većina nas u to vrijeme uspjela sačuvati zdrav razum. Ludilo je bilo svugdje oko nas i htjelo nas je usisati.

O tom vremenu Bora Ćosić je napisao i sljedeće u knjizi *Barokno oko*: »Zemlju koja je bila moja, okupirao je njen vlastiti narod, dio po dio i do posljednje zamisli koju jedna zemlja, još neosvojena, prije svog osvajanja u sebi može imati«. Naravno, etiketa tih lokala nije izostala, koji su etiketirani kao okupljališta narkomana. Mogli ste u tim lokalima tijekom jedne večeri razgovarati s književnicima **Lazarom Merkovićem**, **Vojislavom Sekeljem**, sociolozima **Zlatkom Šramom** i **Dušanom Torbicom**, profesorom **Tomislavom Žigmanovom**, s umjetnicima **Spartakom Dulićem** i **Miroslavom Mandićem**, redateljem **Kokanom Mladenovićem**,



političkim aktivistom **Đorđem Subotićem**... Jedan narkoman veći od drugog, zar ne!? No, etiketa je »etiketa«, a pri ovoj temi u jedno sam siguran: etiketiranje je štetna mentalna navika.

## ETIKETA FAŠISTA – FRAZELOGIJA ILI UPOZORENJE?

Ta etiketa – narkomani, ipak je samo luk i voda spram proizvačke etikete – fašist. Prišiva li se danas ta etiketa nekima, najčešće od onih koji su vrednote kozmopolitizma, interkulturalizma, antirasizma, antifašizma, egalitarizma, tolerancije, dakle tečevine demokracije, ustvari instrumentalizirali u političke svrhe?

»Takav oblik antifašizma, zastrašivanja, nastoji riješiti sve probleme etiketiranjem i zastrašivanjem političkih oporbenjaka, neistomišljenika dominantnog sustava, nazivajući ih fašistima. U tom svijetu mržnje i slogana umjesto civiliziranih rasprava, **Habermasovog** konverzijskog djelovanja, prevladava intelektualni rat koji obnavlja totalitarne metode prozivanja, kriminalizacije, diskvalifikacije, procesa itd.«, napisao je politolog **Jure Vujić** na *Večernjakovoj blog sferi*.

Mišljenja, kao i uvijek, ima raznih. Tako **Slobodan Radosavljević** u tekstu objavljenom u internetskom magazinu za liberalnu Srbiju *Katalaksija*, piše i sljedeće: »Osudivati fašizam je vjerojatno najlagodnije političko deklariranje u civiliziranom svijetu: 'fašizam' je diskurzivna kvalifikacija čija se upotreba suština iscrpljuje u funkciji diskvalifikacije entiteta na koji se referira – najjednostavnije moguće isključivanje prostim etiketiranjem.«

Razgovor s Ljubomirom Živkovom nastavili smo o ovoj proizvačkoj etiketi – fašist.

»Odaberite desetero građana nasumice i pitajte ih što je fašizam, dobit ćete pet ili šest međusobno proturječnih, plitkih, pogrešnih, glupih odgovora, dok troje ili četvero neće biti u stanju svojim riječima opisati fašizam. S ovim pojmom imamo

dvostruki problem: jedni olako svoje neistomišljenike ocrnjuju kao fašiste, drugi pak ne umiju prepoznati fašizam, jer taj pojam vezuju samo za kukasti križ, za određeni dizajn kacige, odore, za motocikl s prikolicom i za vučjake koji predvode potjeru za ranjenim pripadnikom pokreta otpora. A fašizam može biti odjeven u kakvo vam drago ruho, on nije likovna kategorija i nemaju

sti, koje omogućuje prekrivanje aktualnih problema u određenim društvima? Je li to danas tek frazeologija kojom se nastoji prekriti porast siromaštva u cijelome svijetu?

»Ako mene pitate, u Srbiji i u Hrvatskoj danas imamo pokrete, pa i konkretne poteze vladajuće klase, koji imaju elemente fašizma: gdje se pripadnicima vlastite nacije gleda kroz prste za zloči-

sebe grijeh ubojstva, masovnog ubijanja, istrebljivanja i sličnoga.

Osobno smatram svojom dužnošću prepoznati i razotkriti fašizam; time ne pokušavam umanjiti činjenicu da je siromašnih ljudi sve više, dapače, ja u okviru svojih mogućnosti ukazujem na krajnje nepravednu i neizdržljivu raspodjelu onoga što ovaj planet, kakav je da je, ipak pruža.



Nijemci na njega nikakvu tapiju. Oni ga čak danas bolje nego mi prepoznaju, koliko god se fašisti izdavalu za nešto drugo.«

Usljedilo je i pitanje: je li u stvari današnji antifašizam

ne počinjene nad pripadnicima drugog naroda ili nad ideološkim protivnicima; kad rehabilitiramo i slavimo osobe koje su za vrijeme rata tamanile civile druge nacije ili vjere, mi uzdi-

Istina je da se pojedinci i grupe bogate, jedni na račun svog fašizma, drugi na račun antifašizma, netko je unovčio i izbjegličku krizu, netko zaradi na zemljotresu, etničkom čišćenju, netko se izdržava time što drži stranu kršćanstvu, netko zarađuje na tome što kršćanstvo podriva, tako je sa svakom bogovjetnom pojavom, po momu mišljenju, ta tehnika okretanja svega živog, pa dakle i antifašizma na vlastitu vodenicu – 'ja sam antifašist, red je da mi se za tu moju ispravnost i za moje vječito stražarenje i razotkrivanje novo-fašista dobro plati!', ne spada u razgovor o etiketima, nego bi prije tema imala biti obrađena u *Općoj teoriji manipulacije, mimikrije i promišljenog, takoreći na znanost oslonjenog obmanjivanja lakovjeraca*. Taj bih predmet mogao predložiti našem cijenjenom Sveučilištu, te bih štoviše volio osnovati katedru kojom bih dakako osobno i rukovodio«, kaže Ljubomir Živkov.

**Zvonko Sarić**

## TRI KATEGORIJE

»Imamo barem tri kategorije tu: istinske fašiste, ljude kojima protivnici jednostavno pridaju to ime, imamo iskrene antifašiste, a imamo i one koje se trse kako su antifašisti i svima onima koje ne vole viču da su ti drugi fašisti...

Imamo dakle manipulaciju kad neko viče 'ua, fašisto', a zna da ovaj nije fašist, imamo slučaj kad netko viče nekome 'fašisto', a taj drugi jest fašist i imamo slučaj kad pravome fašistu nitko da vikne 'fašisto'...«, kaže Ljubomir Živkov.

tek sredstvo za marginaliziranje političkih neistomišljenika, predstavljanjem fiktivnih prijetnji crnokošuljaških aveti prošlo-

žemo vlastitu naciju na razinu više rase; u ime čistote te rase, te neupitne svetinje, tzv. zlikovci su smjeli i štoviše morali uzeti na

MATEJ SKENDEROVIĆ, HUMANITARAC IZ SUBOTICE

# Humanitarni rad kao životni poziv

*Ne postoje nedostižne stvari...Postoje one za koje se borimo i one koje pustimo da prođu pokraj nas, kaže Matej*



**V**alovi izbjeglica koji mjesecima pristižu u Europu iz Sirije, Afganistana, Sudana i drugih ratom pogođenih područja, svakodnevna su tema informativnih programa. Mnogi su još na putu, a europske države već sada ne znaju na koji način zbrinuti sve te ljude. U Hrvatsku kao tranzitnu zemlju za izbjeglice svakoga sata uđe 220 ljudi o kojima se dva do tri dana skrbi na način da ih se nahrani, pruži elementarna zdravstvena skrb i pomogne u transportu na granične prijelaze susjednih država. Subotičanin **Matej Skenderović** boravio je na turskoj granici sa Sirijom od lipnja 2013. do srpnja 2014. radeći za francusku humanitarnu organizaciju *Handicap International* i osobno svjedočio ratu i teškoćama kroz koje ljudi prolaze. Projekti na

kojima je radio bili su vezani za pružanje medicinske skrbi ozlijeđenim i osobama s invaliditetom kao posljedicama rata. Kako svjedoči, skoro četvrtina pacijenata bila su djeca.

## RAT U SIRIJI I IZBJEGLIČKA KRIZA

O ratu u Siriji Matej govori sljedeće: »Civilni rat u Siriji počeo je 2011. godine, još uvijek traje i ne nazire mu se kraj. U prvim godinama sukoba, izbjeglice su odlazile u okolne zemlje, većinom u Libanon, Jordan, Tursku, Irak i Egipat, nadajući se kako će borbe brzo prestati i kako će se moći vratiti kućama. Danas međutim, nakon skoro pet godina konfliktata, veliki broj Sirijaca je izgubio nadu, te spas i novi početak traže negdje drugdje. Zato gledamo veliki broj izbjeglica kako preko Turske, Bugarske, Srbije, Hrvatske i Mađarske odlaze u bogatije europske zemlje. Veliki broj žena i djece su izravno pogođeni krizom u Siriji i imaju ograničeni pristup osnovnim životnim uvjetima: vodi, hrani, zdravstvenoj njezi, obrazovanju i dr. Također, određeni broj djece regrutira se za sudjelovanje u borbama.

Ako uzmemo u obzir da rat traje već pet godina, možemo se upitati koliko se nas stvarno zapitalo šta se to tamo događa dok nisu pokucali na naša vrata.

Ljudi imaju tendenciju stvarati neku novu krizu oko sebe i najednom su svi iznenađeni otkuda sad 'oni' ovdje. Govorimo kako nismo ništa slutili niti očekivali, a ustvari smo samo žmurili i ignorirali 'tamo nečije probleme'. Činjenica je da se ovakav razvitak događaja mogao naslutiti, te da su se Balkan i Europa mogli bolje pripremiti za rješavanje izbjegličke krize.«

## HUMANOST KAO POZIV

Destinacija na granici Turske i Sirije nije prva na kojoj je Matej radio. Njegov humanitarni rad počeo je puno ranije, a odluku o tome da će se njegov život razlikovati od prosjeka donio je još kao dijete.

»Nikada nisam mogao zamisliti sebe kako ću nakon završenog fakulteta naći posao u struci, kupiti auto i otplaćivati stan sljedećih trideset godina, radeći isti posao na istom mjestu s istim ljudima s vrlo malo šanse za putovanja i biti sretan. Znao sam da hoću živjeti drugačije ili barem pokušati. Vjerujem u snove i vjerujem u čuda. Moja želja za odlaskom u Afriku javila se rano, još negdje oko desete godine. Ne znam zašto i ne znam kako, ali svakim pogledanim dokumentarcem ili vijesti da tamo nekim ljudima treba pomoć, moja želja je rasla. Nakon završene srednje Medicinske škole u Subotici i

završenog studija fizioterapije na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu, konačno mi se 2008. godine ukazala prilika otići u Afriku, konkretno u Tanzaniju. Moj posao bio je vezan za projekt izgradnje sirotišta u gradu Songea. Volontirao sam za humanitarnu udrugu *Kolajna ljubavi* iz Hrvatske koju je osnovala moja višegodišnja prijateljica i suradnica **Ivana Marasović**. U Tanzaniju sam odlazio u tri navrata, te smo izgradili sirotište za pedesetoro djece i vrtić za djecu iz sirotišta i okolice. Iako je u početku boravak u Africi bio veliki kulturološki šok i morao sam se navići na novi i drugačiji mentalitet (najbolje ga opisuje izreka 'pole pole' što na svahiliju znači 'polako polako'), na kraju su Tanzanija i grad Songea postali mjesto u kojem imam prijatelje i mjesto koje me je 'otkinulo' od našeg svijeta i pokazalo neki novi, kojem ću se uvijek vraćati.

Prvu polovicu 2015. godine proveo sam na jugu Kine u provinciji Yunnan, gdje sam radio na projektu nakon velikog potresa 2014. godine. Moj posao je bio pokrenuti odjele za fizioterapiju u nekoliko bolnica, rad s pacijentima, te pomoć Crvenom križu Hong Konga. Od druge polovice 2015. godine nalazim se u južnom Sudanu gdje radim na provedbi nutricionističkih projekata (za djecu mlađu od 5 godina starosti, nji-





nećijeg života, čini da prepreke nestanu i da nastavim dalje. Nedavno sam osnovao svoju humanitarnu organizaciju *Africana* koja trenutačno radi u Tanzaniji na projektima vezanim za zdravstvo, zaštitu djece, inkluziju djece s invaliditetom u društvo i borbu protiv siromaštva. Iako je sve u začecima, nadam se da ću se tome posvijetiti nakon misije u južnom Sudanu».

Matej je odlučio život posvijetiti humanitarnom radu pomažući ljudima širom svijeta. Međutim, ako hoćemo pomoći ne trebamo otići u Afriku. Dovoljno je osvrnuti se oko sebe i vidjeti kako oko nas ima puno ljudi u potrebi. Ili za početak, možemo jednostavno biti dobri jedni prema drugima, bez toga da od lijepe riječi očekujemo neku nagradu.

**Aleksandra Prčić**

hove majke i šire obitelji) za američku humanitarnu organizaciju *Action Against Hunger*«, govori Matej o svojim humanitarnim misijama.

## IZAZOVI MISIJSKOG HUMANITARNOG RADA

Humanitarni rad na terenu mladima se može učiniti privlačnim jer u sebi nosi izazov i jednu dozu avanturizma. Matej skreće pozornost da ući u humanitarni svijet nije lako, već da čovjek to mora čvrsto odlučiti, posvetiti se i biti spreman na rizike i opasnosti.

»Interes za humanitarni rad je vjerojatno puno veći nego što mislimo, međutim mogućnosti su ograničene. Nije lako doći do toga. Ne postoji netko kome se možete javiti, pa će vam oni to lako omogućiti. Prvi korak je odlučiti da je to nešto što stvarno želite i nakon toga donositi odluke koje će vas voditi u tom smjeru. Iznenadit ćete se koliko vrata će se otvoriti ukoliko ostanete ustrajni. Dobar savjet, istrajnost, strpljenje, borba, velika želja, znanje i iskustvo drugih ljudi će vam biti najbolji saveznici na tom putu. Ponekad uvjeti života mogu biti prilično oskudni, i vrlo opasni ako se nalazite na područjima zahvaćenim ratom. Možete se razboljeti, npr. od malarije koju prebolite desetak puta (u mom slučaju).

Odvojeni ste od obitelji, a tu su i druge žrtve koje ovakav način života zahtijeva od vas. Definitivno to nije posao za svakoga.

Svaki put kada se suočimo s teškom situacijom, čovjek ima

potrebu vratiti se tamo gdje je siguran, gde ima podršku u obiteljski dom. I sam sam bio u takvim situacijama, ali bez obzira na opasnosti, uvjerenje da je to što radim ispravno i vrijedno mog truda i na kraju

## IZBORI U PODRUŽNICI DSHV-A SOMBOR

### Povjerenje Borovcu

Na izornoj skupštini Podružnice DSHV-a Sombor za predsjednika je izabran **Antun Borovac**, koji je tu dužnost obnašao i do sada. Za članove Odbora Podružnice izabrani su osim Borovca još i **Josip Laslo**, **Snežana Periškić**, **Ivan Karan**, **Zlata Medved**, **Savo Tadić**, **Ivan Periškić** i **Zoran Čota**. Mjesta koje trebaju popuniti predsjednici foruma žena i mladeži za sada su ostala upražnjena. Izornoj skupštini, koja je održana 16. listopada u maloj dvorani Gradske kuće, nazočili su aktualni predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**, kandidat za novog predsjednika **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Podružnice DSHV-a Sonta – južno Podunavlje **Željko Pakledinac** i predsjednik MO DSHV-a Sonta **Andrija Adin**. Gosti su bili i predstavnici Demokratske stranke u Somboru, koji su za ovu izbornu skupštinu poslali predstavnike svoje mladeži. Na ovoj izornoj skupštini nije bilo predstavnika svih mjesnih organizacija Sombor III, Bereg i Vrbas, koji nisu niti održali izbore.

Prije samih izbora novog predsjednika Antun Borovac podnio je izvješće o radu, a riječ je o proteklih sedam mjeseci – koliko je proveo na mjestu predsjednika. Između ostalog, on je istaknuo da je problem neaktivnost mjesnih organizacija Sombor III, Bereg, Bezdan i Vrbas, dok je MO u Monoštoru pohvalio kao najaktivniju. Na ovo izlaganje reagirao je Ivan Karan, predsjednik MO DSHV Stanišić, koji je istaknuo da je problem što je posljednjih godina prestalo s radom pet mjesnih odbora, kao što su: Sombor III, Vrbas, Bereg, Bezdan i Lemeš, naspram četiri, koliko ih je ostalo. Odgovarajući na Karanovu primjedu Kuntić je rekao da se, naprotiv, broj članova Podružnice Sombor povećao, što je rezultata rada nekoliko ljudi.

»Hrvatska zajednica jedna je mala manjinska zajednica i mi, kako sada stvari stoje, po izbornim zakonima ne možemo samostalno osvojiti niti republičkog niti pokrajinskog zastupnika, te ćemo u tom smislu biti limitirani brojnim objektivnim ograničenjima. To nas ne smije obesposokojiti zbog onoga što su nam naši preci ostavili. Posve slavna povijest, velika postignuća, brojna imena značajna za mnoga područja društvenog i političkog života, razlog su da se ne prestanemo boriti. Ne radi naših interesa, već budućnosti naše djece. Hrvati će ovdje, bez obzira na broj, opstati i naša je zadaća da njima stvaramo perspektivu i budućnost«, kazao je između ostalog obračunajući se prisutnima kandidat za predsjednika Tomislav Žigmanov.

**Z.V.**



## TAVANKUTSKI FESTIVAL VOĆA

# Na dobrom putu

*Svjesni ste problema sela, nad sudbinom ne kukate, vi se udružujete, surađujete, niste jedni drugima konkurencija, vi ste saveznici i zato je vaš napredak svaki put vidljiv, kazala je Anita Beretić*



Ladislav Suknović i Anita Beretić

**H**rvatsko kulturno prosvjetno društvo *Matija Gubec*, sa svojim partnerima – Galerijom Prve kolonije naive u tehnici slame, Osnovnom školom *Matija Gubec*, te Voćarskom zadrugom *Vočko*, po peti je put organizirala Tavankutski festival voća, koji je godine održan u dvorištu Etnosalaša *Balažević*.

Pomoćnica pokrajinskog tajnika za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Anita Beretić** otvorila je festival, te tom prigodom poručila: »Puno je problema u našim selima danas, ali ono što Tavankut izdiže iznad te konstatacije jesu proizvodi, ono sve što stvarate, uzgajate, nad čim brinete i bdijete, ali to su i ljudi. Živjeti u Tavankutu, biti stanovnik Tavankuta, je doista čast. Uspjeh Tavankuta jeste uspjeh vas Tavankučana! Zašto? Zato što volite svoje selo, zato što ste svjesni problema sela, zato što nad tom sudbinom ne kukate, vi se udružujete, surađujete, niste jedni drugima konkurencija, vi

ste saveznici i zato je vaš napredak svaki put vidljiv.«

## IZLAGAČI

Na izlagačkim štandovima su se osim proizvođača voća predstavili i drugi izlagači, poput zaštitarskih kuća, predstavnici banaka, vinari iz Mirgeša i

Monoštora, proizvođači mljevene crvene paprike, a predstavljani su i stari zanati kao što je vezanje korovske metle, što je pokazao **Grgo Piuković** iz Subotice. Nezaobilazni štand svakako je bio i onaj tavankutskih slamarki.

Voćari su imali prigodu više saznati o svojoj djelatnosti na predavanju profesora **Marka Dorića**

s Poljoprivrednog fakulteta iz Novoga Sada na temu *Intezivni zasadi voća*. Istog se dana prvi put promovirala Biciklističke mapa Tavankuta koja je dio turističke ponude, a izradio ju je **Dubravko Bilinović**.

U kulturnom dijelu programa osim domaćina HKPD *Matija Gubec*, koji se predstavio

Dobro je što je salarašarska avlija velika



23. listopada 2015.



sekcijom tamburaša, folklornim programom i gajdaškim melodijama **Augustina Žigmanova**, u programu su sudjelovali i članovi Bunjevačkog kulturnog centra iz Tavankuta, te djeca Osnovne škole **Matija Gubec** koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

## KULTURNO-GOSPODARSTVENO-TURISTIČKA MANIFESTACIJA

O ovogodišnjoj organizaciji, misiji i perspektivi festivala predsjednik HKPD **Matija Gubec Ladislav Suknović** kaže: »Tavankutski festival voća je perspektivna manifestacija koja objedinjuje gospodarske aspekte života i privređivanja, kulturno naslijeđe i turističku ponudu Tavankuta. O potencijalima ovog festivala najbolje govori statistika posjećenosti i brojnost izlagača. U odnosu na prethodne godine više pozornosti smo posvetili promidžbi festivala, što je pridonijelo i većoj posjećenosti. Festival je osmišljen kao kulturno-gospodarstveno-turistička manifestacija. S obzirom da smo prethodnih pet godina profilirali koncepciju festivala, u budućnosti predstoji rad na detaljima i programskom obogaćivanju, te širenju liste izlagača. Želja je tavankutskim proizvođačima i žiteljima pokazati kvalitetu i raznolikost ponude koja postoji u okruženju, a s druge stra-

ne obogatiti turističku ponudu Tavankuta i u tom cilju odabrati najbolje proizvođače čije ćemo proizvode ponuditi turistima.«

Jedan od tavankutskih voćara i izlagač na ovogodišnjem festivalu, **Robert Burger**, osvrnuo se na značaj festivala: »Obradujem 20 hektara voćnjaka, od kojih je najviše zasada jabuke, ali ima i trešnje, jagode, breskve, te marelice. Ove je godine rod jabuka nešto slabiji nego prošle godine, ali je jabuka kvalitetnija od prošle godine. Prodaja nam je orijentirana na rusko i nešto manje na domaće tržište. Peta godina festivala pokazuje kako ova manifestacija svake godine postaje sve bolje organizirana, ali i više ljudi je prati. Smatram kako ne treba dodavati niti oduzimati ništa samoj koncepciji festivala, samo treba detalje doraditi radi bolje prezentacije Tavankuta i onoga što se u Tavankutu radi, jer festival je jedna jako pozitivna stvar koja je potrebna kao takva i samim voćarima.«

Dugogodišnji voćar i nekađašnji predsjednik HKPD **Matija Gubec iz Tavankuta Branko Horvat** s ponosom se osvrće na ovu manifestaciju: »Ako bismo pravili paralelu između gospodarskog i kulturnog, onda je ovo izuzetan i fini spoj događanja, odnosno programska shema koja ima iznimno veliku težinu i značaj za Tavankut kao takav. S obzirom da egzistiram i dišem

Fini spoj



na dvije strane – voćar sam po profesiji, a u kulturi sam veoma dugo vremena, mislim kako je ovo fini spoj na kojem još treba puno raditi. Mislim da je to naša šansa, da u Tavankutu od voćarstva i promidžbom tradicijske kulture možemo napraviti kvalitetu više. Meni je jako drago što je mlada generacija, koja je

na neki način došla iza mene, izuzetno kvalitetna, Tavankutu predana i s puno entuzijazma radi ovaj posao. Što je samo za pohvaliti, jer mislim kako svaki taj mladi čovjek koji se nađe u ovakvoj jednoj organizacijskoj shemi, vjerojatno osjeća sebe u svemu tomu i to treba podržati, te mlade ljude poduprijeti.«

Uz kulturno gospodarsko turističku priču organizatori su ove godine program festivala obogatili i prezentacijom tradicionalne gastronomije, koja se pokazala više nego dobra. Kuhala se tarana (**Petar Stantić**), gra (**Boris Godar**), pivčiji paprikaš (**Mladen Prica**), nasuvo s krumpirom, riblji paprikaš (**Zvonko Mačković**), te gulaš (**Josip Vuković**), a tim Komencijaši s Mrginja, **Tomislav Žigamnov**, **Augustin Žigmanov**, **Grgo Bačlija**, **Mirko Kopunović** i **Pajo Peić Tukuljac** kuhali su nasuvo s krumpirom, pivčiji paprikaš, taranu i riblju čorbu.

I. D.

Kuhala se tarana, nasuvo s krumpirom, pivčiji paprikaš...



23. listopada 2015.

# Deset godina Hosanafesta – dojmovi i komentari?

**MARIJA KOVAČ,**  
Subotica

## Entuzijazam je prepoznat



Drago mi je, prije svega, da se jedan festival moderne duhovne glazbe održava i kod nas u Srbiji, odnosno u Subotici. Sigurno da je ovakav festival lakše organizirati u Hrvatskoj, gdje ima dosta ovakvih manifestacija. Nastupala sam na prvom *Hosanafestu*, ali i puno puta kasnije. Ove sam godine nastupila s pjesmom *Ljubim Te do kraja beskraja* za koju je glazbu napisao **Filip Čeliković**, a stihove **Mirjana Stantić**.

Kao i sve u životu, i *Hosanafest* se razvija iz godine u godinu. Nakon deset godina, ne može se poreći entuzijazam i uspješan rad članova Organizacijskog odbora festivala i svih drugih koji su zaslužni za njegovo održavanje, evo već puno desetljeće. Mislim da će vam to potvrditi svaki izvođač koji je tu nastupao. Taj trud organizatora je prepoznat i u Hrvatskoj. Kada smo tamo nastupali, kada bismo rekli da smo iz Subotice, mnogi bi spomenuli *Hosanafest*, posebno oni koji su imali prilike nastupati na njemu. Pozitivni komentari naravno privlače i nove izvođače, o čemu govori lijep broj onih koji su u proteklih deset godina nastupali ovdje u Subotici.

*Hosanafest* promovira duhovne pjesme koje su suvremenog stilskog izričaja. Po mojem mišljenju, ovakvi, novi načini slavljenja Gospodina su uvijek dobrodošli, pa tako i ovakva glazba. Isto tako, festival okuplja veliki broj mladih. Zbog svega toga, *Hosanafest* je, po meni, važna manifestacija. Kako festival, zahvaljujući Božjoj providnosti, ima svoju prošlost, tako ima i svoju budućnost.

**VLČ. ANĐELKO CINDORI,**  
Čepin

## Deset godina – uspjeh



Prošle sam godine bio prvi puta na *Hosanafestu*, kao župnik župe iz koje dolazi sastav *Trinity*, a ove sam godine bio jedan od izvođača na festivalu. Pohvale organizatorima *Hosanafesta*, deset godina, koliko se festival održava, nije mali broj. Uspjeh je što je *Hosanafest* opstao toliko godina, posebice jer se radi o ovim prostorima koji su, po pitanju ovakve glazbe, puno drukčiji nego kod nas u Hrvatskoj. Nadam se da će *Hosanafest* još koju ovakvu obljetnicu slaviti. Subotičani su odlični domaćini, lijepo su nas ugostili, vjerujem da je to iskustvo i drugih koji dolaze na ovaj festival.

*Hosanafest* uveliko pridonosi da ovaj vid kršćanske glazbe dobije svoju publiku i na ovim prostorima. U odnosu na druge slične festivale, specifičnost *Hosanafesta* je »euro-vizijsko« glasovanje, koje unosi malo nezivjesnosti. Iako tu nema velike konkurencije među sudionicima, većina njih se poznaje i surađuje. U župi koju vodim imam puno mladih koji se bave ovakvom vrstom glazbe, i ona se izvodi pod svetim misama. Naravno, negujemo i klasičnu liturgijsku glazbu. Moje je stajalište da ovakva, modernija duhovna glazba ima smisla jer promiče kršćanske poruke, posebno među mladima. Ima dosta festivala u Hrvatskoj koji promiču takvu glazbu – *Uskršfest* u Zagrebu, *Bonofest* u Vukovaru, *Papafest* u Solinu, *Krapinafest* u Krapini... Neki tvrde da je tih festivala previše, ali ja se nadam da nije. S druge strane malo je radijskih postaja da bi sve te pjesme došle do punog izražaja.

**JAKOV FILIPOVIĆ,**  
Bizovac-Osijek

## Odlično ozračje



Vokalno instrumentalni sastav *Matheus* iz Bizovca-Osijeka, čiji sam član, nastupao je nekoliko puta na *Hosanafestu* u Subotici. Ja sam konkretno tu treći puta, a izveo sam pjesmu *Svetim imenom* čiji sam autor.

Volimo nastupati na festivalima, pa i na *Hosanafestu*, koji je odličan. Subotički festival ima jako lijepu atmosferu, uvijek je tu zanimljivo dizajnirana pozornica, a takva je bila i ove godine. Također, dobre su pjesme i izvođači. Domaćini na čelu s vlč. **Marinkom Stantićem**, su odlični, ljubazni su i gostoprimljivi. Primjedaba nemam. Tijekom godina uspostavljena su i mnoga prijateljstva. Veliki smo prijatelji s članovima subotičkog VIS-a *Proroci*. Stoga nam je drago uvijek doći ponovno u Suboticu.

Nastupali smo dosad na dosta sličnih festivala u Hrvatskoj. Smatram da je ovakva vrsta glazbe potrebna jer okuplja mlade. U većini slučajeva mladi se i bave takvom glazbom. Temelj toga rada je duhovnost. Mi prenosimo riječ Božju i pokušavamo prenijeti to nadahnuće. U pjesmi *Svetim imenom* govorimo o tomu kako je jedino Bog prava ljubav, a to nam on daje po tijelu i krvi svoga sina, po njegovoj mucu.

Mislim da ovakvi festivali imaju budućnost jer, kao što sam već rekao, okupljaju mlade, a oni su budućnost. Uvijek će biti mladih koji će biti zainteresirani za ovakvu vrstu glazbe, i kao autori i izvođači, ali i kao publika. Nadam se i da će *Hosanafest* postojati još puno godina i da ćemo nastupati na njemu i ubuduće.

D. B. P.



## RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U:

IVAN STIPIĆ,  
PREDSJEDNIK MO DSHV-A ĐURĐIN

# Važno je sačuvati svoj jezik, tradiciju i kulturu

**I**van Stipić je ponovno izabran za predsjednika MO DSHV-a Đurđin na izbornoj skupštini koja je održana u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Josipa radnika u Đurđinu. Ivan Stipić je jedan od osnivača stranke i bio je vijećnik DSHV-a u Skupštini Grada Subotice. S njim smo razgovarali o programu, te o osnutku DSHV-a.

**Na izbornoj skupštini izabrani ste da i u drugom mandatu vodite MO DSHV-a Đurđin. Koji je program vašeg rada?**

Iskustvo iz došadanjeg rada primijenit ću i u novom četverogodišnjem mandatu. Brinut ću o stranačkom životu, okupljati naše članove, pa i one koji nisu članovi stranke. Informiranje naših članova i svih o radu MO DSHV-a Đurđin i programa koji su donijeti od strane središnjice DSHV-a će nam biti prioriteti u idućem razdoblju. Sve odluke koje se donesu u središnjici DSHV-a provodit ću kako treba s timom ljudi.

Posebnu ćemo pozornost posvetiti uključivanju mladeži u mjesni odbor i hrvatsku zajednicu. Mala smo zajednica, važno je sačuvati i unaprijediti naše naslijeđe, stoga ćemo se truditi sačuvati svoj jezik, tradiciju i kulturu, sudjelovat ćemo u svim akcijama hrvatske zajednice i naše stranke. MO DSHV-a Đurđin je u izbornim godinama za izbore za HNV-a također sudjelovao i dao svoj doprinos prikupljajući potpise za elektore.

Aktivno ćemo sudjelovati u radu HKPD Đurđin i organizirati humanitarne akcije, a preko članova našeg mjesnog odbora koji su vijećnici u Skupštini MZ Đurđin pridonijet ćemo razvitku našeg sela.

**Prije 25 godina osnovali ste MO DSHV-a Đurđin.**

Prije 25 godina bilo nas je puno koji smo iščekivali višestranačje, koji smo se svesrdno izjasnili za hrvatsku opciju i koji smo željeli osnovati stranku s hrvatskim predznakom. Činjenica

da je stranka opstala 25 godina dokaz je da je na pravom putu. Smatram da je DSHV puno postigao u okupljanju hrvatske zajednice, prvo na političkom, a zatim na i kulturnom planu. Nezadovoljnici su kritizirali rad stranke, ali se nisu iskazali boljim idejama, a naročito ne boljom praksom.

**Kada možemo očekivati boljitak hrvatske zajednice u Srbiji? Što treba poduzeti?**

Ni do sada usvojeni zakoni o pravima manjina u našoj državi nisu zaživjeli. Puno se zakona još mora donijeti da bi se ostvarila razina europskih manjinskih prava. Po mojem mišljenju trebamo s drugim nacionalnim manjinama uspostaviti jaču suradnju kako bismo se izborili za naša prava. S našom matičnom domovinom Hrvatskom trebamo tražiti reciprocitet u pravima naše manjine u odnosu na prava srpske manjine u Hrvatskoj. Općenito, država u



kojoj živimo traži da se ponašamo po europskim standardima, a država djeluju po balkanskom sustavu.

**Izbori u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini su u tijeku. Što biste savjetovali novoizabranom predsjedniku i dužnosnicima da im bude prioritet u radu stranke?**

Ako su odlučili obnašati čelne dužnosti iz osobnog interesa bolje da se ne prihvate dužnosti, jer se vrlo brzo otkrije namjera. Neka se prihvate dužnosti ako su puni elana za zajedništvo i ako su spremni na žrtvu i na rad. Jedan od svijetlih primjera lidera je hrvatska predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović**.

Z. Ifković

## REPUBLIČKI IZBORI U HRVATSKOJ 2015.

### Kuntić na izbornoj listi HDZ-a

**D**omoljubna koalicija, na čelu s Hrvatskom demokratskom zajednicom, na čelo liste za 11. izbornu jedinicu koja obuhvaća BiH i dijasporu, stavila je predsjednika Hrvatskog narodnog sabora BiH **Božu Ljubića**, a od ostalih poznatijih kandidata s ove izborne liste su bivši ministar financija **Ivan Šuker**, jedna od legendi domovinskog rata, general HV-a i HVO-a **Željko Glasnović**, ugledni hrvatski diplomat **Ivan Sablić**, kao i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić**. SDP, koji na izborima nastupa zajedno s koalicijom *Hrvatska raste*, nema listu za dijasporu, tako da će se u toj izbornoj jedinici od značajnijih političkih subjekata HDZ-u suprotstaviti lista koju predvodi zagrebački gradonačelnik **Milan Bandić**.

Predsjednik Državnog izbornog povjerenstva **Branko Horvatin** izvijestio je da je DIP zaprimio 168 kandidacijskih listi za parlamentarne izbore. Predane su 162 stranačke liste i 6 neovisnih lista, rekao je Horvatin u prvim minutama utorka, 20. listopada. U 11. izbornoj jedinici, gdje tri saborska zastupnika bira dijaspora, odnosno hrvatski

državljeni bez prebivališta u Hrvatskoj, kandidirano je 11 izbornih listi.

Z. S.

### Izborna skupština subotičke podružnice DSHV-a

**P**oslje održanih izbornih skupština 15 mjesnih organizacija unutar subotičke podružnice DSHV-a, a tjedan dana prije sabora ove stranke, danas, 23. listopada s početkom u 18 sati u Domu DSHV-a održat će se izborna skupština subotičke podružnice i na njoj će nazočiti 150 izaslanika koji su izabrani na izbornim skupštinama mjesnih organizacija. Pretpostavlja se da će subotička podružnica DSHV-a, koja je najjača i najbrojnija podružnica DSHV-a, poslije 15. godina dobiti novog predsjednika s obzirom na to da je sadašnji predsjednik **Martin Bačić** već ranije najavio da se neće kandidirati. Martin Bačić je jedan od osnivača DSHV-a. Predsjednik je subotičke podružnice ove stranke od 2000. godine, a od 2009. obnaša i funkciju zamjenika predsjednika stranke.

Z. I.

## Povratak spomenika na staro mjesto



NEKAD  
i  
SAD

Stara fotografija nastala je oko 1911. godine na tržnici u centru grada, s pogledom iz pravca tada novopodignute Gradske kuće. U prvom planu tržnica, a u drugom spomenik Svetom trojstvu, kut Ulice koja se danas zove Dimitrija Tucovića i u desnom uglu tornjevi crkve sv. Mihovila. Dakle, iza leđa fotografa već se uzdizala Gradska kuća u svojoj veličini i imponantnosti, mada je u potpunosti dovršena 1912. godine. »Gradska kuća je sa svim njezinim dijelovima izgrađena 1910. godine, i 20. kolovoza 1910. osvećena, radnje u prizemlju su useljene početkom studenog, počeo je i rad pojedinih gradskih službi, ali je u potpunoj funkciji tek od 1912. godine, jer je tada završeno ukrašavanje interijera« – bilježi prof. **Stevan Mačković** u publikaciji posvećenoj stogodišnjici najpoznatijeg subotičkog zdanja.

Svjedočanstvo davno prošlog vremena, zabilježeno fotografijom, danas je vrijedno i u svjetlu aktualnih priprema za povratak spomenika Svetog trojstva na prvobitno mjesto. Već i na toj staroj fotografiji spomenik je bio gotovo stoljetni, naime na tadašnji glavni trg postavljen je 1815., a ova je fotografija nastala oko 1911. godine. Premješten je 1964. na trg pored katedrale sv. Terezije Avilske.

Ovih dana obilježeno je gradilište za postavljanje temelja za povratak restauriranog spomenika Svetog trojstva.



K. K.



## IZBORNA SKUPŠTINA DSHV-A U SRIJEMSKOJ MITROVICI

# Za predsjednika podružnice izabran Andrej Španović

Radno predsjedništvo



**N**a četvrtoj redovitoj izbornoj skupštini Podružnice DSHV-a Srijem, koja je održana 20. listopada u Srijemskoj Mitrovici, izabrano je novo vodstvo podružnice na čelu s predsjednikom **Andrejom Španovićem**. U odbor Podružnice DSHV-a Srijem izabrani su: **Zlatko Načev**, **Damir Pismetrović**, **Krunoslav Đaković** iz Srijemske Mitrovice i **Dragan Leko** i **Damir Stanojević** iz Novog Sada. Predloženi kandidati od strane Podružnice Srijem za vijeće DSHV-a su **Mato Groznica** i Krunoslav Đaković. Na početku skupštine nazočnima se obratio predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**, koji je tom prigodom izrazio nadu da će se članstvo Podružnice DSHV Srijem u narednom periodu proširiti i u ostalim gradovima Srijema, od Šida do Zemuna, i pozvao delegate na predstojeću skupštinu, kada će se birati novi predsjednik te stranke. »Čast mi je da sam na kraju svoje karijere došao na listu HDZ-a, gdje se ne dolazi tako lako. Nas netko iz Hrvatske mora podržati, jer

mi ovdje ne možemo sami. Mi želimo takvu vladu koja će voditi svoj narod, pa bio on u Srbiji ili u drugim državama. Sada će doći ključni pregovori jer se otvaraju poglavlja i ako se to ne uradi dobro, onda će naredne generacije imati problema i

ma i prenoseći im podršku od novog kandidata za predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova**, kako je rekao, borca za prava Hrvata još iz devedesetih godina.

Prema riječima novoizabranog predsjednika Podružnice DSHV-a Srijem Andreja

Iz Podružnice DSHV-a Srijem u Srijemskoj Mitrovici pozivaju sve ljude s područja Srijema koji imaju pravo glasa i posjeduju hrvatska dokumenta, da iskoriste svoje glasačko pravo i ispune obvezu prema matičnoj državi na predstojećim izborima, koji će se održati 7. i 8. studenog. Kako obavještavaju, za sve zainteresirane bit će organiziran prijevoz od mjesta prebivališta do Beograda, ali je prethodno prije toga potrebno obaviti proces aktivne registracije. Krajnji rok je 28. listopada, a za sve dodatne informacije svi zainteresirani mogu im se obratiti na broj telefona 022-618-537, ili osobno u uredu DSHV-a u Srijemskoj Mitrovici.

prosto nas neće biti. Dajemo podršku HDZ-u, jer oni nekako najbolje razumiju naše probleme ovdje«, istaknuo je Petar Kuntić pozivajući Srijemce da glasuju na predstojećim izbori-

Španovića, četvrta izborna skupština u Srijemskoj Mitrovici održana je kako bi spremni mogli sudjelovati na skupštini DSHV-a, koja će biti održana 30. listopada. Kako je istaknuo, sve ono što

je zacrtano u njihovom planu na prethodnoj skupštini, dobrim dijelom je i urađeno. »Možemo potpuno spremni ići na izbore, a isto tako u narednom periodu raditi za DSHV, jer nas sljedeće godine očekuju lokalni, pokrajinski, a moguće i republički izbori. Jako je važno da do tog vremena imamo formiranu cjelokupnu stranačku strukturu, kako u vrhu stranke tako i na lokalnoj razini. Naš glavni cilj je bio, pogotovo u Srijemu, omasoviti članstvo i mi smo, mogu sa zadovoljstvom konstatirati, u tome i uspjeli. Postali smo prepoznatljivi na lokalnu, kako bismo mogli pomoći svom narodu koji živi ovdje. Postali smo neki servis građana i ljudi dolaze kod nas kada imaju neki problem i mi ih nastojimo riješiti. Moramo biti svjesni da smo mi u lokalnom parlamentu manjina i naš glas u skupštini ne predstavlja tas na vagi. Ali drago mi je što mogu konstatirati da smo do sada imali korektne odnose s predstavnicima lokalne vlasti, koji su nam u više navrata pomagali u rješavanju određenih problema. Isto tako, uvjeren sam da sadašnje vodstvo radi najbolje i u interesu naše zajednice«, istaknuo je Andrej Španović, navodeći da će njihov glavni zadatak u narednom periodu biti rješavanje pitanje Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici, kao i rješavanje svih pitanja koja su od velikog značaja za ostvarivanje prava pripadnika hrvatske zajednice u Srijemu. Također je istaknuo izuzetno dobru suradnju s Vukovarsko-srijemskom županijom, i izrazio nadu da će se ta suradnja i ubuduće nastaviti i produbiti.

**Suzana Darabašić**

## ELEKTRONIČKI MEDIJI U ZAPADNOJ BAČKOJ PRED OKONČANJE PRIVATIZACIJE

# Šumovi u eteru

Krajnji rok za okončanje privatizacije medija je kraj listopada. Poslije tog roka više ne bi trebalo biti medija koji su u vlasništvu bilo koje razine vlasti, bilo da je to općina, grad ili država, niti će se poslije tog roka mediji moći financirati izravno iz proračuna. Uposlenicima u onim medijima koji ne budu prodani bit će ponuđene dionice, a ona medijska poduzeća koja su opterećena dugovanjima neće ni biti ponuđena na prodaju već ih čeka stečaj ili likvidacija. Istraživali smo kakva je situacija u elektroničkim medijima u regiji zapadne Bačke. A situacija šarolika, od Radio *Kulske komune* koji je prodan prije mjesec dana, Radio *Odžaka* koji nije do sada prodan, pa do Radio *Sombora* koji je toliko opterećen dugovima da ga Agencija za privatizaciju neće ni pokušati prodati. Za sve njih je zajedničko da osim na srpskom emitiraju i program na jezicima nacionalnih zajednica.

## RADIO SOMBOR PRED GAŠENJEM?

U najneizvjesnijoj situaciji je Radio *Sombor*, kome poslije više od četiri desetljeća prijeti gašenje. Ova radijska postaja koja je proteklih osam godina imala dozvolu za regionalno emitiranje programa najvjerojatnije će otići u stečaj ili likvidaciju. Agencija za privatizaciju nije ga u ovom valu privatizacije niti pokušala prodati, s obzirom da su dugovi veći od vrijednosti kapitala. Najveća dugovanja su prema lokalnoj samoupravi i radnicima, a račun je u blokadi za više od 300.000 dinara između ostalog

i zbog duga prema SOKOJ-u. Svih šestoro zaposlenika prijavilo se za socijalni program i otpremnine koje će isplatiti država. No, taj proces još nije okončan pa su oni i dalje uposleni u Radio *Somboru*, ali se program sveo samo na emitiranje vijesti i glazbu. Ovakva situacija u Radio *Somboru* nikoga u lokalnoj vlasti ne uzbuđuje previše, pa se nameće zaključak kako je Radio *Sombor* prepušten neminovnom gašenju, što je samo konačni epilog stanja u kome je ovaj radio praktički od početka 2008. godine kada je prethodna privatizacija raskinuta. Poslije neuspjele privatizacije više nije bilo zakonske osnove da se radio vrati u status javnog poduzeća i time na

redovito financiranje iz proračuna Grada, a zbog različitih političkih interesa nekoliko godina radio iz proračuna nije dobivao ni dinara. Iako je kasnije nađen način da se Radio *Sombor* pomaže iz gradske kase, to nije moglo pokriti sve veću dubiozu. Dugovi su se gomilali, novinari napuštali redakciju, a program sve više gubio na kvaliteti. Tome je djelomično pridonijelo i samo vodstvo Radio *Sombora*, koje se nije snašlo u situaciji u kojoj se dinar morao zarađivati na marketinškom tržištu. Stiglo se do toga da je praktički Radio *Sombor* pred gašenjem, a da se ni jedna riječ o tome nije čula bilo od trenutane vlasti ili onih koji su danas oporba u Gradu Somboru. A gašenje

Radio *Sombora* znači da će se prekinuti i emitiranje programa na mađarskom jeziku, s obzirom da ovaj radio ima i redakciju na mađarskom, ali i programa na hrvatskom jeziku i bunjevačkom govoru koji se emitiraju jednom tjedno na valovima Radio *Sombora*.

## ODŽACI I KULA

Krajnje je neizvjesna i daljnja sudbina Radio *Odžaka*, jer su dosadašnja dva pokušaja prodaje bila neuspješna. »Na prvoj aukciji cijena je bila 37.500 eura, a na drugoj 26.000 eura, no obje prodaje bile su neuspješne«, kaže ravnatelj Javnog poduzeća IC *Odžaci Zoran Lukić* i dodaje





*Privatizacija medija zauvijek će ugasi neke od lokalnih radijskih postaja uz koje su odrastale i informirale se generacije, a za informiranje na svom jeziku ostat će uskraćeni pripadnici nacionalnih zajednica*

kako su uvjeti koje je tražila Agencija za privatizaciju bili takvi da su praktički odbili sve kupce. »Sada očekujemo da Agencija za privatizaciju našoj lokalnoj samoupravi pošalje dopis kako je proces privatizacije prekinut. Ono što treba slijediti je besplatna podjela dionica uposlenicima, ali tu ima puno nepoznanica i o tome nemamo još nikakvih obavijesti. Problem je što se poslije 31. listopada više nećemo moći financirati iz proračuna Općine Odžaci. U sličnoj situaciji je skoro 75 medija u Srbiji i mislim kako bi se o tom problemu trebalo očitovati Ministarstvo kulture i informiranja. Šteta bi bilo da svi ti mediji propadnu, jer su većina njih značajni za svoju sredinu. Kada je riječ o Radio *Odžacima*, osim na srpskom jeziku jednom tjedno emitiramo i emisije na slovačkom, mađarskom i

romskom jeziku i to je tečevina koju bi valjalo očuvati«, kaže Lukić. U postaji je trenutačno četvero zaposlenika, troje radnika napustilo je poduzeće uz otpremninu od po 200 eura po godini staža koju isplaćuje država. U svom vlasništvu odžački radio ima zgradu u kojoj je i smješteno poduzeće.

Radio Kulska komuna, odnosno IPC Kula u okviru kojega radi ovaj radio (i jednom mjesečno se tiskaju novine Kulska komuna) je prodan i taj proces je okončan krajem rujna kada je Agencija za privatizaciju potpisala ugovor s jedinim zainteresiranim kupcem **Radovanom Kovačem** iz Kule, koji je postaju kupio za 3.500 eura. U razgovoru za naš list Kovač potvrđuje kako je potpisao ugovor s Agencijom za privatizaciju, ali da zbog nekih formalnosti poduzeće koje je kupio još nije preuzeo. Na naš upit može li poduzeće koje je kupio opstati bez redovitih mjesečnih dotacija iz općinskog proračuna koje su do sada stizale, Kovač kaže kako ne vidi razloga da dio novca za ovo kulsko medijsko poduzeće i ubuduće ne stiže iz lokalne kase. »Radio Kulska komuna emitira program na jezicima nacionalnih manjina, što je i u interesu općine, koja će zato imati razloga financirati taj program«, optimist je Kovač. Kovač je kupio radijsku postaju s četvero zaposlenika, koja osim na srpskom program emitira svakodnevno na mađarskom i rusinskom jeziku, jednom tjedno na ukrajinskom i jednom mjesečno na njemačkom jeziku. Kako kaže, emitiranje ovih programa bit će nastavljeno. Inače, za Radio Kulsku komunu ovo je bila druga privatizacija, jer je poduzeće prvi put prodano 2007. godine, ali je poslije dvije godine zbog milijunskih dugovanja privatizacija raskinuta. Cijena od 3.500 eura po kojoj je radijska postaja sada prodana je niska, jer praktički to poduzeće osim opreme i računala nema druge imovine.

Zlata Vasiljević

## TJEDAN U BAČKOJ

### Što mi to čekamo?

U sklopu priprema za sjednicu Skupštine Grada Sombora objelodanjeni su podaci o broju zaposlenih i nezaposlenih u Somboru. Kako kaže ta statistika, broj nezaposlenih godinama se smanjivao, ali se paralelno smanjivao i broj zaposlenih, a što je također za zabrinuti se, smanjivao se i broj ljudi koji žive u Somboru. Tako je 2002. godine Sombor sa 16 okolnih sela imao više od 95.000 stanovnika, a deset godina kasnije nešto manje od 86.000. Već 2002. godine u Somboru je radno mjesto imalo 24.700 ljudi, a nezaposlenih je bilo više od 13.000. Za samo pet godina broj zaposlenih smanjen je za skoro 5.000, a broj nezaposlenih je skoro prepolovljen (!). Statistika pokazuje da je u prvom tromjesečju ove godine broj zaposlenih pao na 19.000, dok je cifra nezaposlenih bila 7.700. Iz ovih podataka dalo bi se mnogo toga iščitati. Za mene je najveći problem što se od 2002. godine broj zaposlenih Somboraca smanjio za oko 20 postotaka. No, svakome tko je iole pažljivije pratio događanja u somborskim poduzećima, a kada kažem događanja, mislim na propale privatizacije i stečajeve koji su neminovno završavali lokotom na tvorničkim kapijama, neko veliko iznenađenje nije taj drastičan pad broja onih koji imaju posao. Iznenađenje je taj veliki pad broja nezaposlenih. Tu bi bilo zanimljivo vidjeti koliko je to rezultat zapošljavanja, a koliko posljedica odlaska ljudi iz Sombora, ali i administrativnog smanjenja broja nezaposlenih, jer se mnogi više niti ne prijavljuju na burzu rada. Posao se i onako na toj burzi uglavnom i ne dobiva (ili nalazi), a procedura oko same evidencije toliko je rigorozna da svako kašnjenje u redovitom tromjesečnom prijavljivanju znači brisanje s evidencije nezaposlenih.

Voljela bih znati ima li netko viziju kako u zdravo gospodarstvo, dakle ono koja zarađuje, a ne troši novac koji su zaradili drugi, uposliti nekoliko tisuća, ili makar i nekoliko stotina Somboraca. Godinu i pol aktualne vlasti, po meni, sasvim je dovoljan period da se, ako su, kako tvrde ovi sadašnji, oni prijašnji već bili nesposobni, u Somboru barem u najavama čuje ime nekog konkretnog investitora. Investitora koji će izgraditi tvornicu za koju će mu trebati radnici. Nažalost takvu vijest u Somboru nismo čuli od 2007. godine. Koliko još treba da prođe godina da se među onim gradovima o kojima se u vijestima čuje kada se otvaraju nove tvorničke e ili proširuju postojeće nađe i Sombor? Vremena za čekanje više nemamo. U protivnom, bit ćemo grad umirovljenika i nezadovoljnih ljudi koji će tražiti svaki način da odu odavde.

Z. V.



23. listopada

ČETVRTI EKUMENSKI SUSRETI ZBOROVA CRKVENOG PJEVANJA U ZEMUNU

# Ekumenizam – nadahnuće za zbližavanje

*Predstavilo se sedam crkvenih zborova kršćanskih zajednica:*

*katoličke, grkokatoličke, pravoslavne, evangeličke*

I ovoga puta crkva Blažene Djevice Marije u Zemunu bila je mjesto gdje se na dostojanstven način, pjesmom, slavilo ime Božje. To je i bila osnovna ideja koje je pokrenuta prije četiri godine od strane župnika u Zemunu **Joze Duspare**, da se na ovakvoj vrsti susreta katolička zajednica predstavi svojim vrijednostima i isto tako pruži prilika i drugima da se predstave javnosti. Osnovni cilj je druženje i zbližavanje među pripadnicima kršćanskih zajednica koje njeguju svoju kulturu i tradiciju. U nedjelju 18. listopada održani su četvrti po redu Ekumenski susreti zborova crkvenog pjevanja, na koji-

ma predstavilo sedam crkvenih zborova kršćanskih zajednica: katoličke, grkokatoličke, pravoslavne, evangeličke, a po drugi puta na ovim susretima predstavili su se i gosti iz Republike Hrvatske.

## SURADNJA ZBOROVA

Župni zbor *Sveta Cecilija* iz Zemuna star je koliko i crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije. Podaci o ovom zboru potječu od vremena izgradnje te crkve, od kada taj zbor redovito pjeva na nedjeljnim misama. Zbor ima posebnu ulogu pratiti i pridonijeti pjevanjem nedjeljnoj liturgiji ove župne zajednice.

»Osobno doživljam vrijednosti ekumenizma kao nešto što je izazov cijeloj našoj zajednici. Ideja mi je bila da se pokažemo svojim vrijednostima jedni drugima, a da ne negiramo drugoga. Kulture i različitosti su nešto što nas treba ujedinjavati i zbližavati. Htio sam da pokažemo jedni drugima što imamo, kao i da se ljudi zbliže i druže«, rekao je prečasni Jozo Duspara. »Cilj ovakvog jednog susreta jest na neki način i pomirenje i druženje, kao i suradnja zborova različitih kršćanskih zajednica i crkava. Tijekom ovih susreta upoznajemo nove kolege, što puno znači umjetnicima, dirigentima ali i cijeloj zajednici«,

rekla je **Mina Bošnjak**, dirigentica zbora *Sveta Cecilija* iz Zemuna.

Ekumenskim susretima u Zemunu su, osim velikog broja gledateljstva, nazočili i predstavnici crkava različitih konfesija. Svečanosti je nazočio i beogradski nadbiskup i mitropolit **Stanislav Hoćevar**, koji je tom prigodom istaknuo veliki značaj ovih susreta. »Svima je poznato kakva je uloga u povijesti i sadašnjosti Zemuna. Zato je važno da Zemun i katolička zajednica danas sve učini da bude most između istoka i zapada, sjevera i juga. Nadam se da će ovaj skup svima nama donijeti nadahnuće za suradnju i osobito zbližavanje.







Da otklanjamo sve predrasude iz prošlosti. Time se izgrađuje i nova suradnja i novi međusobni odnosi», izjavio je mons. Stanislav Hočevar. Suradnja zborova iz Republike Hrvatske i zbora u Zemunu ostvarena je prošle godine, kada su se gosti iz Velike Gorice predstavili na Božićnom koncertu u Zemunu. »Suradnja s katoličkom zajednicom u Zemunu, ali i s ostalim kršćanskim zajednicama, je prekrasna. Ekumenski pristup stvarima je nešto što posebno privlači i mislim da to daje dodatnu dimenziju u svijetu, pogotovo u vjeri. Jer u vjeri se to razumije možda čak i bolje nego izvan religije«, istaknuo je **Siniša Belošević**, predsjednik, voditelj i jedan od dirigiranih ansambala *Zlatne godine* iz Velike Gorice.

#### GLAZBA ZBLIŽAVA

Zaključak je skoro svih sudionika večeri da je ideja održavanja ovakvih susreta jako dobra, jer pruža priliku za produbljivanje suradnje. »Mješoviti zbor *Tilja* iz Stare Pazove ima petnaestogodišnji staž i radimo pri Slovačkoj evangeličkoj crkvi i Domu kulture. Drago nam je što smo ovdje gosti, jer i sami prakticiramo zajedničke nastupe predstavnika svih crkava u našem gradu za vrijeme adventa«, rekla je **Ana Đurđević**, dirigentica zbora *Tilja*. Te večeri predstavio se i mješoviti zbor *Harmonija* iz Novog Sada koji djeluje

pri Grkokatoličkoj crkvi i Rusinsko-kulturnom centru u Novom Sadu. »Interesantno je slušati druge zborove, i drago mi je što se i nama pružila prilika predstaviti se drugima. Ovo je prilika da se družimo i razmijenimo iskustva između sebe«, rekla je **Vesna Kesić-Krsmanović**, dirigentica mješovitog zbora *Harmonija* iz Novog Sada. Lijepo dojamove ponijet će i gosti iz Republike Hrvatske koji su izrazili zadovoljstvo što su imali mogućnost upoznati druge kulture. »Drago nam je što smo imali prigodu družiti se i upoznati se s drugim kulturama. Sama poanta glazbe i jest druženje i razmjena iskustava«, istaknuo je **Tomislav Fratrić**, vođa *Zlatne godine* iz Velike Gorice, ističući da postoji mogućnost da se u nekom narednom periodu, s obzirom da njeguju drugačija narječja, dotaknu narječja i dijalekti i iz ovog dijela Srijema.

Osim domaćina – župnog zbora *Sveta Cecilija* iz Zemuna, koji su svojim skladbama i otvorili Ekumenske susrete, gledateljstvu su se predstavili i Umjetnički ansambl *Kralj Petar Prvi* iz Beograda, mješoviti zbor *Tilja* iz Stare Pazove, mješoviti zbor *Harmonija* iz Novog Sada, Srpski vizantijski zbor *Mojsije Petrović* iz Beograda i gosti iz Republike Hrvatske ansambl *Zlatne godine* iz Velike Gorice. Svi sudionici su na kraju susreta već tradicionalno otpjevali zajedničku kompoziciju.

**Suzana Darabašić**

## TJEDAN U SRIJEMU

### Pitanja djece iznenadila

Raznovrsnim programima u kojima su sudjelovali učenici osnovnih škola i vrtića, u svim općinama u Srijemu obilježen je Dječji tjedan. Gotovo sve aktivnosti su imale za cilj skretanje pozornosti javnosti na djecu i mlade, na potrebe i prava djece i mladih u obiteljima, društvu i lokalnoj zajednici, na njihova prava da odrastaju u što boljim uvjetima, na jednake šanse za razvoj i ostvarenje svih svojih potencijala. Ovogodišnji slogan Dječjeg tjedna je *Podrška obitelji – najbolja podrška djeci*. Tako su u rumskoj općini Dječji tjedan započeli mališani Predškolske ustanove *Poletarac*, koji su svojim crtežima na temu *Moja obitelj*, uljepšali gradski trg, gdje je organiziran i maskenbal. Bogat kulturni sadržaj ponuđen je najmlađima i u Kulturnom centru Ruma, a djeci su podijeljene i besplatne članske iskaznice za gradsku knjižnicu. U Srijemskoj Mitrovici također su organizirane brojne aktivnosti za najmlađe sugrađane. Jedna od njih je i Mala sportska olimpijada, na kojoj je sudjelovalo 190 djece. U nekim manjim mjestima poput Lačarka u srijemskomitrovačkoj općini najmlađima su uručeni darovi, a slična je bilo i u Irigu gdje su najmlađi dobili pakete igračaka. U skladu s ovogodišnjim sloganom kraj Dječjeg tjedna u Pećincima obilježen je dodjelom doplatka za novorođenčad u iznosu od 40.000 dinara. Osim raznih aktivnosti, đaci su imali priliku posjetiti i predstavnike lokalnih samouprava, postaviti im određena pitanja i upoznati se s njihovim radom. Jedna od srijemskih općina gdje je upriličen svečani prijam za đake, bila je i općina Šid. Predstavnike đачkih parlamenata primili su predstavnici lokalne vlasti u Šidu, a neka od pitanja od prisutne djece iznenadila su mnoge. Osim raznoraznih pitanja koja muče današnje mlade, od mogućnosti popusta na karte za kazališne predstave, izgradnje igrališta, adaptacije prostorija u njihovim školama, neka su se odnosila i na neke druge ozbiljnije teme. Predstavnici jedne od dviju osnovnih škola na teritoriju Grada Šida iznenadili su prisutne iznesenim stavom da ove godine neće postaviti pitanja čelnicima Grada, jer svake godine dobiju samo odgovor, a na djelu ništa. Obratili su se jedino pozivom da čelnici vlasti posjete njihovu školu, upoznaju se s uvjetima rada i s njihovim aktivnostima. Ostalo je da predstavnici lokalne vlasti dobro promisle kakav će ubuduće ostaviti dojam na mlade i kako će im vratiti povjerenje. I eventualno da se zapitaju, koliko tek povjerenje imaju kod odraslih!? Pokazat će to izbori.

**S. D.**

## ODRŽAN 10. HOSANAFEST U SUBOTICI



# Pobjeda sastava *Trinity*

*Pobjednik jubilarnog izdanja ove manifestacije je Vokalno-instrumentalni sastav Trinity iz Čepina kraj Osijeka s pjesmom Trag. Ovo im je, nakon lanjskog uspjeha, druga pobjeda na subotičkom festivalu*

**P**od sloganom *Snagom ljubavi*, u nedjelju je u sportskoj dvorani Tehničke škole u Subotici održan deseti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*. Pobjednik jubilarnog izdanja ove manifestacije, koji je odlučan glasovima samih sudionika, je Vokalno-instrumentalni sastav *Trinity* iz Čepina kraj Osijeka, s pjesmom *Trag*. Ovo im je, nakon lanjskog uspjeha, druga pobjeda na subotičkom festivalu.


»Poruka naše pjesme je da je u Božjem planu zapisano svačije ime i da to ništa ne može obrisati. Mlade privlači slaviti Gospodina putem ovakve, moderne glazbe. Hvala svima koji su nas došli slušati i podržati, u Subotici se osjećamo kao kod kuće«, izjavila je nakon festivala **Marina Hojsak**, pjevačica u sastavu *Trinity* koja je primila glavnu nagradu – statu u od stakla s festivalskim logom.

## NAGRADA ŽIRIJA I NAJBOLJI TEKST

Nagradu stručnog žirija dobio je **Marko Milas** iz Čepina, koji je izveo pjesmu *Moj Gospode*. »Prije sam nastupao kao član sastava *Trinity*, a ovo mi je prvi puta da nastupam kao solist. Jako sam sretan. Prvi sam puta u Subotici, jako mi se sviđio festival, ali i grad i ovdašnji ljudi«, kaže Milas.

Nagradu za najbolji tekst dobila je **Ana Ostojić** iz Zagreba koja potpisuje stihove numere *Rastimo u ljubavi*, a koju je izveo sastav *Anima Una* iz Zagreba. Nagrada koju dodjeljuju štićenici Humanitarno-terapijske zajednice *Hosana* pripala je **Mariji Kovač** iz Subotice koja je nastupila s pjesmom *Ljubim Te do kraja beskraja*.

Na festivalu je izvedeno petnaest pjesama, od na natječaj pristiglih 28. Osim spomenutih izvođača nastupili su i: **Ana Ivanković Radak** (Subotica),



Marina Hojsak iz pobjedničkog sastava *Trinity*



Prva nagrada žirija: Marko Milas

*Rastimo u ljubavi* je pjesma s najboljim tekstom (izvedba sastav *Anima Una*)Nagrada šticeenika *Hosane*: Marija Kovač

**Tamara Babić** (Subotica), **Miljana** (Subotica), vlč. **Andelko Cindori** (Čepin-Osijek), *Unitas* (Osijek), *Imakulata* (Gromiljak-Sarajevo), *Novo Nebo* (Zenica), **Antonija Odeljan** (Zagreb), *Matheus* (Bizovac-Osijek), sestre Grubišić (Dugo Selo-Zagreb) i **Jelena Barić** (Tugare-Omiš).

### MISIJA SE ISPUNJAVA

Podsjetimo, ideja o pokretanju *HosanaFest*-a »rodila« se u Somboru 2. svibnja 2005. na Danu mladih Subotičke biskupije. Kao glavni ciljevi festivala tada su definirani: promicanje kršćanskih duhovnih vrijednosti te poticanje na stvaranje nove, autorske duhovne pjesme suvremenog glazbenog izričaja među mladim katolicima Hrvatima.

Predsjednik Organizacijskog odbora *HosanaFest*-a vlč. **Marinko Stantić** navodi kako se misija festivala ispunjava. »U biti smo zadovoljni, festival je protekao u prijatnoj atmosferi, mladi su bili raspoloženi, bila je ovo 'oda radošći'. Promatrajući proteklih deset godina, misija festivala se ispunjava. Stalo nam je da mladi pjevaju melodije koje vole, a da tekst bude onaj koji će ih uzdizati duhovno, davati im snage za svakodnevne križeve. S druge strane, iako smo imali oko 1000 gledatelja, nismo u potpunosti zadovoljni brojem publike. Vjerojatno je to uvjetovano time što smo festival morali pomjeriti s rujna na listopad, pa su studenti otišli u gradove gdje studiraju i tko zna još zbog čega«, kaže vlč. Stantić dodajući kako je novac prikupljen od ulaznica (62.030 dinara i 300 kuna) namijenjen za liječenje jedne teško oboljele mlade Subotičanke.

U revijalnom dijelu programa nastupili su učenici OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice izvevši koreografiju na prošlogodišnju pobjedničku pjesmu. Program ovogodišnjeg festivala vodili su **Nevena Mlinko**, **Suzana Gagić** i **Matiša Dulić**.

Generalni pokrovitelj *HosanaFest*-a bila je Zagrebačka županija.

D. B. P.

## Seminar o nošnjama u Sonti

**SONTA** – Predavanjem **Zvonka Tadijana** u subotu, 17. listopada, u Šokačkoj kući u Sonti počeo je seminar pod nazivom *Izrada i popravka narodnih nošnji*. Osim članova etno sekcije KPZH Šokadija u radu su sudjelovala i djeca iz OŠ *Ivan Goran Kovačić*, polaznici izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Seminar će biti višednevni, a odvijat će se kroz tematske radionice i predavanja. U prvom danu održano je predavanje o šokačkim narodnim nošnjama. Prikazani su alati za izradu odjeće – stative i prelja, te odjeća i obuća iz stare kućne radinosti. Cilj seminara je osposobiti članove etno sekcije za održavanje i izradu narodnih nošnji, a osobito zainteresirati mlađe za učenje ovih poslova. Ovaj projekt bit će završen koncem mjeseca izložbom urađenoga. Uz pokroviteljstvo Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje seminar je organizirala KPZH Šokadija.

I. A.

## Vojvođanski pjesnici u Čepinu

**ČEPIN** – Članovi literarnih sekcija dvije hrvatske udruge iz Vojvodine – HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora (**Kata Kovač** i **Antun Kovač**) i HKUPD-a *Stanislav Preprek* iz Novog Sada (**Siniša Božulić**, **Ana Marija Kaluđerović**, **Marija Lovrić** i **Branka Dačević**) sudjelovali su na 5. susretu pjesnika *Čepin 2015*. Pjesnički susret održan je 17. listopada, a u programu su sudjelovali i pjesnici iz Slavonije i Baranje. Na ovom susretu promovirana je i knjiga **Franje Kopeckog** *Hvala ti milo moje*.

Z. V.

## Dani Balinta Vujkova u Subotici

**SUBOTICA** – Književna manifestacija XIV. dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi, počeli su jučer u Subotici, a završavaju sutra (subota, 24. listopada).

Na stručno-znanstvenom skupu, koji će trajati dva dana (23. i 24. listopada), u čitaonici Gradske knjižnice bit će predstavljen zbornik radova sa skupova 2013.-2014., a sudionici skupa će govoriti o temama vezanim uz značajne obljetnice hrvatskih književnika, o ratovima u književnosti Hrvata u Vojvodini, kao i o istraživanjima s područja znanosti o književnosti, narodne književnosti, jezikoslovlja (dijalektologija), povijesti, kulturne povijesti.

Večeras će (petak, 23. listopada) u okviru multimedijalne večeri u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 sati, biti dodijeljena nagrada za životno djelo na području književnosti **Balint Vujkov Dida** samoprijegornom promicatelju književne baštine i autoru nekoliko knjiga **Naci Zeliću** iz Zagreba, podrijetlom iz Subotice. Iste večeri Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata dodijelit će nagradu **Emerik Pavić** za najbolju knjigu u 2014. i prvi puta trijenalnu nagradu **Iso Velikanović** za najbolju knjigu proze 2012.-2014. U programu će nastupiti pjevačka skupina **Zlatovez** Muzičke škole Subotica i Akademski zbor Filozofskog fakulteta u Zagrebu *Concordia Discors*.

U okviru pratećeg programa Dana Balinta Vujkova, u čitaonici Gradske knjižnice bit će priređena izložba knjiške produkcije vojvođanskih Hrvata 2014./2015. godine.

Dane Balinta Vujkova organizira Hrvatska čitaonica u suradnji s Gradskom knjižnicom Subotica i uz logističku potporu ZKVH-a.

## Predstavljanje Godišnjaka u Monoštoru

**MONOŠTOR** – Predstavljanje Godišnjaka za znanstvena istraživanja br. 6 Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata bit će održano u subotu, 24. listopada, u 18,30 sati, u maloj dvorani Doma kulture u Monoštoru. Godišnjak će predstaviti: prof. dr. sc. **Milana Černelić**, suradnica, Zagreb, prof. dr. sc. **Dražen Živić**, suradnik, Vukovar, i **Tomislav Žigmanov**, glavni urednik.

## Znanstveni kolokvij o baštini šokačkih Hrvata

**VAJSKA** – XLII. znanstveni kolokvij *Istraživanje tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Bačkoj (Bač, Vajska, Plavna, Sonta)* bit će održan u nedjelju, 25. listopada, s početkom u 19 sati, u prostorijama župnog ureda u Vajskoj. Uvodničari su: **Tomislav Augustinčić**, **Tin Đudajek**, **Damjan Kozina Živić**, **Thomas Marku**, **Gorana Ražnatović**, studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, sudionici terenskog etnološkog istraživanja šokačkih Hrvata u Bačkoj tijekom 2015. godine, realiziranog u suradnji Odsjeka i Zavoda, pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**.

## KUD Lisinski i Concordia discors u Novom Sadu

**NOVI SAD** – U organizaciji HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina i Hrvatskoga kulturnoga centra u Novom Sadu, u subotu, 24. listopada, u 18 sati u amfiteatru SPENS-a bit će održani koncerti Kulturno-umjetničkog društva *Lisinski* iz Vinkovaca i Akademskog zbora Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu *Concordia discors*. Ulaz je slobodan.

## Promocija kalendara na Tekijama

**PETROVARADIN** – U biskupijskom svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu će u nedjelju, 25. listopada, u 17 sati biti služena posljednja ovogodišnja sveta misa kojom će, ujedno, biti obilježen završetak godišnjeg hodočašća i bogoslužja. Nakon svečane svete mise bit će priređena promocija jubilarnih rimokatoličkih kalendara za 2016. godinu u nakladi svetišta.

## Gostovanje vinkovačkog kazališta u Subotici

**SUBOTICA** – Gradsko kazalište *Joza Ivakić* iz Vinkovaca gostovat će u utorak, 27. listopada, u Subotici s predstavom *Ne motaj se okolo gola golcata*. Riječ je o komediji velikog francuskog komediografa i majstora vodvilja **Georgesa Feydeau** iz 1911. godine koju je režirao **Robert Krajinović**. Predstava će biti igrana na sceni *Jadran* Narodnog kazališta, s početkom u 19,30 sati.



## JESENSKA IZLOŽBA LIKOVNOG ODJELA HKC BUNJEVAČKO KOLO

# Šarenilo boja koje oduševljava



Marinko Prčić i Ivana Vukov

U okviru godišnjeg plana rada, Likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* je priredio svoju Jesensku izložbu koja je otvorena u ponedjeljak u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici.

Izloženi su radovi sljedećih članova Odjela: Ruža Tumbas, Cilika Dulić Kasiba, Viktorija Radnić, Nada Dinka, Marija Vojnić, Josipa Križanović, Elvira Kiralj, Anđelka Dulić, Imre Kesegi, Snežana Kujundžić, Zdenka Sudarević, Ksenija Mihajlović, Damira Petrov, Natalija Mijatov, Ruža Sedlar Barna, Rudolf Sedlar, Jadranka Vučetić, Janoš Nađpastor, Ivan Šarčević, Hari Četvei, Dario Kesegi i Julija Stantić.

Riječ je o slikama nastalim u različitim tehnikama, uz isto tako vidljivu šarolikost glede odabira tema i motiva (*mrtva priroda*, pejzaži, portreti...).

Prigodom otvorenja, nazočne je pozdravila voditeljica Likovnog odjela Ivana Vukov, a izložbu je otvorio predsjednik HKC *Bunjevačko kolo* Marinko Prčić.

»Kolorit boja, šarenilo i razdraganaost slika oduševljavaju. U vas vrijedi ulagati, tako da mi je jako mi je drago da ste se okupili u ovolikom broju. Također, želio bih vam se zahvaliti što vašu ljubav, vaš talent i umjetničke sposobnosti dijelite sa nama. Želio bih da to nastavite činiti i ubuduće, a mi ćemo se u HKC-u *Bunjevačko kolo* truditi da vam osiguramo što bolje uvjete za rad«, kazao je Marinko Prčić koji se ujedno zahvalio svima koji podupiru aktivnosti Likovnog odjela.

Jedna od članica Odjela, Snežana Kujundžić, ovom je prigodom pročitala nekoliko svojih pjesama.

Otvorenju izložbe su, među ostalima, nazočili i novi generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša te pomoćnik gradonačelnika Subotice zadužen za područje maloga gospodarstva Ljuben Hristov.

Jesenska izložba slika članova Likovnog odjela HKC *Bunjevačko kolo* je prodajnog karaktera i može se pogledati do nedjelje, 25. listopada.

D. B. P.



23. listopada 2015.

## KULTURAMA

# Književnost Hrvata u Bačkoj

Četrnesti Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi održavaju se u Subotici (22. - 24. listopada), obilježavajući spomen na ovog hrvatskog književnika, sakupljača i obrađivača narodnih djela. Ova manifestacija iz godine u godinu, kroz svoje prateće programe, nastoji očuvati i od zaborava otrgnuti brojne poslanike pisane riječi u Hrvata na ovim prostorima, nastavljajući višedecenijski trud čovjeka koji je svom poslanju posvetio najveći dio života. Sakupljajući i bilježeći blago svoga naroda.

A sve vezano uz književnu povijest bačkih Hrvata počelo je još koncem 17. stoljeća zahvaljujući pioniru naše književnosti, Mihovilu Radniću i njegovim djelima *Kristijada* (prijepis istoimenog epa dubrovačkog pjesnika Junija Palmotića – djelo se čuva u Vatikanskoj knjižnici) i *Razmišljanjima pribogomiona od ljubavi Božje*. I od tada, pa sve do sadašnjih dana drugog desetljeća 21. stoljeća, brojne su knjige i tiskovine »zaživjele« iz pera hrvatskih autora iz Bačke.

Prisjetimo se, stoga, ovom prigodom literata, među kojima ima i onih pomalo zaboravljenih, rođenih u 18. stoljeću: Antun Josip Knezović, Mihajlo Lazarović, Adalbert Vojnić, Adalbert Barić, Ivan Marević, Grgur Peštalić, Tome Kujundžić, Pavao Sučić, Đuro Arnold, Ivan Ambrozović, Stjepan Kujundžić; te 19 stoljeću: Tomo Bedžula, Fabijan Čulić, Ivan Probojčević, Franjo Vujković Lamić, Bodo Speletić, Ivan Antunović, Ambrozije Šarčević, Đeno Sarić, Đeno Dulić, Filip Probojčević, Bela Ambrozović, Stjepan Vujević, Andrija Ribovicz, Marijan Matković, Pajo Tumbas Loketić, Ivan Mihalović, Josip Jukić Manić, Ivan Burnać, Ivan Palić, Nikola Vidaković, Ago Mamužić, Bariša Matković, Ivan Zetović, Pajo Vidaković, Lazo Mamužić, Jese Kujundžić, Edo Margalić, Karlo Milodanović, Gavro Mrković Dželat, Ljudevit Kuzmić, Solo Stantić, Stipe Mukić Krunoslav, Antun Kuzimiak, Petar Pandžić, Matija Kujundžić, Ilija Kujundžić, Mijo Mandić, Šimun Milodanović, Petar Knezi, Mirko Penavin, Pajo Kujundžić, Ivan Evetović, Josipa Navratil-Horvatova, Antun Veselovski, Luka Kopilović, Šime Ivić, Marko Fucin, Nikola Kujundžić, Grgo Alaga, Ante Miroљub Evetović, Balint Belošić, Staniša Neorčić, Stjepan Tumbas, Vinko Kujundžić, Stjepan Radoš, Josip Vojnić Hajduk, Stipan Matijević, Bela Mesaroš, Lajčo Budanović, Janja Prčić, Josip Mlinko Mimika, Gerard Stantić, Ivan Petreš, Antun Bačić, Blaško Rajić, Pavle Bašić Palković, Kata Prčić, Mila Vojnić Tunić, Justika Skenderović, Šandor Rajčić, Joso Prčić, Matiša Bašić Palković, Josip Đido Vuković, Lazar Stipić, Radoslav Kujundžić, Matija Evetović, Ive Prčić, Ilija Džinić, Mara Đorđević-Malagurski, Ivan Malagurski, Andrija Kujundžić i Marica Vujković-Cvijin.

Hvala im za naše bogatstvo!

D. P.

## ZNANSTVENI KOLOKVIJ ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

# Iz blaga samostanske knjižnice

*Nakon što su ljetos profesori i studenti Odjela za kulturologiju osječkog Sveučilišta započeli opsežan proces uređenja knjižnice franjevačkog samostana u Subotici, u ponedjeljak su predstavljene dosadašnji rezultati, planovi o nastavku suradnje i prikazana jedna od dragocjenih starih i rijetkih knjiga iz ove knjižnice, djelo fra Mihajla Radnića iz 1683. godine*

**K**njižnom blagu franjevačkog samostana u Subotici bio je posvećen 41. znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u ponedjeljak 19. listopada, organiziran skupa s Franjevačkim samostanom, u kapeli Crne Gospe crkve sv. Mihovila. Sadržajan i zanimljiv skup na kojem su predstavljene dosadašnji rezultati projekta uređenja ovdašnje samostanske knjižnice, koji provode stručnjaci Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, te profesori i studenti Odjela za kulturologiju Sveučilišta *Josip Juraj Strossmayer* iz Osijeka, uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici.

Gvardijan samostana fra **Zdenko Gruber**, najavljujući nastavak projekta, konstatirao je kako se kulturno blago knjižnice ovim procesom otvara javnosti i široj zajednici, na nekoliko načina. Naime, osim što se fond knjiga samostana organizira i popisuje po knjižnim standardima, stare i rijetke knjige se katalogiziraju i katalozi su već i dostupni na internetskoj stranici Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Uvodničari na ovom susretu izrazili su želju i nadu i u skoro digitaliziranje vrijedne građe.

## KAKVE KNJIGE ČUVA SAMOSTAN

Dr. sc. **Marina Vinaj** i dr. sc. **Marija Erl-Šafar** s osječkog Sveučilišta izložile su detalje o poslovima u knjižnici u Subotici



O dosadašnjim rezultatima uređenja samostanske knjižnice govorila je dr. sc. Marina Vinaj

realiziranim sa studentima od 13. srpnja do 8. kolovoza u obliku stručne prakse. Riječ je o studentima treće godine preddiplomskog studija knjižničarstva Odjela za kulturologiju.

»Valjalo je upoznati fond, koji je uistinu sjajan, riječ je o zbirci od 10 tisuća knjiga, o krasnom fondu koji posjeduje knjige XVI., XVII., XVIII. stoljeća, kao i bogatu riznicu periodike, dakle časopisa i novina koji su ovdje kroz dugi niz godina primani. Zatim, tu je i bogata zbirka novije literature, knjižnica je širila svoj fond i širi ga i dan-danas. Ono što je posebno vrijedno je zavičajna zbirka. Vrlo je vrijedna i glazbena ostavština koja ovdje postoji«, rekla je Vinaj.

Stručnjakinje iz Osijeka ukazale su i na poseban značaj starih knjiga s aspekta šireg kulturno-povijesnog konteksta, gdje svaka knjiga »priča jednu svoju priču«: »Riznica je prebogata. Kad imate priliku držati knjigu XVI. stoljeća, otkrivati rukopisne bilješke

na marginama, ex libris, ukrase... uistinu tu knjigu više ne promatrate samo kao tiskovinu, nego kao rijedak, rekla bih muzeološki kulturološki predmet koji ima svoju dušu. Želja nam je od najstarijih i najljepših primjeraka otvoriti izložbu na kojoj bismo široj javnosti prikazali kako je uistinu riječ o blagu. Kad jednom spoznate što imate u svom fondu, kad otkrijete najvrednija književna djela, kulturno povijesna, glazbena, mogu se graditi iznimno vrijedne stručne i znanstvene priče.«

Na skupu je iznesen podatak kako je iz XVI. stoljeća u knjižnici otkriveno dvadesetak naslova, a iz XVII. stoljeća više od stotinu naslova.

## DJELO MIHAJLA RADNIĆA

Ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov** ukazao je na jedno od važnih otkrića tijekom uređenja samostanske knjižnice, pronalazak knjige fra **Mihajla Radnića**

*Pogargegne izpraznosti od svijeta* (Pogađenje ispraznosti od svijeta), koja je objavljena u Rimu 1683. godine. Mihovil (Mihajlo, Mijo) Radnić (Kalača, 1636. – Budim, 26. rujna 1707.) bio je franjevac provincije Bosne Srebre. Studirao je u Rimu i ondje položio ispite za profesora filozofije i teologije. Obavljao je službe gvardijana u Olovu, tajnika provincije, kustoda, vizitatora vlastite provincije, provincijala i gvardijana u Budimu (1699. –1702.).

»Ona, skupa s drugom Radničevom knjigom – *Razmiscljanja pribogomiona od ljubavi Boxje*, objavljenom također u Rimu iste godine – stoji na početku književnosti na narodnom jeziku ovdašnjih Hrvata«, naglasio je Žigmanov.

Radničevu dijelu, knjizi *Pogargegne izpraznosti od svijeta*, ali i vrlo temeljnom prikazu njegova života, tema kojima se bavio, jeziku kojim je pisao, načinu pisanja, pravopisu, porukama... bio je posvećen drugi



dio kolokvija. Prikaz životopisa i analizu djela sačinio je prof. dr. sc. **Franjo Emanuel Hoško**, vrstan poznavatelj franjevačke povijesti, no bio je spriječen izlagati na skupu, te je njegova detaljna analiza »O pronađenoj knjizi franjevca Mihajla Radnića *Pogargegne izpraznosti od svijeta* u knjižnici subotičkog Franjevačkog samostana« ovdje pročitana. Mnoštvo novih i zanimljivih podataka za prisutne. Ovdje će tek malim dijelom biti preneseni.

## DOPRINOS HRVATSKOJ KNJIŽEVNOSTI

»Danas su poznate dvije Radnićeve tiskom objavljene knjige, i to: *Razmiscljanja pribogomiona od ljubavi Boxje*, (Rim, 1683.) i *Pogargegne izpraznosti od svijeta* (Rim, 1683.). Prvo djelo je kompilacija iz *S. Pisma i razlikih iskušanih naučitelja i pisaca*, a u pisanju drugog djela Radnić je također koristio Sveto pismo, te latinske i talijanske pisce, osobito **Ivana Gersona**, **Tomu Kempenca** i **Didaka Stellu**, ali je dao maha i vlastitom razmišljanju. Možda je Radnićeve bibliografija i opsežnija, ali su i ove dvije knjige vrlo značajne u razvitku hrvatske



Dragocjena knjiga Mihajla Radnića iz 1683.

književnosti. U njima je Radnić dao lijep prilog hrvatskoj književnosti onoga doba. On svoje knjige piše jezikom 'slovinjskim bosanskim', baš onako kako pišu i ostali franjevački pisci Bosne Srebrene onoga doba.« **Ivan Kujundžić** prosuđuje kako je 'Radniću jezik... dosta čist... On u svojim djelima miješa ikavicu s ijekavicom...; Radnićeve djela nisu prazna, već su i sadržajem bogata. Ona predstavljaju doprinos hrvatskoj književnosti u duhu katoličke obnove. Značajan su dokument književnog stvaralaštva

na razmeđu 17. i 18. stoljeća u skladu s književnim tradicijama franjevaca Bosne Srebrene, a osobito su vrijedna kao prve knjige koje su se širile u Slavoniji i među Hrvatima u Podunavlju neposredno poslije oslobođenja tih krajeva od turske vlasti.

Sam Radnić u uvodnoj riječi 'dobrostitvom štociu' najprije objašnjava zašto objavljuje svoju knjigu. Na to ga je potaknulo to što je vidio 'vrlo malo knjiga koje su u naš slovinjski jezik pisane, a veliku potrebu koju imaju toliki narodi koji našim jezikom govo-

re'. Ta 'velika potreba' ne očituje se samo u malom broju knjiških naslova, već daleko više u nedostatku izloženih tema. Naravno, on želi zatomiti svojom knjigom prije svega taj tematski nedostatak, pa se nada kako će po objavljivanju njegova djela 'imati se veća obilnost utišenja duhovnije na ovome svitu, a pak uživa se (jednom) vična na nebu'. To je pravi razlog zašto piše i objavljuje svoju knjigu *Pogargegne izpraznosti od svijeta*.

Knjigu je razdjelio u tri dijela, a svaki od tih triju dijelova u sto 'poglavlja', zapravo u sto podnaslova. Istaknuti dijelovi knjige ne nose naslove, dok ta 'poglavlja' imaju naslove po kojima ih se može tematski podijeliti neke skupine. Radnić to ne čini, a istaknutim dijelovima knjige ne stavlja naslove. Po sadržaju 'poglavlja' se može naznačiti tematske naslove: prvi dio ukazuje i objašnjava samu pojavu ispraznosti, tj. ljudske taštine; u drugom pak dijelu raspravlja o varkama svjetovnosti, dok u trećem dijelu piše kako ispraznost ne zasićuje potrebe ljudske duše već sam Bog, pa je u tom dijelu knjige riječ o Božjoj ljubavi«, napisao je, između ostalog, prof. dr. sc. **Franjo Emanuel Hoško**.

**K. Korponaić**

## GLUMCI IZ ŽUPANJE POSJETILI HKD ŠID

# Povezivanje i suradnja

Tijekom proteklog tjedna, glumci iz Županje, članovi *Mrak teatra*, posjetili su Hrvatsko kulturno društvo *Šid* gdje su se upoznali s radom te udruge. Glumci ovog kazališta sudjelovali su na Međunarodnom festivalu kazališta u Šidu *Svrtište u kazalište*. Primio ih je predsjednik udruge **Josip Pavlović** skupa sa članovima predsjedništva.

»Zahvaljujući redatelju akademskog kazališta *Branislav Nušić* iz Šida **Cvetinu Aničiću**, koji ih je informirao o našem radu, glumci iz Županje su saznali da mi ovdje postojimo i



radimo. Gosti su prijatno iznenađeni što ovakvo društvo postoji u Šidu, posebice njihovi mlađi članovi koji su prvi puta u Srbiji. Nadam se da će ovo biti početak

jedne lijepe suradnje«, izjavio je **Josip Pavlović**.

Gosti su izrazili spremnost da o radu HKD-a *Šid* upoznaju i ostale kulturne udruge u Županji,

kako bi u nekom narednom periodu došlo do suradnje i sa članovima tih udruga u tom gradu. »Mi smo presretni što smo se napokon sastali sa ljudima iz hrvatske zajednice u Šidu. Oni su gledali jednu našu predstavu, lijepu šokačku priču. Razmijenili smo kontakte, ugodno smo se družili i mi ćemo ih, s obzirom na širinu njihovog djelovanja, pokušati spojiti sa Županjom i udrugama u našem gradu, kako bi na obostrano zadovoljstvo surađivali«, rekla je **Elvira Lučić** predsjednica udruge *Mrak tetar* iz Županje.

**S. D.**

## SALAŠI VII.

## Salaš je moj život

## NE ŽELI NAPUŠTATI SALAŠ

U dugim zimskim večerima Stipan rado prelistava prašnjavi album, prisjećajući se događanja vezanih uz fotografije. Svaka ima svoju priču, a Stipan raspolaže svim vremenom ovoga svijeta. Mnoge fotografije podsjećaju na njegovih ruku djela, razbacana po Sonti, Apatinu, Svilojevu, Kupusini, Bačkom Monoštoru, Doroslovu, a i priko, u Erdutu, Aljmašu i Daljskim planinama. Trebao je raditi i na revitalizaciji jedne stare ulice u Novom Sadu, no nije se htio toliko dugo odvojiti od svojega salaša. Ne želi ni sada. »Salaš je moj život. Iako imamo i obiteljsku kuću u selu, tamo sam rijetko. Nerado napuštam salaš, volim ova prostranstva, volim ovaj način života. Nisam rob suvremenih tečevina. Istina, sada smo, kako stari kažu, u blatu do guše, ali to je samo jedna malo ružnija jesen. Puno je više onih sunčanih, punih prekrasnih boja. I zime imaju svoje čari. Ih, kad mi dođu unučad, pa kad upegnem u sone, sva ova prostranstva, čak tamo do Dunava, su samo naša. Konji i sanjke jure, snijeg pršti oko nas, a radosni dječji smijeh se ori atarom. Djeca još više vole doći ljeti. Tu je kanal, kupaju se i igraju u njemu »do besvijesti«. Imam i bliskog susjeda, s one strane kanala je salaš **Franje Miloša**, pa se često obilazimo i družimo. Tako smo jesenas zajednički pekli rakiju, a ljetos smo malo obnovili krov na njegovom starom salašu. Na zimu ćemo malo karte u šake i tko kaže da je ljudima dosadno bez televizora?« veselo priča Stipan. Glede unučadi, nada se kako nije riječ samo o kratkotrajnoj, dječjoj ljubavi prema salašu. »Nadam se i vjerujem da će bar netko od njih u životu biti zaljubljenik u ovaj način života poput djeda i da naš salaš neće doživjeti sudbinu mnogih u bližjoj ili daljnjoj okolini i ostati s utrnutim ognjištem. A ja, osobno, najviše bih volio, kad za to dođe vrijeme i život okončati na salašu«, završava priču Stipan.

Ivan Andrašić

Jesen je kakvu ne vole paori. Pritisle listopadske kiše, zemljani atarski putovi se pretvorili u teški glib. Spas, bar djelomice, za paore je uska, asfaltirana cesta, koja vodi od zapadnog oboda Sonte do krstopuća za nedodiju. Desno od krstopuća vodi blatnjavi put do jedne skupine salaša i dalje prema Ritu, do oranica i ostataka nastambi najudaljenijih od sela. Ukoliko nastavite ravno, već nekoliko stotina metara dalje dočekat će vas kanal koji presijeca blatnjavi put i čuprija koja će vas propustiti u bajkovit svijet skupine vrlo starih salaša.

## KENCIN SALAŠ

Davno prije prokopavanja današnjih odvodnih kanala, u dijelu atara Sonte o kojem je riječ, prostirale su se nepregledne močvarne površine pod trskom. Po tim prostranstvima, poput dragulja, bili su razasuti brojni salaši. Na jednom od njih, na sredokraći od sela do Dunava i danas živi obitelj **Stipana Rakina – Kence**. Za razliku od dobrog dijela obližnjih salaša,

iz dimnjaka ovoga o kojem je riječ stup dima se, povremeno uznemiravan vjetrom, izvija uvis. Već sam izgled salaša dovoljno govori o poslu kojega radi glava kuće. Nevelik, izgrađen mukom sirotinjskom, građen je od materijala rabljenih u gradnji ne samo salaša, nego i pomoćnih objekata, svinjca, ovčarnika, čardaka, kokošinjca, šupica i šupa, dominira trska. Tu, nadohvat ruke, otima se jedna od rijetkih preostalih močvarnih površina, obraslih ovom biljkom. Stipan tijekom zime pripremi dovoljan broj snopova za ljetne popravke svojih objekata, a nekada, u mlađim godinama, znao je nakositi i uvezati u snopove popriličnu količinu trske namijenjene prodaji.

## MAJSTOR TRSKE I ZALJUBLJENIK U STARINSKI NAČIN ŽIVOTA

Stipan Rakin je majstor jednog starog, u mnogim mjestima diljem Vojvodine nekada jako raširenog, a danas gotovo izumrlog, nazovimo ga zanatom.

»Ovaj zanat, koliko znam, nikada se nije izučavao niti u jednoj strukovnoj školi. Obično su ga pučki majstori, najčešće u krugu obitelji, prenosili s koljena na koljeno. Tako je i mene u sve tajne ovoga posla uveo punac, sada već dalekih, sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Uz njega sam i zavolio taj posao, od njega sam naslijedio i potrebne alate, a od 1977. godine izradom i popravcima trščanih krovova samostalno zarađujem i kruh. Te starinske alate u uporabi su i danas. Tajne posla, za kojega mnogi kažu kako je na granici umjetnosti, od mene su preuzeli sinovi. Iako ga neizmjenno volim, danas se nerado penjem na krovove. Koljena me više ne slušaju, šteta, sad bi se opet lijepo moglo priskrbiti. Istina, ljudi više ne pokrivaju kuće trskom, ali zato pokrivaju vikendice, revitalizirane salaše, u svojim dvorištima izrađuju nastrešnice, dakako trščane. Ponekad od želje odem i ja sa sinovima na teren, pomognem im makar u klasiranju trske na tlu«, završava priču punu sje i topline danas samo salašar Stipan Rakin.



## REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

# Tko se boji regionalizacije?

**P**laneri Prostornog plana Republike Srbije predviđeli su kako će regije (srednja razina vlasti) nastati »prirodnim putem« tako što će (država) Republika Srbija, prenijeti nadležnosti na razinu nižu od državne (na regije), a lokalne zajednice (gradovi i općine) ustupanjem dijela nadležnosti višoj razini (regijama) i tako će nastati sustav regija (te regije nisu trenutačno ni na vidiku).

Slična se ideja pojavljuje i u publikaciji »Socio-kulturni aspekti regionalizacije Srbije, u kontekstu eurointegracija« (izdavač Centar za interkulturalnu komunikaciju *Petrovaradin*) **Pavel Domonji** u tekstu »Regionalizacija – strah i otpor« navodi: »Strah nacionalista da će regionalizacija dovesti u pitanje teritorijalno jedinstvo države ne treba ignorirati, ali pred njima ne treba ustuknuti. Strah imobilizira, a Srbija užasno kasni. Srbijanskom društvu, kao uostalom i svakom drugom, potrebno je izvjesno vrijeme da dođe do uspješnog modela decentralizacije. Ustavom treba definirati okvir, a lokalnim samoupravama prepustiti da udružujući se jedna s drugom ocrtaju granicu buduće regije. Proces treba ići od dolje na gore. Regionalizaciji se ne pristupa zato da bi se realizirale genijalne zamisli konstruktora u ministarskim kabinetima, nego kako bi se što bolje i efikasnije ostvarivali interesi građana. Utoliko efikasnije, ukoliko u njihovom definiranju i sami sudjeluju. Regionalizacija dakle nije obveza nego pravo.«

Po mom sudu ove misli spadaju u domenu »znanstvene fantastike«, jer sjetimo se kakvu su političku buru izazvala razmišljanja o udruživanju općina

pretežito nastanjenih Mađarima, makar se radilo npr. o regionalnom udruživanju radi prijevoza đaka, ili o regionalnom deponiju otpada (ovaj je projekt ipak neka-ko »proguran«).

### VOJVODINU I AUTONOMIJU TREBA UKINUTI?!

U navedenom tekstu Pavel Domonji piše sljedeće: »Zahtjev da se ukine Vojvodina nije nov. Prije nego su najprije Napredni klub, a potom i Dveri izašli sa svojim prijedlozima, Srpska radikalna stranka je ukidanje Vojvodine

strane Save i Dunava antagonizira i otvara se fronta prema Srbiji i Beogradu, gradi se separatistička politika i, na račun srpskog, razvija neko posebno vojvođansko osjećanje, pa neki pomišljaju i na vojvođansku naciju.«

Domonji ovakva razmišljanja vidi kao strah od daljnje fragmentacije države i nacije, pa konstatira: »Regionalizacija je složen pothvat, budi očekivanja i nade, potiče strahove i nosi sa sobom konfliktne potencijal; zato i ne čudi što dizajniranje nove teritorijalno-državne organizacije izaziva otpore i dra-

### IZBORI U VOJVODINI SU NA VIDIKU

Sumirajući gore iznesene »strahove« očividno je kako u dijelu političke javnosti vlada mišljenje da je autonomija prvi korak k separatizmu, a konačno i do odcjepljenja od matične države. Nažalost, ova »misao« je imala potvrdu u skorašnjem ratu, kada su redom organizirani (u konačnici neuspješno) razni SAO-i na tlu Republike Hrvatske. »Vladajuća oligarhija, kada se protivi decentralizaciji i regionalizaciji, ne čini to samo zato što ne želi preraspodjelu resursa (nadležnosti, novca, moći itd.) u korist nižih jedinica, nego i zbog toga što sumnja u racionalnost građana, što ih smatra nekompetentnim, nedoraslim i nezrelim osobama. Nema nikog drugog tko bi tu pretpostavljenu infantilnost mogao opovrgnuti do građana samih«, konstatira Domonji. Početkom sljedeće godine održavanje lokalnih i pokrajinskih izbora u Vojvodini je sigurno, zasad od aktualnih vlastodržaca o autonomiji Vojvodine nema nikakvog mišljenja (osim što još godinama nije gotov »model« nadležnosti i financiranja).

Nasuprot tome bespoštedno se kritizira »odnarođena i lopovska vlast« koncentrirana u Novom Sadu. Kao da sve »visi u zraku«, ništa konkretno se ne predviđa. Kampanja će vjerojatno biti bespoštedna, a sve će biti prepušteno biračima (onakvima kakvi jesu). U kom će se pravcu odvijati daljnji proces decentralizacije odnosno regionalizacije zasad nitko ne može predvidjeti, jer ona ovisi o brojnim čimbenicima (prije svega političkim, ali i ekonomskim, društvenim itd.).

Strah ima bezbroj očiju



učinila svojim programskim ciljem, dok su članovi SNP-a *Svetozar Miletić* zahtijevali da se raspiše referendum na kojem bi se građani izjasnili je li njima i državi potrebna autonomna pokrajina. Po mišljenju miletićevaca, autonomija Vojvodine nakon raspada Jugoslavije i sloma komunizma nema nikakvog smisla. Ona je imala smisla dok se Vojvodina nalazila u tuđoj imperiji, jer je tada pomoću autonomije trebalo očuvati ugroženo srpstvo. Danas se, međutim, zahvaljujući volji za moći autonomaša, autonomaštvo izopačilo u antisrpstvo. Na razne se načine srpski narod s ove i one

matična upozorenja.« Ovi su strahovi često i apsurdni, jer će »mračni planovi« Washingtona i Bruxellesa među ostalima dovesti do »desrbiziranog i temeljito kroatiziranog beogradskog pašaluka«. Možete li zamisliti umjesto velebnog »Beograda na vodi« jedan »kroatizirani beogradski pašaluk«?! Pravi sci-fi. Na ovakve stavove neki bi rekli »pustite ih, to su ultradesničari«, ali otkad su **Mladen Dinkić** i stranka URS nestali s političke scene, o decentralizaciji i regionalizaciji niste mogli baš puno slušati od aktualne političke elite.

ČETVRT STOLJEĆA MISNIŠTVA VLČ. JOSIPA KUJUNDŽIĆA

# Odan Bogu i vjernicima

*Misnim slavljem u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni i svečanom večerom u velikoj dvorani HKC Bunjevačko kolo u Subotici vlč. Josip Kujundžić obilježio srebrnu obljetnicu misništva*

**V**lč. Josip Kujundžić rođen je u Maloj Bosni 9. studenoga 1959. godine. Odgojen je u velikoj obitelji, u kojoj su djeca bila najveće bogatstvo. U Subotici je završio srednju školu, a uz pobožne i krepke roditelje, koji su svojoj djeci odmalena razvijali osjećaj za vjerske, obiteljske i ljudske vrijednosti, rastao je i sazrijevao i njegov duhovni poziv. Nakon duljeg i zrelijeg razmišljanja nastavio je i završio studij na Teološko-filozofskom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen u subotičkoj katedrali 29. lipnja 1990. godine.

## PROSLAVA 25. OBLJETNICE MISNIŠTVA

Euharistijskim slavljem u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni, u subotu 17. listopada obilježio je četvrt stoljeća misništva. U slavlju je sudjelovao veliki broj njegovih kolega svećenika, brojna rodbina i prijatelji iz župa Mala Bosna, Bačka Topola, Bačka Palanka, Vajska, Bođani i Sonta. Na početku misnoga slavlja jubilarac je riječima punim zahvalnosti pozdravio sve nazočne i zahvalio Bogu na svemu darovanom. »Danas smo se okupili u drugačijem sastavu nego na Mladog misi. Neki su na nebu, neki su novi, u vrijeme Mlade mise još nerođeni, puno toga se promijenilo. Međutim, nešto je ostalo isto. Bogu hvala, to je moj zanos, moja ljubav prema svećeništvu. Mnogi me pitaju zbog čega nisam uzeo novu misnicu. Ovu sam odjenio prije 25 godina, često sam ju nosio, nosim ju i danas, kao znak zanosa koji me ne napušta«, rekao je među ostalim slavljenik. Nadahnuta i jezgrovita bila je i propovijed domaćina vlč. **Dragana Muharema**. »Tijekom svojega života vidio sam mnoge



Vlč. Josip sa svečarskom tortom

kaleže. Kaleže od zlata i srebra, raskošne i jednostavne, kičaste i umjetničke, a od kojega god materijala bili, kako god izgledali, koji god oblik imali, služili su jednoj svrsi: davati prostor Kristu«, rekao je u najavi propovijedi vlč. Dragan. Na koncu mise pročitane su pozdravne poruke sestre – majke **Ljiljane Prelić** iz samostana Đakovačka Breznica, isusovca p. **Mirka Nikolića** iz Zagreba i msgr. **Andrije Kopilovića**, koji su izrazili veliko žaljenje što nisu mogli osobno nazočiti slavlju. Slavljenika su osobno pozdravili: **Jelica Kujundžić** u ime njihove zajedničke srednjoškolske generacije, **Zlatko Klecin** u ime vjernika župe Sonta, a **Elizabeta Balog**, kako najbolje umije, veličanstvenom pjesmom, u ime vjernika iz Lovasa, Republika Hrvatska. Nakon misnoga slavlja, u velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo*, uz svirku TS *Hajo*, organizirana je svečana večera za slavljenikove

uzvanike: kolege svećenike, uredništvo *Zvonika*, te brojnu rodbinu i prijatelje iz župa u kojima je do sada službovao.

## ŽIVOT I RAZMIŠLJANJA SVEĆENIKA VLČ. JOSIPA

Slavljeniku je te večeri kroz misli proletio dosadašnji trnoviti studentski i svećenički put. »Kako sam se za svećenički poziv odlučio u malo kasnijim godinama, studij mi je stvarao više problema nego onima koji su se školovali u kontinuitetu. No, Bog nagrađuje svaku žrtvu, pa je i moju ljubav prema svećeničkom pozivu obilno nagradio i blagoslovio. Upravo u znoju lica svojega prepoznao sam i svećenički poziv kojega sam zagrljio i zavolio. Nakon mlade mise prva župa u svojstvu kapelana bila mi je Bačka Topola, da bih nakon nekoliko mjeseci dobio premještaj u Bačku Palanku. Tamo sam se zadržao nešto više

od godinu dana, a 19. srpnja 1992. godine Dekretom sam postavljen za upravitelja župa Bođani i Vajska. Bilo je to vrijeme nacionalnih previranja i svih oblika stradanja za tadašnji režim nepodobnih. Moram priznati kako mi je bilo teško nastupiti iz dva razloga. Prvi je što dolazim u župu kao mladi svećenik bez iskustva. Drugi razlog bilo je vrijeme i prostor u kojem sam se tada našao. Dobro znamo što se događalo tih godina, o kojima danas svi nerado govore. 'Pa zar u mene imaš toliko povjerenja da me postavljaš ovdje i sada', postavljao sam u sebi pitanje Gospodinu. Odgovor je bio vrlo kratak, ali za mene vrlo jasan: 'Dosta ti je moja milost'. Kroz dvadeset i dvije godine pastoralnog djelovanja u Bođanima i Vajskoj stekao sam mnoga iskustva, koja su, dakako, bila veliki doprinos mojem svećeničkom sazrijevanju, kao i ljubavi prema Raspetome Kristu«, rezimira svoj dosadašnji život i rad vlč. Josip. Dolaskom u župu Sonta nastavlja svoje graditeljske aktivnosti. U vrijeme kad se mnogi pozivaju na nedostatak sredstava, realizirao je velike zahvate u renoviranju crkava u Vajskoj i Bođanima, a sada već i u Sonti. »Na samim počecima obnove svojih bivših župa bilo je nemoguće išta započeti. Uvijek sam se oslanjao na Boga. Znao sam da Bog providi i kada je po ljudskoj logici nemoguće nešto uraditi. Tako i sada činim i vjerujem da će Bog providjeti. I doista, Bog provida. Bezbroj puta sam bio upitan od svojih vjernika: Župniče, smijete li to započeti? Moj odgovor je uvijek isti: Bog će providjeti janje. No, to ne znači da Božju ljubav trebamo čekati skrštenih ruku. Moramo zasukati rukave i u znoju lica svoga raditi«, kaže vlč. Josip.

Ivan Andrašić



## VIJESTI

## Započeo vjeronauk u Novom Sadu

Vjeronauk u Novom Sadu započeo je u srijedu, 14. listopada 2015. godine i održava se u vjeronaučnoj dvorani župe u Katoličkoj porti svake srijede od 20 sati. Ovom prilikom pozivaju se mladi – srednjoškolci, studenti, mladi radnici. Predavanja drži kapelan župe *Ime Marijino* u Novom Sadu, vlč. **Siniša Tumbas Loketić**. Osim njega, jednom mjesečno gostovat će i predavači različitih profila – osim svećenika, predavanja će držati i časne sestre, medicinski radnici, psiholozi. Osim klasičnih predavanja bit će organizirane debate i rad u grupama. Prilika je to da stariji posavjetuju mlađe, a mlađi da nešto novo nauče. Nakon vjeronauka slijedi druženje u vjeronaučnoj dvorani uz smijeh, razgovor, duhovnu glazbu, stolni fudbal, stolni tenis i biljar. Dakle – vjeronaučna dvorana, Katolička Porta, srijeda u 20 sati! Vidimo se!

J. P.

## Nedjelja zahvalnosti

*Bože, hvalimo Te i zahvaljujemo Ti*, bio je moto svete mise zahvalnice u župi sv. Jakova u Plavni, koju je u nedjelju, 18. listopada, predstavio vlč. **Josip Štefković**. U sklopu Godine posvećenog života to je bila i misijska nedjelja, te je vlč. Josip podsjetio župljane o potrebi kršćana da šire svoju vjeru i evanđelje i da je svjedoče svojim životom. Toga dana slavio se i spomendan sv. Luke.

Misi zahvalnici ove godine je nazočilo 10-ero djece – većina u narodnom ruhu, a i nekoliko starijih župljana bilo je odjenuto u narodnu nošnju. Kao i uvijek svima je lijep dojam ostavio simboličan prinos darova koje su djeca donosila pred oltar na blagoslov: križ, svijeću, Bibliju, cvijeće, voće, povrće, kruh, vino, hostiju... Svečanu ugođaju svete mise zahvalnice pridonio je i župni zbor kojeg čine ponajviše članice mjesne udruge kulture HKUPD *Matoš*.

Z. P.



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

**S**lijepi ljudi su oduvijek izazivali kod drugih sažaljenje zbog svog hendikepa koji ih ograničava i priječi normalno uključivanje u društvo. Zato takvi ljudi spadaju u kategoriju najugroženijih. Slijepima u Isusovo vrijeme bilo je mnogo teže nego danas, ne samo zbog nedostatka svega onoga što je do danas proizvedeno kako bi im se olakšao život i snalaženje u prostoru, nego i zbog stava društva prema njima. Oni su u Isusovo vrijeme bili ljudi s ruba, odbačeni, prosjaci i, unatoč svom hendikepu, prepušteni sami sebi. A Isus izabire upravo jednog takvog čovjeka, slijepog Bartimeja kao vjerski uzor.

## SUSRET ISUSA I SLIJEPCA

Marko nam u svom evanđelju vrlo sažeto opisuje susret Isusa i slijepog čovjeka Bartimeja na putu iz Jerihona u Jeruzalem. Posebno je dirljivo u tom susretu što ovaj čovjek koji je sjedio i prosio od Isusa ne traži milostinju, već mnogo više, traži ozdravljenje. Uzalud ga je mnoštvo pokušavalo ušutkati, jer je on sve glasnije vikao: »Sine Davidov, smiluj mi se!« Iako je bio okružen mnoštvom, Isusu nije promakao vapaj ovog jadnog čovjeka, on ga poziva k sebi i ozdravlja ga. Nakon milosti koju mu je Isus iskazao, Bartimej se pridružuje njegovim pratiocima i nastavlja put s njima (usp. Mk 10, 46-52).

## Oči vjere

Ovaj kratko opisan događaj sadrži u sebi mnogo simbolike. Markova poruka nadilazi puko opisivanje još jednog u nizu Isusovih čuda. Kao što ni jedno Isusovo čudo nije svrha samo sebi, tako nije ni ovo. Ono što izbija u prvi plan je vjera slijepog čovjeka, čovjeka koji preživljava na rubu društva, koji se ne može izboriti za bolje jer je od rođenja svojom sljepoćom osuđen na takav život. Kada je čuo da Isus prolazi pokraj njega počeo je glasno vikati, ali nije tražio novac, tj. ono što je tražio od drugih prolaznika, tražio je smilovanje. On Isusa naziva »Sinom Davidovim« što je bio naziv za Mesiju, osjeća i vjeruje da je Isus Mesija i da mu može pomoći. Njegova je molitva glasna, poput molitve svakog očajnog čovjeka s ruba, koji želi da mu se Bog smiluje u njegovoj nevolji. Toliko je glasan da ometa one koji prolaze te ga oni žele ušutkati, ali on im to ne dozvoljava, jer vjeruje da mu Isus može pomoći, zato se ne obazire na ušutkavanja, nogo vapije još glasnije.

Njegov vapaj je izraz njegove vjere, vjere koja je snažna i ne da se pokolebati protivnim utjecajima. Vidimo na primjeru njegove vjere da se ona razlikuje od borbe za svoja prava, od jadikovki, prigovora. Ona je osobni odnos s Bogom, odnos u kojem čovjek postaje svjestan svog položaja, te s povjerenjem traži smilovanje.

## OTVORITI OČI VJERE

Slijepi Bartimej nije vidio očima svoga tijela, ali je zato dobro vidio očima vjere. Tim očima je u Isusu iz Nazareta prepoznao Mesiju, tim očima je vidio da mu on može pomoći u njegovoj životnoj patnji, vidio je tko je čovjek naspram

Boga i kako s Bogom uspostaviti odnos. No, vjernici često vide tjelesnim očima, a oči vjere su im slijepe. Zato ne mogu vidjeti i prepoznati Boga u svom životu. Zato, umjesto da vapiju iz svega glasa, poput Bartimeja, plaču nad svojim teškoćama, osjećaju se nepravedno kažnjeni i ljute se na Boga. U vjeri se štimaju i previše obaziru na nevjerničku okolinu. Da je Bartimej tako činio ne bi nam do danas ostao uzor vjere kojeg spominje evanđelje.

Otvorene oči Bartimeja postale su simbol otvorenih očiju njegove vjere koje nisu dopustile da mu promakne Mesija koji je pokraj njega prolazio. Tako je ono što je nevidljivo u njemu, vjera, postalo vidljivo u izvanjskom stavu te po milosti koju je time zaslužio. Jesu li nam oči vjere otvorene ili ne, najbolje će nam otkriti naše ponašanje. Jer, snažna vjera koja prepoznaje Boga učinit će sve da s njim stupi u kontakt, da ostvari komunikaciju sa svojim Spasiteljem i Stvoriteljem. Iz tok susreta čovjek izlazi drugačiji. I kao što je Bartimej odbacio plašt, čime je simbolično odbacio svoj dotadašnji život, tako svaki čovjek treba odbaciti ono što je bio i poći za Isusom.

Gledati vjerom nije lako. U ovom svijetu mnogo je toga što taj pogled zamućuje. Zato je vjernik u stalnoj obvezi pročišćavati taj pogled, ulagati u svoj duhovni razvoj. I kao što se u različitim područjima svoga života usavršava i stalno teži postati bolji, tako treba biti i na duhovnom području. U rast vjere treba ulagati, nju treba njegovati i razvijati. Jedino tako oči naše vjere neće ostati zatvorene za Boga koji je stalno tu, naše molitve neće biti beživotno i isprazno brbljanje, nego vapaj proizašao iz vjere.

## MINI INTERVJU: DARIO ŠPANOVIĆ, LJUBITELJ RIBOLOVA



# Smuđijada predstavlja naš grad

Ove je godine u Srijemskoj Mitrovici održana petnaesta po redu *Smuđijada* u organizaciji USR *Zlatne ribice*. Trenutačno dužnost dopredsjednika ove udruge obnaša **Dario Španović**, inače strastveni ljubitelj ribolova, koji je član ove udruge od samog osnutka 2001. godine. Ova je manifestacija međunarodnog karaktera, a osim ribiča iz Srbije, sudjeluju natjecatelji iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovenije, Bugarske i Austrije.

### Kada ste se i kako počeli baviti ribolovom?

Ribolovom sam se počeo baviti sa sedam godina. Tada je u Srijemskoj Mitrovici bila jedna ribolovačka udruga *Kečiga* i dosta se radilo na popularizaciji sportskog ribolova, s obzirom da nam Sava protječe kroz središte grada.

### Smuđijada se u Srijemskoj Mitrovici organizira već 15 godina. Jeste li vi bili jedan od inicijatora?

Moja udruga USR *Zlatna ribica* utemeljena je 2001. godine i tada se počelo s organiziranjem prve *Smuđijade*. Član sam udruge od samog osnutka, ali u početku nisam sudjelovao u organiziranju *Smuđijade*, jer sam studirao u Zagrebu. Aktivno sam se uključio u organiziranje 2006. godine.

### Koliko je iznosila težina najvećeg smuđa ulovljenog na Smuđijadi?

Najveći smuđ ulovljen je 2005. godine i njegova je težina bila 4.280 grama. Najveća riba ulovljena je 2010. godine, som od 27 kilograma, ali nije bodovan jer se isključivo boduje smuđ.

### Svake je godine sve veći broj natjecatelja, što sigurno govori o dobroj organizaciji i kvaliteti natjecanja.

Na prvoj *Smuđijadi* sudjelovalo je svega 14 ribiča. Broj se iz godine u godinu povećavao i 2005. smo probili broj od 50 sudionika. Prošle je godine sudjelovalo 78 ribiča, a ove godine 72.

### U čemu je čar ribolova i je li Smuđijada jedan od načina da se promovira grad?

Osnovna svrha *Smuđijade* je promicanje sportskog ribolova, te pokreta *Uhvati i pusti*. Na *Smuđijadi* se isključivo lovi umjetnim mamcima (silikonskim, drvenim ili plastičnim imitacijama malih ribica) i svaka riba mora biti puštena. Osim što je najstarije natjecanje u Srbiji, *Smuđijada* je specifična i po tome što je jedino dvodnevno natjecanje u zemlji. Nažalost, od Turističke organizacije grada nikada nismo dobili pomoć, ne financijsku već pomoć u vidu podjele promo materijala vezanih za grad ili organizaciju smještaja. *Smuđijada* predstavlja grad u pravom svjetlu, jer velika većina sudionika dolazi nekoliko puta godišnje u Srijemsku Mitrovicu na višednevni ribolov.

### Smuđ je rijetka vrsta ribe i po čemu je specifičan?

Nažalost, smuđ postaje sve rjeđi u vodama Srbije gdje ga prvenstveno love profesionalni ribari kao i nesavjesni ribiči. Glavna »krivnja« smuđa je što ima najkvalitenije meso od svih riječnih riba, te kilogram smuđa u restoranima košta 1500 dinara. Smuđ je prvenstveno, iznimno sportska riba za čiji lov se zahtijeva veliko umijeće ako se lovi sportskim umjetnim mamcima.

## IGRA

# Trešeta



Trešeta (od talijanskog izvornika Tressette, Tresette) je talijanska kartaška igra udomaćena na hrvatskom priobalju i otocima. Iznimno je popularna i lako se uči.

Najčešće se igra s tršćanskim kartama (tal. Carte Triestine). Ima 40 karata u jednom *macu* (špilu). Po istim osnovnim pravilima igra se trešeta s *akužanjem* (obično do 41 punata) i bez *akužanja* (obično do 31 punata). Klasičnu Trešetu igraju četiri igrača, u parovima dva protiv dva. Može se igrati i u dvoje.

Postoje različite varijacije igre i pravila ovisno o kraju gdje se igra.

Svi igrači naizmjenično, po redu, miješaju i dijele karte. Pravilno je dijeliti karte u smjeru suprotnom od kretanja kazaljki na satu. Nakon miješanja karata, prethodni djelatelj prediže karte ili »tuče« (udara rukom po *macu*).

Ako su karte predignute, djelatelj dijeli po 5 karata svakom igraču naizmjenično, ukupno 10 karata svakome.

Ako su karte tučene (nisu predignute), djelatelj (ovisno o lokalnom običaju) bira hoće li dijeliti po 5 ili 10 karata svakom igraču.

Postoje 4 *zoga* (ili lokalno *joga*): *kupe* (*kope*), *bate* (*baštone*), *špade* i *dinare*. Unutar svakog *zoga* postoje karte od broja 1-7 i od 11-13. Unutar jednog *zoga*, najjača je *trica* (3), pa *duja* (2), as (1), kralj (13), konj (12), *fanat* (11) i dalje od sedmice (7) prema četvorki (4).

Kada četiri igrača igraju u parovima, svaki igrač dobije deset karata. Kako igrači dolaze na red, a prije nego što odigraju kartu, mogu zvati *akužu*. Igrači bacaju po jednu kartu naizmjenično, dok svi ne bace, a zatim najjača strana pokupi bačene karte. Time je završila jedna »ruka« te partije. Sljedeću ruku započinje igrač koji je »uzeo« prethodnu ruku najjačom kartom.

Kada igraju dva igrača, 20 karata okrenutih prema stolu ostaje u macu. Nakon svake ruke svaki igrač, počevši od pobjednika te ruke, »peška« (uzima) po jednu kartu s *maca* i započinje nova ruka, i tako dok se ne odigraju sve karte. Dobivena karta pokazuje se protivniku. Igru započinje igrač kojemu su prvom podijeljene karte. Bačena karta predstavlja *zog* u kojemu se igra ta ruka, te su igrači dužni odgovarati, odnosno baciti kartu iz istog *zoga*, ukoliko je imaju. Igrač s najjačom kartom u *zogu* u kojem se igra ta ruka, kupi karte, prvi uzima novu kartu s *maca* i započinje novu ruku. Prva bačena karta može se »ubiti« samo jačom kartom istog *zoga*.

Specifičnost igre u parovima je ta da komunikacija nije dopuštena za cijelo vrijeme igre, osim 2 unaprijed dogovorena znaka. To su *tučem* (*busso*, *piko*) i *strišo*. Ova dva znaka smije pokazati (reći) samo onaj igrač koji prvi baca kartu tu ruku. Komunikacija se tijekom igre odvija tako da igrači prate što protivnici i njihov partner bacaju, posebno u »škarat« (kada nemaju za odgovarati u istoj boji pa su prisiljeni baciti karte drugih boja). Na temelju bačenih karata i odvijanja igre procjenjuju u kojoj je boji jak njihov partner, odnosno protivnik.



## TV PREPORUKA

NEDJELJA, 25. LISTOPADA, HRT 1 20.05

**Bravo, maestro -  
hrvatski film (95')**

Godina proizvodnje: 1978.

Drama. Glavni je motiv filma degradacija ličnosti, raspad osobnog i društvenog morala, a sve je to prikazano pomoću lika mladog skladatelja Vitomira



Bezjaka (**R. Šerbedžija**). Bezjak je kao siromašan student ušao u imućnu kuću jednog rukovodioca (A. Vican) oženivši njegovu rastavljenu kćer (**K. Hrs**). S takvim vezama i živeći u blagostanju on nastoji komponirati. No brak se brzo raspao te Bezjak gradi društvenu karijeru, prihvaća razne dužnosti i pomalo stječe vlast. Međutim, skladanje mu ne ide od ruke. Ipak, napisao je simfonijsku operu, ali se ispostavlja da je iskoristio partituru kolege koji mu je svoj rad donio na natječaj. Skandal je odjeknuo, ali opera se ipak izvodi... Rade Šerbedžija je osvojio Zlatnu arenu za glavnu ulogu u Puli, **Živko Zalar** za kameru.

Fotografija: Živko Zalar

Glazba: **Branislav Živković**Scenografi: **Dinka Jeričević** i **Dražen Juračić**Montažerka: **Živka Toplak**

Uloge: **Rade Šerbedžija**, **Aleksandar Berček**, **Koraljka Hrs**, **Božidar Boban**, **Radojka Šverko**, **Mladen Budiščak**, **Ante Vican**, **Zvonimir Lepetić**, **Izet Hajdarhodžić**, **Angel Palašev**, **Zlatka Petković**

Scenarij: **Rajko Grlić** i **Srđan Karanović**Redatelj: **Rajko Grlić**

23. listopada 2015.

## VRIJEDI PROČITATI

JOSIP CVENIĆ

**Obrnuto prepisivanje**

Najnovija knjiga **Josipa Cvenića** *Obrnuto prepisivanje* po žanru je »stvarnosni« roman u kojem glavni lik, ali i ostali likovi oko njega, bježe u imaginaciju, halucinaciju, ali i u magiju Interneta. Glavni lik **Juraj** (četrdesetogodišnjak), doktor je medicine u Zavodu za mikrobiologiju i genetiku Kliničke bolnice gdje je glavni stručnjak za određivanje DNA kod pronađenih leševa branitelja. Juraj ima »hobi« primjereno njegovu zanimanju, u svom laboratoriju uzgaja genetski modificiranu metvicu. Biljku *Mentu piperitu* (paprenu metvicu) drži u lončanici na prozoru i od sušenog lišća kuha čaj. Od tog čaja, kojeg tajno pripravlja, halucinira, jer je u nju ubačen gen iz meksičkog kaktusa koji sadržava meskalin.

Uglavnom, roman se odvija kroz dva paralelna toka, od kojih svako razotkriva jednu od dimenzija života glavnoga lika, a Cvenića otkriva kao prozaika koji je spreman zakoračiti u prostore novoga iskustva, kako privatnog, tako i literarnog.

Josip Cvenić (Osijek, 1952), Filozofski fakultet, studij filozofije i sociologije, završio je 1976. u Sarajevu. Danas radi kao tajnik i urednik u Matici hrvatskoj Ogranak Osijek.



## PJESMA ZA DUŠU:

**Filigranski pločnici****Azra**

Ja sam kralj  
Sudbina je metresa  
Sa zastakljenim očima  
Upravo prelazi ulicu  
Ponekad je osjetim  
Na vrhovima prstiju  
Grobnica za Borisa  
čovječe

Ako želiš da saznaš  
Pristani na sve  
Ako želiš da mijenjaš ljude  
Ne odmeći se

Ja sam kralj  
Ti si žena pjesnika  
Zašto plačeš gospođo  
Peludna groznica  
čovječe

Filigranski pločnici  
Puni baruta  
Filigranski pločnici  
Usta puna baruta





## VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

# KRONOLOGIJA od 23. do 29. listopada

### 23. LISTOPADA 1842.

Rođen je **Ivan Jese Kujundžić**, franjevac, profesor filozofije i spisatelj. Usprkos tomu što je bio svećenik, pisao je pripovijesti s izrazito naglašenim socijalnim stavom. Osobito oštroj kritici podvrgavao je neljudski odnos posjednika prema služinčadi. Umro je 17. travnja 1903.

### 23. LISTOPADA 1943.

U noći između 22. i 23. listopada započelo je masovno uhićenje više desetina mlađih pripadnika NOP-a u Subotici, iz redova svih nacija; Hrvata, Mađara, Srba, Židova ... Poslije višemjesečne surove torture u subotičkom i novosadskom zatvoru, okupatorski im je Vojni sud izrekao vremenske kazne. S jeseni 1944. deportirani su u njemačke koncentracijske logore odakle se dio njih vratio doma.

### 24. LISTOPADA 1789.

Po uspješno okončanom ratnom pohodu i izgonu Turaka iz Beograda, austrijski car **Josip III.** provodi u Subotici »dva ugodna dana«, te se preko Miljkuta i Halaša vraća u Beč. U protjerivanju Turaka zapaženo je sudjelovanje Subotičana.

### 24. LISTOPADA 1900.

U 91. godini preminuo je dr. **Vince Zomborčević**, ugledni liječnik, saborski zastupnik i bibliofil. Filozofiju i medicinu studirao je u Budimpešti i Beču. Kao glavni gradski liječnik sudjelovao je suzbijanju epidemija kuge, kolere i drugih teških bolesti koje su i u ovom podneblju pratile ratne sukobe

i neimaštinu. Subotičkoj gimnaziji ostavio je preko dvije tisuće knjiga, kasnije uključenih u fondove Gradske knjižnice.

### 25. LISTOPADA 1848.

Umro je **Juraj Đuro Arnold**, svestrani glazbenik, stvaratelj, dirigent, spisatelj i glazbeni pedagog. Od 1820. do smrti bio je zborovođa tada župne crkve sv. Terezije Avilske. Osnutkom stalnog pjevačkog zbora i orkestra, utemeljio je glazbenu kulturu u gradu. Najzapaženije djelo mu je *Pismenik iliti sakupljanje pisama različitih ...*, što je ustvari zbirka tekstova crkvenih napjeva Bunjevaca ovog podneblja. Rođen 5. lipnja 1781.

### 25. LISTOPADA 2006.

U Zagrebu je u 98. godini umro **Lajčo Lendvai**, posljednji predstavnik najstarijih kulturnih poslanika ovoga grada, kazališni umjetnik, dugogodišnji glumac, redatelj, utemeljitelj i ravnatelj prvog profesionalnog teatra u Subotici: Hrvatskog narodnog kazališta. Odlukom vlasti 1. siječnja 1951. godine spojeni su subotičko HNK s Magyar színházom, kada nastaju Hrvatska drama, Mađarska drama i Muzička grana, kasnije Opera i Balet. Tijekom svoje dugogodišnje karijere Lendvai je vodio Koncertnu poslovnicu u Subotici, ali i vrlo učinkovitu Kulturno-prosvjetnu zajednicu.

### 26. LISTOPADA 1707.

U 71. godini je umro **Mihovil Radnić**, franjevac, prvi bunjevačko-šokački pisac iz ovih krajeva. Sukladno svome visokom položaju u crkvenoj redodržavi, utjecao je na doseobu bunjevačkih Hrvata u Panoniju

potkraj XVIII. stoljeća. Autor je pet knjiga od kojih su sačuvane samo dvije: *Razmišljanja pribogomiona od ljubavi Božje...i Pograđenje ispraznosti od svita u tri dila razdijeljeno, složeno i izvedeno u jezik slovinski i bosanski iz Sv. pisma*. Rođen je u Kalači 1636.

### 26. LISTOPADA 1841.

Krajem listopada, prema nacrtima **Ivana Morave**, započelo je uobličavanje Paličkog perivoja. U drugoj polovici siječnja 1842. godine zasađeno je šest tisuća mladica, jedna četvrtina budućeg parka, budući da u proljeće 1843. ondje već raste 25.000 različitih mladica i grmova.

### 27. LISTOPADA 1923.

Zbog oštih napada usmjerenih protiv nekih postupaka tadašnje vlasti, zabranjeno je daljnje izlaženje tjednika *Subotičke novine*. Uređivao ih je **Miško Prčić**. Ubrzo potom je njihov obnovitelj (1920.) svećenik **Blaško Rajić** pokrenuo tjednik pod nazivom *Hrvatske novine*.

### 27. LISTOPADA 1944.

Latinično, hrvatsko izdanje subotičkih dnevnih novina *Radio vijesti* dobiva svoju ćirilicu inačicu *Paduo vecmu*. Prema svjedočenju urednika **Josipa Šokčića**, ova dva dnevna lista tiskana su u tiraži od 25 do 30 tisuća primjeraka, a rasturana su u Subotici i svim mjestima Bačke, dok je dio upućivan na frontu, gdje su još trajale borbe za oslobođenje.

### 28. LISTOPADA 1945.

Premijernom izvedbom drame *Matija Gubec* **Mirka Bogovića**, svečano je otvoreno Hrvatsko narodno kazalište u Subotici. Bila je to prva profesionalna teatarska kuća u gradu. Spomenutu povijesnu tragediju u šest činova režirao je **Branko Špoljar** iz Zagreba, od kuda je bio i scenograf **Berislav Deželić**.

### 29. LISTOPADA 1924.

Rođen je prof. dr. sc. **Mirko Vidaković**, šumarski ekspert, sveučilišni profesor, redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Postigao je značajne rezultate u području dendrologije i šumarske genetike. Nositelj je više značajnih priznanja, među njima i nagrade *Ruđer Bošković*, za životno djelo 1981. Umro je 15. kolovoza 2002.

### 29. LISTOPADA 1945.

Praizvedbom tročine drame *Boszorkánytánc* (Vrzino kolo) mađarskog pisca i sineasta **Béle Balázsa**, otvoreno je Mađarsko narodno kazalište (Magyar Népszínház) u Subotici. Redatelj je bio **László Pataki**. Upravitelj ovoga teatra bio je književnik **István Laták**.

### 29. LISTOPADA 1945.

Za predsjednika Okružnog narodnooslobodilačkog odbora Subotice izabran je pravnik **Alojzije Mihaljčević**, dotadašnji predsjednik Vrhovnog suda Vojvodine. On je na toj dužnosti zamijenio **Lajču Jaramazovića**, koji je u međuvremenu izabran za ministra komunalnog gospodarstva u vladi Narodne Republike Srbije.





## Krčma kod Mate Sotinca

Plavna nikada nije oskudijevala raznim ugostiteljskim objektima, koje su ovdje najčešće nazivali bircuzima. Oni su sastavni dio mjesne povijesti i dobro je sačuvati sjećanja na neke od njih. Ipak, malo tko zna za ovu krčmu na fotografiji nastaloj netom poslije oslobođenja, odnosno završetka Drugog svjetskog rata.

### BILI KER

Riječ karecsma mađarskog je podrijetla, a spominje se, možda prvi put, u rječniku **Fausta Vrančića** iz 1595. godine. U malim mjestima ona postaje kazalište, koncertna dvorana i sabornica. U njoj se pilo, pjevalo i raspravljalo o raznim društvenim temama. U krčmama su se skupljali svi društveni slojevi – od seljaka i radnika, pa sve do predstavnika vlasti, a u njima se pojavljuju i prvi seoski boerni, od kojih su neki i na ovoj fotografiji. Sve ovo krčmi daje svo-

jevrnu dozu demokratičnosti.

Kako pojedinci tvrde, ova je krčma bila smještena u glavnoj ulici, Trnovcu (danas Ulica maršala Tita 14.), na lokaciji kod **Vinka Dumendžića** i poslije rata brzo je zatvorena te prepuštena zaboravu. Priča se da je imala više vlasnika, a da je posljednji bio **Mata Sotinac**, kojega su Plavanci zvali **Bili/Beli Ker**. Ne znamo otkud taj nadimak, ali, čini se da njega to nije vrijedalo. Pojedini mještani sjećaju se i konobarice **Savke**, supruge seoskog dobošara **Maćoka**, koji se također prezivao Sotinac. O njoj postoje posebne priče i anegdote.

I o Bilom/Belom Keru postoje poneka sjećanja: uvijek je bio u šokačkom ruhu, a živio je posve sam, rekli bismo vidno osamljen, u Ulici Nikole Tesle (tada se zvala Sonta), gdje je često sjedio ispred svoje kuće i svojom pojavom privlačio pozornost mještana. Kažu, kad bi dida Mata izašao na ulicu i nasmijao se, od njegova jakog smijeha treslo bi se pola šora.

U veseloj skupini na fotografiji pred krčmom, koja pozira fotografu, ne prepoznamo sve osobe, ali za sada znamo da su na njoj: **Josip Klinovski Buvar, Andra Roža, Ilija Dumendžić, Josip Probojčević...**

Na koncu ove priče moramo spomenuti i **Matoševih**. Deset zapovijedi krčmara, koji su dugo vremena bili ispisani u jednoj drugoj kavani u Plavni:

1. Ja sam krčmar tvoj, ne pij u drugoj krčmi;
2. Ne zovi krčmara uzalud;
3. Spomeni se da svaku nedjelju dođeš k meni piti;
4. Poštuj krčmara i krčmaricu, ako hoćeš biti dobro podvoren;
5. Ne bljuj u mojoj krčmi, nego na ulici;
6. Ne pristupaj preblizu k mojim ženskim osobama;
7. Ne kradi moje čaše i flaše;
8. Ne reci manje, nego što pojedeš i popiješ;
9. Ne poželi ono, što ti ne mogu dati;

10. Ne traži na vjeru, jer vjera je nevjera.

### ŽAL ZA DOBRIM STARIM VREMENIMA

I danas Plavna ne oskudijeva ugostiteljskim objektima iako ih je znatno manje, ali oni više nemaju onu ulogu koju su nekada imali. U njima se više i ne skupljaju svi društveni slojevi, a i teme rasprava izgubile su nekadašnji smisao i sadržajnost. Zbog teške ekonomske situacije ljudi se usputno druže najčešće pred prodavaonicama a i toga je sve manje, a u kafiće zalaze samo imućniji poduzetnici koji imaju svoje reducirane teme razgovora. I u ovom slučaju moglo bi se govoriti o dobrim starim vremenima, pogotovo što je danas razina opće kulture znatno snižena, dok su pozitivne strane nekadašnjih krčmi izbledele i nestale. Zato je važno sačuvati sjećanja i na ovaj dio mjesne povijesti.

**Zvonimir Pelajić**

## Dan kruha u OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici i Maloj Bosni



## 2.000 KNJIGA ZA 125. ROĐENDAN



## Knjigotresom obilježen rođendan Gradske knjižnice Subotica

Prošle godine flash mob u centru grada, a ove godine domino spektakl u hotelu *Galleria* u Subotici. Čak i ako niste iz Subotice, vjerujem da znate o čemu pišem jer ovu su vijest prenijeli svi mediji – bio je to rođendan Gradske knjižnice Subotica. I to ne bilo koji, već 125. Obilježen je baš na dan osnutka 13. listopada.

Knjižnica je inače najstarija ustanova kulture u Subotici i već dulji niz godina trudi se osuvremeniti način rada, a posebice pristup prema djeci i mladima. Svojim programima želi srušiti zidove i napraviti otvorenu knjižnicu i na drugim lokacijama, a sve u cilju veličanja knjige i čitanja!

23. listopada 2015.





## SURADNJA S POLITEHNIČKOM ŠKOLOM

Danima prije rođendana učenici Politehničke škole slagali su 2.000 knjiga iz zaliha Gradske knjižnice Subotica u obliku sunca. Brizljivo su uzimali u ruku svaku knjigu, bilo je tu i prelistavanja i čitanja, ali najvažnije je bilo dobro namjestiti niz, razmak i kut između knjiga kako bi se na koncu domino efektom sve srušile.

## PORUKA DOMINO SPEKTAKLA

Kako se blizio dan domino spektakla i rođendan Knjižnice, rasla je i tenzija u atriju hotela gdje se vrijedno vježbalo svaki dan. No, cilj ovog događaja nije bio obaranje svjetskog rekorda nego poruka koju je Knjižnica htjela poslati u svijet. A to je da knjige imaju snagu protresti svoje čitatelje poput zemljotresa. Ponekad je dovoljno zaviriti u svijet samo jedne knjige da bi se čitanje poput domino efekta širilo i pozitivno odrazilo u našim životima. Zato su ovaj spektakl i nazivali *Knjigotresom*. Svaka knjiga u rukama čitatelja može učiniti čudo. Knjige doista mogu promijeniti svijet. Stoga čitajte!!!

**Tijekom programa dodijeljene su i nagrade najvjernijim čitateljima Gradske knjižnice Subotica. Među šestoro osoba različite dobi proglašena je i Ružica Dulić, učenica hrvatskog odjela u OŠ Vladimir Nazor iz Đurđina. Čestitamo, uz poruku da nastavi čitati!**

## PRATEĆI SADRŽAJI

Uz postavljen lanac knjiga organizatori spektakla su prikazali i neke modele čitanja za mlade, primjerice u kafiću, na izletu, u školi ili doma. Napravili su i tron od knjiga na koji su mnogi sjeli i fotografirali se. Binu su dekorirali i prekrasnom tortom od knjiga koja je naravno bila urešena znamenkom 125, ali su se na kraju svi prisutni zaslادili i pravom tortom. Da bi druženje bilo potpuno pridružili su se i učenici novog obrazovnog profila – likovni tehničar Politehničke škole, koji su tih dana na svojim štafelajima slikali na temu knjige i čitanja, a sve spomenuto zabilježili su i njihovi učenici koji uče za fotografe.

Teza da je teško približiti knjige mladima još jednom je oborena 13. listopada na 125. rođendan Gradske knjižnice Subotica. Potrebno je samo pristupiti im na drugačiji, za njih prijemčivi način. Provjereno znamo kako su neki od učenika koji su sudjelovali u Knjigotresu još istog tjedna posjetili Gradsku knjižnicu i posudili neku od knjiga. A što vi čekate?

# Međunarodni dan kravate u OŠ Matija Gubec

Učenici nižih i viših razreda OŠ Matija Gubec u Donjem Tavankutu imali su prigodu prisustvovati prezentaciji *Dan kravate* koju je priredila nastavnica Josipa Kojić. Prezentacija je održana u prošli petak, 16. listopada, a povod je bio svjetski Dan kravate koji se inače obilježava 18. listopada.

Malo tko zna da se kravata raširila Europom u 17. stoljeću posredstvom hrvatskih vojnika u tridesetogodišnjem ratu. Danas je to dekorativni odjevni predmet bez kojega se ne mogu zamisliti svadbe i razne svečanosti. Kravatu obično nose muškarci, ali sve češće i žene. Mnogi učenici i učenice stavili su kravate koje su za ovaj dan posudili od svojih očeva, a neki su i izradili svoje unikatne kravate od papira. Akciji su se pridružili i brojni uposlenici. Bio je to dan za pamćenje!

I. D.





**PETAK**  
**23.10.2015.**


06:38 TV kalendar  
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:00 Vijesti  
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska  
 08:00 Vijesti  
 08:07 Dobro jutro, Hrvatska  
 09:00 Vijesti  
 09:05 Vita jela, zelen bor  
 09:30 Gorski liječnik, serija  
 10:19 Rajna: Pogled odozgo -  
 Legende o rijeci,  
 dokumentarna serija  
 11:13 Riječ i život  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:26 Dragocjeni biser,  
 telenovela  
 13:18 Kod doktora, talk-show  
 14:00 Normalan život  
 14:46 Znanstveni krugovi  
 15:12 Igre moći, serija  
 15:56 Vjetar u kosi,  
 dokumentarna serija  
 17:37 Život je lijep  
 17:54 Život je lijep  
 18:11 Manjinski mozaik: Žetva  
 naših baka  
 18:29 Potrošački kod  
 19:00 Dnevnik 2  
 20:06 Burleska, američki film  
 22:02 Dnevnik 3  
 22:28 Crna lista, serija  
 23:17 Ubojica Joe, američki  
 film  
 00:55 Kod doktora, talk-show  
 01:34 Vita jela, zelen bor  
 01:58 Život je lijep  
 02:28 Skica za portret (R)  
 02:41 Vjetar u kosi  
 03:31 Balade šetanih kola,  
 emisija pučke i predajne  
 kulture (R)  
 04:01 Manjinski mozaik: Žetva  
 naših baka  
 04:16 Riječ i život  
 04:46 Normalan život  
 05:31 Potrošački kod  
 06:01 Znanstveni krugovi  
 06:26 Dragocjeni biser



06:00 Juhuhu  
 09:53 Kućni ljubimci  
 10:48 Heartland, serija  
 11:33 Čarolija, serija  
 12:29 Sachiena kuhinja,  
 dokumentarna serija  
 12:56 Ubojstvo, napisala je -  
 serija (R)  
 13:45 Svjetlo iznad tame: Priča  
 o Joan Brock, kanadski  
 film (R)  
 15:13 Kraljevske toplice:  
 Montecatini - ljekoviti  
 izvori Toskane,  
 dokumentarna serija

16:00 Regionalni dnevnik  
 16:42 Stipe u gostima,  
 humoristična serija  
 17:21 Svijet vrtlara,  
 dokumentarna serija  
 17:52 Tea Mamut: (R)  
 18:01 Dolina sunca, serija  
 18:45 Bitange i princeze  
 19:26 Bitange i princeze  
 20:02 Umorstva u Midsomeru,  
 serija  
 21:46 Vrijeme na Drugom  
 21:53 Endeavour - Mladi  
 Morse, serija  
 23:29 Pod svaku cijenu, serija  
 00:22 Sinovi anarhije, serija  
 01:12 Svjetlo iznad tame: Priča  
 o Joan Brock, kanadski  
 film (R)  
 02:38 Noćni glazbeni program



05:35 RTL Danas, (R)  
 06:15 Virus attack  
 06:35 Tenkai vitezovi  
 07:00 Sve u šest, magazin (R)  
 07:30 Pet na pet, kviz (R)  
 08:30 TV prodaja  
 08:45 Hitna služba, serija (R)  
 09:40 TV prodaja  
 09:55 Mijenjam ženu,  
 dokumentarna sapunica  
 11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle  
 emisija  
 12:10 TV prodaja  
 12:25 Hitna služba, serija  
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle  
 emisija (R)  
 14:25 Big Brother, show (R)  
 15:30 Horvatovi, serija (R)  
 16:30 RTL Vijesti  
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle  
 emisija  
 18:00 Sve u šest, magazin  
 18:30 RTL Danas, informativna  
 emisija  
 19:15 Pet na pet, kviz  
 20:00 Kolo sreće, kviz  
 21:00 Big Brother, show uživo  
 23:05 Eurojackpot  
 23:10 Big Brother, show uživo  
 23:20 Big Brother, show uživo  
 iz kuće  
 23:50 Razorna sila, igrani film,  
 akcijski  
 01:45 Nezaustavljiva osveta,  
 igrani film, akcijski  
 03:40 RTL Danas, informativna  
 emisija (R)  
 04:20 CSI: NY, kriminalistička  
 serija  
 05:00 Kraj programa

**SUBOTA**  
**24.10.2015.**


07:05 Najava  
 07:20 Crna lista, serija

08:05 Čovjek iz Kolorada,  
 američki film - Ciklus  
 klasičnog vesterna  
 09:40 Duhovni izazovi  
 10:10 Prizma - multinacionalni  
 magazin  
 10:55 Kulturna baština  
 11:15 Potrošački kod  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:25 Veterani mira  
 13:15 Kemijsko oružje pod  
 morem, dokumentarni  
 film  
 14:05 Top Gear - Najbolje od  
 najboljeg  
 15:05 Ni krivi ni dužni,  
 humoristična serija  
 15:35 Bajkovita Hrvatska:  
 15:50 Burleska, američki  
 film (R)  
 17:45 Lijepom našom: Šolta  
 (2. dio)

19:00 Dnevnik 2  
 19:55 LOTO 7/39  
 20:00 Maestro  
 21:10 Smrt na sprovodu,  
 američko-britanski film  
 22:45 Dnevnik 3  
 23:05 Crna lista, serija  
 23:55 Čovjek iz Kolorada,  
 američki film - Ciklus  
 klasičnog vesterna (R)  
 01:30 Reprizni program  
 POMAK SATA  
 03:30 Top Gear - Najbolje od  
 najboljeg  
 04:25 Duhovni izazovi  
 04:55 Veterani mira  
 05:40 Prizma - multinacionalni  
 magazin



06:00 Juhuhu  
 10:02 Umorstva u Midsomeru,  
 serija  
 11:37 Kraljevske toplice:  
 Montecatini - ljekoviti  
 izvori Toskane,  
 dokumentarna serija (R)  
 12:32 Svijet vrtlara,  
 dokumentarna serija  
 13:05 Dunav - Europska  
 Amazona, dokumentarna  
 serija  
 14:07 Uzimam, ne uzimam -  
 kanadski film  
 15:32 Jednostavna jela Rachel  
 Allen  
 16:00 Popodne na Drugom:  
 17:29 Prognani, serija  
 18:24 Downton Abbey, serija  
 19:12 Koncert zabavne glazbe  
 20:07 Jasmine French, američki  
 film (R)  
 21:42 Vrijeme na Drugom  
 21:48 Graham Norton i gosti  
 22:42 Pripravnik, serija  
 23:48 Carstvo poroka, serija  
 00:45 Uzimam, ne uzimam -  
 kanadski film (R)  
 02:10 Noćni glazbeni program



06:00 RTL Danas, informativna  
 emisija (R)  
 06:45 Mala sirena, animirana  
 serija  
 07:10 Lego Ninjago, animirana  
 serija  
 08:05 Zvezdani ratovi:  
 Pobunjenici, animirana  
 serija  
 08:30 TV prodaja  
 08:45 Horvatovi, serija (R)  
 09:45 TV prodaja  
 10:00 Horvatovi, serija (R)  
 11:10 TV prodaja  
 11:25 Cirkus, zabavna emisija  
 13:05 Dynamo: Majstor  
 nemogućega, zabavna  
 emisija  
 14:05 Zubić vila 2 - TV  
 premijera, igrani film,  
 obiteljska komedija  
 15:55 Big Brother, show (R)  
 16:30 RTL Vijesti, informativna  
 emisija  
 16:40 Big Brother, show (R)  
 18:30 RTL Danas, informativna  
 emisija  
 19:10 RTL Vrijeme,  
 informativna emisija  
 19:15 Galileo, zabavna/  
 obrazovna emisija  
 20:00 Zvezdice, glazbeno-  
 natjecateljski show  
 22:50 Big Brother, show uživo  
 iz kuće  
 23:20 Potpuno punoljetan - TV  
 premijera, film, komedija  
 01:10 Razorna sila, igrani film,  
 akcijski (R)  
 03:00 Astro show, emisija uživo  
 04:00 RTL Danas  
 04:45 Kraj programa

**NEDJELJA**  
**25.10.2015.**


06:25 Najava  
 06:40 Klasika mundi:  
 Zagrebačka filharmonija  
 pod ravnanjem Dmitrija  
 Kitajenka (1. dio)  
 07:40 Crna lista, serija  
 08:25 Umberto D, talijanski  
 film - Zlatna kinoteka  
 09:55 Osijek: Uz Dan  
 reformacije, prijenos  
 evangeličkog bogoslužja  
 11:00 Biblija  
 11:10 Pozitivno  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:30 Plodovi zemlje  
 13:25 Split: More  
 14:00 Nedjeljom u dva  
 15:05 Labirint  
 15:55 Mir i dobro  
 16:25 Mušketiri, serija

17:25 Kulturna baština:  
 17:55 Maestro  
 19:00 Dnevnik 2  
 19:55 LOTO 6/45  
 20:05 Bravo, maestro - hrvatski  
 film  
 21:45 Da sam ja netko, serija  
 22:35 Nemoj nikome reći, serija  
 23:10 Dnevnik 3  
 23:33 Nedjeljom u dva  
 00:33 Ekonomija & TD  
 01:08 Umberto D, talijanski  
 film - Zlatna kinoteka  
 02:31 Popuna  
 04:25 Mir i dobro  
 04:50 Plodovi zemlje  
 05:40 Split: More  
 06:10 Pozitivno



05:56 Generalna špica - zastava,  
 himna  
 05:58 Najava  
 06:00 Juhuhu  
 09:32 Večera u dvorcu,  
 dokumentarna serija  
 10:03 Detektiv Murdoch, serija  
 10:52 Velečasni Brown, serija  
 11:40 Recepti Mary Berry,  
 dokumentarna serija (R)  
 12:10 Alan i tajne vrtova,  
 dokumentarna serija  
 13:14 Dobar, bolji, najbolji...  
 britanski slastičar  
 14:19 Kakvo će biti vrijeme,  
 američki film  
 16:00 Pjevaj moju pjesmu  
 17:23 Poirot, serija  
 19:06 Koncert narodne/  
 tradicijske/etno glazbe  
 20:10 Komandos, američki film  
 21:40 Vrijeme na Drugom  
 21:45 Posljednji ispraćaj u nebo,  
 dokumentarni film  
 22:35 Velečasni Brown, serija  
 23:20 Kalifornikacija, serija  
 23:50 Pa to je fantastično!,  
 humoristična serija  
 00:20 Mulci, serija  
 00:45 Mulci, serija  
 01:15 Noćni glazbeni program



06:10 RTL Danas, informativna  
 emisija (R)  
 06:50 Mala sirena, animirana  
 serija  
 07:15 Lego Ninjago, animirana  
 serija  
 08:10 Zvezdani ratovi:  
 Pobunjenici, animirana  
 serija  
 08:40 TV prodaja  
 08:55 InDizajn s Mirjanom  
 Mikulec, lifestyle emisija  
 09:30 TV prodaja  
 09:45 Horvatovi, serija (R)  
 10:45 TV prodaja



U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаце"  
Szabadkai Piacok KKV  
JKP "Subotičke tržnice"



[www.supijace.co.rs](http://www.supijace.co.rs)

## Pretplatite se!

**Uz popust od 20%**

### TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.300 dinara  
☐ 1 godina = 2.000 dinara (samo u listopadu)

### INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura  
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

### HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: \_\_\_\_\_  
Ulica i broj: \_\_\_\_\_  
Mjesto i zemlja: \_\_\_\_\_  
Telefon i e-mail: \_\_\_\_\_

### Hrvatska riječ u PDF-u

**Pretplata na internetsko izdanje tjednika**

- \* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje  
\* Inozemstvo: 10 eura godišnje

**Nalog otvorite na: [www.hrvatskarijec.rs/pretplata](http://www.hrvatskarijec.rs/pretplata)**

SWIFT: VBUBRS 22  
VOJVOĐANSKA BANKA  
AD MS FIL. SUBOTICA  
IBAN: RS35355000000200292421  
NIU Hrvatska riječ,  
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:  
NIU »Hrvatska riječ«,  
Trg cara Jovana Nenada 15/II,  
24000 Subotica  
Uplatu izvršiti na broj žiro računa  
355-1023208-69

## SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE



## JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

[WWW.POGREBNO.RS](http://WWW.POGREBNO.RS)

KONTAKT TELEFON  
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE  
**+381(24) 66 55 44**  
DEŽURSTVO 0-24 SATA

11.00 Horvatovi, serija (R)  
 12.00 Gnomeo i Julija, igrani film, animirani  
 13.40 Potpuno punoljetan, igrani film, komedija (R)  
 15.25 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show (R)  
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija  
 16.40 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show (R)  
 18.30 RTL Danas, informativna emisija  
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija  
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
 20.00 Big Brother XXL, show  
 22.40 Big Brother, show uživo iz kuće  
 23.10 Jacuzzi Express, igrani film, komedija  
 01.00 Big Brother XXL, show (R)  
 03.35 Astro show, emisija uživo  
 04.35 RTL Danas, informativna emisija (R)  
 05.15 Kraj programa (R)

## PONEDJELJAK 26.10.2015.



06:40 Najava  
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:00 Vijesti  
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 08:00 Vijesti  
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 09:00 Vijesti  
 09:05 Vita jela, zelen bor  
 09:30 Gorski liječnik, serija  
 10:20 Plodovi zemlje  
 11:15 Treća dob  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela  
 13:10 Kod doktora, talk-show  
 14:00 Društvena mreža - medicina  
 15:10 Jezik za svakoga  
 15:30 Ljepom našom: Šolta (2. dio)  
 17:40 Život je lijep  
 18:15 Potjera  
 19:00 Dnevnik 2  
 20:00 Igre moći, serija  
 20:45 BezVeze  
 21:40 Otvoreno  
 22:25 Dnevnik 3  
 22:55 Korijeni siromaštva: Zemljišna groznica, dokumentarna serija  
 23:50 Rajna: Pogled odozgo - Prometna rijeka, dokumentarna serija  
 00:45 Elitni odred: Danska, serija  
 01:43 Twin Peaks, serija

02:28 Kod doktora, talk-show  
 03:13 Vita jela, zelen bor  
 03:36 Život je lijep  
 04:08 Skica za portret  
 04:20 Vicky Cristina Barcelona, španjolsko-američki film  
 05:55 Dragocjeni biser, telenovela



05:56 Generalna špica  
 05:58 Najava  
 06:00 Juhuhu  
 09:55 Novi dom, novi život, dokumentarna serija  
 10:20 Visoke potpetice u slami, serija  
 10:45 Heartland, serija  
 11:35 Čarolija, serija  
 12:25 Sachien kuhinja  
 12:50 Ubojstvo, napisala je - serija (R)  
 13:35 Vučja noć, američki film  
 15:05 Vrtlarjenje, dom i dizajn  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija  
 17:15 Gastronomski užici s Alexom i Mattom, dokumentarna serija  
 17:40 Kriške sira, dokumentarna serija  
 18:05 Magazin LP  
 18:30 Glazba, glazba...  
 18:45 Bitange i princeze, humoristična serija  
 19:20 Bitange i princeze, humoristična serija  
 20:00 Divlja Aljaska, dokumentarna serija  
 20:50 Vrijeme na Drugom  
 21:00 TV Bingo Show  
 21:45 Vicky Cristina Barcelona, španjolsko-američki film  
 23:20 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija  
 00:05 Lovci na natprirodno, serija  
 00:50 Vučja noć, američki film (R)  
 02:20 Noćni glazbeni program



05:25 RTL Danas, informativna emisija (R)  
 06:05 Virus attack, animirana serija  
 06:25 Tenkai vitezovi, animirana serija  
 06:50 Hitna služba, serija (R)  
 07:50 TV prodaja  
 08:05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica  
 09:25 TV prodaja  
 09:40 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija  
 10:40 Hitna služba, serija

11:40 TV prodaja  
 11:55 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)  
 12:55 10 najvećih instant zvijezda Hrvatske, zabavna emisija (R)  
 13:55 Big Brother XXL, show (R)  
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija  
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija  
 18:00 Sve u šest, magazin  
 18:30 RTL Danas, informativna emisija  
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija  
 19:15 Pet na pet, kviz  
 20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija  
 21:10 Big Brother, show  
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija  
 22:45 Big Brother - bez cenzure, show  
 23:05 Big Brother, show uživo iz kuće  
 23:20 Dr. House, dramska serija  
 00:20 Kosti, serija  
 01:15 CSI, serija (R)  
 02:05 Kosti, serija (R)  
 02:50 Astro show, emisija uživo  
 03:50 RTL Danas, informativna emisija (R)  
 04:35 CSI: NY, serija  
 05:15 Kraj programa

## UTORAK 27.10.2015.



06:40 Najava  
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:00 Vijesti  
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 08:00 Vijesti  
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 09:00 Vijesti  
 09:05 Vita jela, zelen bor  
 09:28 Najava  
 09:30 Gorski liječnik, serija  
 10:20 Rajna: Pogled odozgo - Prometna rijeka, dokumentarna serija  
 11:20 Glas domovine  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela  
 13:10 Kod doktora, talk-show  
 14:00 Društvena mreža  
 15:20 Igre moći, serija  
 16:05 BezVeze  
 17:40 Život je lijep  
 18:15 Potjera  
 19:00 Dnevnik 2  
 20:00 Igre moći, serija  
 20:45 Pogledi: Kornatska tragedija, dokumentarni film

21:50 Otvoreno  
 22:35 Dnevnik 3  
 23:05 Korijeni siromaštva: Kako smo okrali Afriku, dokumentarna serija  
 23:58 Rajna: Pogled odozgo - Veliko finale, dokumentarna serija  
 00:50 Elitni odred: Danska, serija  
 01:48 Twin Peaks, serija  
 02:33 Kod doktora, talk-show  
 03:14 Vita jela, zelen bor  
 03:37 Život je lijep  
 04:09 La Bamba, američki film  
 05:54 Dragocjeni biser



05:56 Generalna špica  
 05:58 Najava  
 06:00 Juhuhu  
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija  
 10:45 Heartland, serija  
 11:30 Čarolija, serija  
 12:20 Sachien kuhinja  
 12:45 Ubojstvo, napisala je - serija (R)  
 13:35 Priča o Coryju Weissmanu, američki film  
 15:10 Vrtlarjenje, dom i dizajn  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija  
 17:15 Gastronomski užici s Alexom i Mattom, dokumentarna serija  
 17:40 Kriške sira, dokumentarna serija  
 18:05 Dolina sunca, serija  
 18:50 Bitange i princeze, humoristična serija  
 19:25 Bitange i princeze, humoristična serija  
 20:00 Licem u lice, dokumentarna serija  
 20:59 Vrijeme na Drugom  
 21:05 La Bamba, američki film  
 22:50 CSI: Las Vegas, serija  
 23:35 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija  
 00:20 Lovci na natprirodno, serija  
 01:05 Priča o Coryju Weissmanu, američki film (R)  
 02:40 Noćni glazbeni program



05:35 RTL Danas, informativna emisija (R)  
 06:15 Virus attack  
 06:35 Tenkai vitezovi  
 07:00 Sve u šest, magazin (R)  
 07:30 Pet na pet, kviz (R)  
 08:30 TV prodaja  
 08:45 Hitna služba, serija (R)

09:40 TV prodaja  
 09:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica  
 11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija  
 12:10 TV prodaja  
 12:25 Hitna služba, serija  
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)  
 14:25 Horvatovi, serija (R)  
 15:25 Big Brother, show (R)  
 16:30 RTL Vijesti  
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija  
 18:00 Sve u šest, magazin  
 18:30 RTL Danas  
 19:15 Pet na pet, kviz  
 20:00 Horvatovi, serija  
 21:10 Big Brother, show  
 22:15 RTL Direkt  
 22:45 Big Brother - bez cenzure  
 23:05 Big Brother  
 23:20 Dr. House, dramska serija  
 00:20 Kosti, serija  
 01:15 CSI, serija (R)  
 02:05 Kosti, serija (R)  
 02:50 Astro show, emisija uživo  
 03:50 RTL Danas, (R)  
 04:35 CSI: NY, serija  
 05:15 Kraj programa

## SRIJEDA 28.10.2015.



06:40 Najava  
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:00 Vijesti  
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 08:00 Vijesti  
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 09:00 Vijesti  
 09:05 Vita jela, zelen bor  
 09:30 Gorski liječnik, serija  
 10:20 Rajna: Pogled odozgo - Veliko finale, dokumentarna serija  
 11:15 Eko zona  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela  
 13:10 Kod doktora, talk-show  
 14:00 Društvena mreža  
 15:20 Igre moći, serija  
 16:05 Labirint  
 17:37 Najava  
 17:40 Život je lijep  
 18:15 Potjera  
 19:00 Dnevnik 2  
 19:55 LOTO 7/39  
 20:00 Igre moći, serija  
 20:45 Samo kulturno, molim!  
 21:30 Otvoreno  
 22:15 Dnevnik 3  
 22:45 Korijeni siromaštva: Park Avenue, dokumentarna serija  
 23:40 Himalaja - zaboravljene doline Paldara, dokumentarna emisija



00:25 Elitni odred: Danska, serija  
 01:23 Twin Peaks, serija  
 02:08 Kod doktora, talk-show  
 02:53 Vita jela, zelen bor  
 03:16 Život je lijep  
 03:48 Reprizni program  
 03:50 Ekspres iz Elmore, američki film  
 05:55 Dragocjeni biser



05:56 Generalna špica  
 05:58 Najava  
 06:00 Juhuhu  
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija  
 10:45 Heartland, serija  
 11:30 Čarolija, serija  
 12:20 Sachien kuhinja  
 12:45 Ubojstvo, napisala je - serija (R)  
 13:30 Zovem se Jerry, američki film  
 15:05 Vrtlarjenje, dom i dizajn  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:42 Stipe u gostima, humoristična serija  
 17:20 Kriške sira, dokumentarna serija  
 18:05 Dolina sunca, serija  
 18:50 Bitange i princeze  
 19:25 Bitange i princeze  
 20:00 Od Velike jabuke do Zelene jabuke, dokumentarni film  
 20:50 Vrijeme na Drugom  
 21:00 Ekspres iz Elmore, američki film  
 23:05 CSI: Las Vegas, serija

23:50 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija  
 00:35 Lovci na natprirodno  
 01:20 Zovem se Jerry, američki film (R)  
 02:55 Noćni glazbeni program



05:35 RTL Danas, (R)  
 06:15 Virus attack  
 06:35 Tenkai vitezovi  
 07:00 Sve u šest, magazin (R)  
 07:30 Pet na pet, kviz (R)  
 08:30 TV prodaja  
 08:45 Hitna služba, serija (R)  
 09:40 TV prodaja  
 09:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica  
 11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija  
 12:10 TV prodaja  
 12:25 Hitna služba, serija  
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)  
 14:25 Horvatovi, serija (R)  
 15:25 Big Brother, show (R)  
 16:30 RTL Vijesti  
 17:00 Shopping kraljica  
 18:00 Sve u šest, magazin  
 18:30 RTL Danas  
 19:15 Pet na pet, kviz  
 20:00 Horvatovi, serija  
 21:10 Big Brother, show  
 22:15 RTL Direkt  
 22:45 Big Brother - bez cenzure, 23.05 Big Brother  
 23:20 Dr. House, dramska serija  
 00:20 Kost, serija  
 01:15 CSI, serija (R)  
 02:05 Kost, serija (R)  
 02:50 Astro show, emisija uživo

03:50 RTL Danas, (R)  
 04:35 Vratit će se rode  
 05:15 Kraj programa

## ČETVRTAK 29.10.2015.



06:40 Najava  
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:00 Vijesti  
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 08:00 Vijesti  
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska  
 09:00 Vijesti  
 09:05 Vita jela, zelen bor  
 09:28 Najava  
 09:30 Gorski liječnik, serija  
 10:20 Himalaja - zaboravljene doline Paldara, dokumentarna emisija  
 11:15 Mrtva noć, emisija pučke i predajne kulture  
 12:00 Dnevnik 1  
 12:20 Dragocjeni biser  
 13:10 Kod doktora, talk-show  
 14:00 Društvena mreža - znanstveni četvrtak  
 15:20 Igre moći, serija  
 16:05 Samo kulturno, molim!  
 17:40 Život je lijep  
 18:15 Potjera  
 19:00 Dnevnik 2  
 20:00 Igre moći, serija  
 20:45 Vjetar u kosi, dokumentarna serija  
 21:40 Otvoreno  
 22:25 Dnevnik 3  
 22:55 Grenland - domovina ledenjaka, dokumentarna

emisija  
 23:45 Elitni odred: Danska, serija  
 00:40 Twin Peaks, serija  
 01:25 Kod doktora, talk-show  
 02:10 Vita jela, zelen bor  
 02:33 Život je lijep  
 03:05 Reprizni program  
 04:05 Prijevara, američki film  
 05:45 Biblija  
 05:55 Dragocjeni biser



05:58 Najava  
 06:00 Juhuhu  
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija  
 10:45 Heartland, serija  
 11:30 Čarolija, serija  
 12:20 Sachien kuhinja  
 12:45 Ubojstvo, napisala je - serija (R)  
 13:30 Uzdrmana šutnja, američki film  
 14:55 Glazba, glazba...  
 15:05 Vrtlarjenje, dom i dizajn  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija  
 17:15 Kriške sira, dokumentarna serija  
 18:05 Dolina sunca, serija  
 18:50 Bitange i princeze  
 19:25 Bitange i princeze  
 20:00 Život na Arktičkom krugu, dok serija  
 20:45 Vrijeme na Drugom  
 20:55 Prijevara, američki film  
 22:40 CSI: Las Vegas, serija  
 23:25 Zakon i red: Odjel za

žrtve, serija  
 00:10 Lovci na natprirodno, serija  
 00:55 Uzdrmana šutnja, američki film (R)  
 02:20 Noćni glazbeni program



05:35 RTL Danas, (R)  
 06:15 Virus attack  
 06:35 Tenkai vitezovi  
 07:00 Sve u šest, magazin (R)  
 07:30 Pet na pet, kviz (R)  
 08:45 Hitna služba, serija (R)  
 09:40 TV prodaja  
 09:55 Mijenjam ženu  
 11:10 Četiri vjenčanja  
 12:10 TV prodaja  
 12:25 Hitna služba, serija  
 13:25 Shopping kraljica, (R)  
 14:25 Horvatovi, serija (R)  
 15:25 Big Brother, show (R)  
 16:30 RTL Vijesti  
 17:00 Shopping kraljica  
 18:00 Sve u šest, magazin  
 18:30 RTL Danas  
 19:15 Pet na pet, kviz  
 20:00 Horvatovi, serija  
 21:10 Big Brother, show  
 22:15 RTL Direkt  
 22:45 Big Brother - bez cenzure  
 23:05 Big Brother  
 23:20 Dr. House, dramska serija  
 00:20 Kost, serija  
 01:15 CSI, serija (R)  
 02:05 Kost, serija (R)  
 02:50 Astro show, emisija uživo  
 03:50 RTL Danas, (R)  
 04:35 Vratit će se rode, humorna drama  
 05:15 Kraj programa

### HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

### GLAS HRVATA

Radijska emisija  *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

### ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

### HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizna ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

### PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

#### SHEMA ZA RADNE DANE: 18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Boja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

#### 19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

#### 19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

#### 20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

#### 20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

#### SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba  
 • 18.15 Vojvođanski tjedan  
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan  
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba  
 • 20.00 Divni novi svijet  
 • 20.55 Odjava programa

#### Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana  
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)  
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan  
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija  
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)  
 20.55 Odjava programa



104, 4 Mhz

JASMINA HORVAT, UČITELJICA U OSNOVNOJ ŠKOLI IVAN MILUTINOVIĆ

# Volim svoj poziv

U posljednje vrijeme putovi nas često vode u smjeru Tavankuta, kad Gornjeg, kad Donjeg. Lijepo je čuti taj mlad svijet koji nije otišao sa sela, koji još uvijek nalazi smisao života u rodnome mjestu. Jedna od njih **Jasmina Horvat** učiteljica uposlena u Osnovnoj školi *Ivan Milutinović*, vodi kombinirani odjel prvog i drugog razreda, a predaje na hrvatskom jeziku. Voli svoj posao, veseli se svakom novom radnom danu, dinamiku koju joj pruža, uvijek se nešto novoga događa. Voli svoju djecu, učenike, njihovu individualnost.

## UČIMO SE ŽIVOTU

»Moj cilj je da osim neophodnog znanja, djeca nauče voljeti sebe i druge. Srce mi je puno kada vidim da među nama postoji poštovanje i ljubav. Učimo biti jedni drugima podrška, ne samo u učenju nego i općenito u životu. Imam divne učenike, susretljive roditelje i kolegice koje svoje iskustvo nesebično dijele i s kojima veoma lijepo surađujem.«

Učitelji imaju privilegij s đacima ići na ekskurzije, koje im omogućuju upoznavanje novih krajeva, druženje s ljudima, razmjenu iskustava. »Dio posla učitelja, koji podjednako raduje i učitelja i đake, jesu izleti i ekskurzije. Iako u nastavi nisam dugo, imala sam prilike ljetovati s đacima u Novom Vinodolskom koje je svima prelijepo iskustvo i divna prilika da usavršavamo naš jezik. Također, u nastavi na hrvatskom jeziku, imamo mogućnost usavršavati se na seminarima koji se redovito održavaju u Hrvatskoj, gdje upoznajemo kulturu i baštinu našeg naroda.«

Jasmina je politički angažirana: »Do nedavno sam obnašala funkciju predsjednice mladeži DSHV-a Mjesne organizacije Tavankut, ali kako su mi godine starosti polako prešle tu granicu, svoje angažiranje ću nastaviti kao redovita članica stranke i članica podružnice DSHV-a.«

## OKO PLAVO, OKO SMEĐE-ZELENO

Jasmina živi u Gornjem Tavankutu u obiteljskoj kući s



roditeljima. Ima stariju sestru **Andelu**, i ponosna je tetka jednomjesečnog dječaka. U slobodno vrijeme voli čitati, slušati glazbu i svirati gitaru. Također traži zanimljive recepte za razna jela, a svoje umijeće u kuhinji, kako kaže, još uvijek usavršava.

Imam psa, američkog staford terijera po imenu Tajra.

Kao i svaka mlada osoba i

Jasmina ima svoje neostvarene i ostvarene želje: »Želja mi je osnovati svoju obitelj sa zaručnikom Pericom, usavršavati se u svom poslu i puno putovati.«

Ono što ovo mladu damu čini neobičnom su njene oči – kao rijetko tko ima različite boje očiju – jedno je plavo, a drugo smeđe-zeleno.

**Branka Dulić**



## DIJELIMO S VAMA RECEPT !

Jedno Jasminino umijeće dijelimo s Vama.

### SUPER BRZE KIFLICE

#### Potrebni sastojci:

600 g glatkog brašna,

1 prašak za pecivo

1 žličica soli

1 dl ulja

1 kiselo vrhnje

1 suhi kvasac razmučen u

2 dl toplog mlijeka

Zamijesiti tijesto, razvaljati krug, rezati trokutiće, motati kiflice. Dok se pećnica zagrije na 180 stupnjeva kiflice se »odmaraju«. Premazati jajetom i peći 15 minuta.



VIOLETA COLNER, ČLANICA UPRAVNOG ODBORA HKD ŠID

# Što se voli nije teško

## ODMOR NA SELU

Mladi uglavnom smatraju kako je veliki grad mjesto koje pruža brojne mogućnosti za napredak. Za Violetu to pravilo nije važno. Šest je godina živjela u Novom Sadu, nakon čega se vratila u rodni Šid gdje je počela raditi u Vojnoj ustanovi *Morović*, gdje je i upoznala svog sadašnjeg supruga **Danijela**. Ubrzo se i udala za njega, kada je i riješila živjeti u Batrovcima: »Za Batrovce nisam znala sve dok se nisam tamo udala. Mislila sam kako se to mjesto nalazi u Hrvatskoj, jer nikada nisam prolazila tim putom. Volim seoski život i zato sam se i opredijelila živjeti tamo i nema ništa ljepše nego kada se poslije psihičkog umora vratiš kući pa se negdje na nekom fizičkom poslu isprazniš. Mene to ispunjava kao osobu. Ponekad je veoma naporno uskladiti posao i obveze koje te čekaju kada dođeš kući. Radim svaki dan do pola tri, dežuram svaki drugi vikend, s obzirom da je djelatnost poduzeća takva i moraš biti uvijek biti pripravan i pokraj telefona. Ali sve se to postigne kada imaš razumijevanje i potporu obitelji«, kaže Violeta. Veliku pomoć dobiva od svekrve. S obzirom da žive u zajedničkom kućanstvu, svekrva vodi računa o kući, djeci, ali i cijeloj obitelji, jer su svi u kući uposleni. Veće poslove u poljoprivredi rade svi skupa, pa čak i djeca koju uče da od malih nogu imaju obveze.

## OBRAZOVANJE VAŽNO ZA NAPREDAK

Kada je osnovano hrvatsko kulturno društvo u Šidu, veći broj djece iz Batrovaca se učlanio u sekcije te udruge. Violeta je

upisala i svoju djecu, Tihanu i Ivicu. Starija Tihana, koja sada pohađa peti razred osnovne škole, članica je mlađe folklorne skupine. Mladi Ivica, koji je prvi razred, polako se privikava. Violeta svakog tjedna odvozi djecu iz Batrovaca na probu folklora u Šid. Od prošle godine postala je i članica Upravnog odbora HKD Šid: »Dosta vremena su ljudi u Batrovcima bili u stegama i kada je osnovana hrvatska udruga u Šidu, bilo je zainteresirane djece za priključiti se radu udruge. I ja koliko sam u mogućnosti pomognem, pa čak i u pranju posuđa. Što se tiče rada Upravnog odbora u HKD Šid, trudim se nekim svojim prijedlozima i sugestijama sudjelovati u donošenju nekih važnih odluka i na taj način pridonijeti uspješnijem radu udruge.«

Najveći je odmor kada se vrati u Batrovce, gdje sav taj psihički umor, kako voli reći, kompenzira fizičkim umorom. Rad u vrtu, u dvorištu, rad s djecom, sve su to lijepe i korisne stvari koje ispunjavaju njen život. Violeta je predsjednica i Nadzornog odbora JKP *Vodovod Šid*, članica Nadzornog odbora u Fondu za razvoj poljoprivrede. Trudi se da groblja u Šidu izgledaju uredno – ona se redovito održavaju, krče i kose. Violeta za sebe kaže kako je njena struka u svim njenim angažmanima bila presudna: »Važno je istaknuti kako je škola i zvanje na prvom mjestu i to je presudilo u svim mojim angažmanima. Obrazovanje je važno za napredak, pa tako i u svim mojim poslovima, gdje se moja struka tražila. Drago mi je što mogu pomoći svojim znanjem i iskustvom, gdje god sam angažirana«, kaže nam na kraju razgovora Violeta.

S. Darabašić



**Z**a Violetu Colner iz Batrovaca može se reći kako je jedna od rijetkih žena koja osim odgovorne dužnosti koju obnaša u JKP *Standard Šid*, gdje radi kao šefica radne jedinice groblja, radi još neke odgovorne poslove. Violeta je završila poljoprivredni fakultet, agroekonomski smjer i stekla zvanje diplomirane inženjerke poljoprivrede. Prvo radno iskustvo stekla je u Vojnoj ustanovi *Morović* gdje je radila kao komercijalistica. Od 2009. godine prelazi raditi u JKP *Standard Šid*, a od samog osnutka Hrvatskog kulturnog društva *Šid* aktivno sudjeluje u radu udruge, gdje je i upisala svoju djecu **Ivicu** i **Tihanu** u folklorne skupine. Članica je i Nadzornog odbora Fonda za razvoj poljoprivrede u Novom Sadu. Međutim, ništa od tih obveza Violeti ne predstavlja problem, jer kako kaže nije važno gdje živiš nego s kim živiš.

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA, Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

**Tooth optika**

JESENSKA -50% PROMOCIJA

Subotica 024 551 045

od 1.10.2015. do 30.11.2015.

## POGLED S TRIBINA

## (Ne)sreća

Nakon ždrijeba za Ligu prvaka koji je *Dinamo* u skupini F donio velike momčadi *Bayerna*, *Arsenala* i *Olympiacosa* malo tko je vjerovao u šanse Zagrepčana za prolaz među 16 najboljih klubova Europe. Istina, senzacionalna pobjeda u prvom kolu protiv topdžija iz Londona ulila je golemi optimizam. Ipak, u nastavku stvari su počele sjedati na svoje mjesto. Prvo je stigao debakl u Munchenu, a utorak je donio i nesretni domaći poraz od *Olympiacosa*. Uz pobjedu *Arsenala* nad *Bayernom*, koja ih



vraća u život, šanse modrih za treće mjesto (prva dva su čista utopija) i plasman u Ligu Europe sve su manje. A tako je sve lijepo počelo.

No, vratimo se još malo na posljednji susret *Dinama* i minimalni poraz od višestrukog prvaka Grčke. Objektivno gledano, momčad **Zorana Mamića** odigrala je zrelu utakmicu tijekom koje je sve vrijeme ravnopravno parirala *Olympiacosu*, ali gol je nije htio. Dvije stativke kod aktivnog rezultata 0:0 i sve je moglo biti drugačije. Jedna kontra i pogodak iz mrtvog ugla (još jedna nesreća) i bodovi su otišli u Pirej. A tamo će u sljedećem kolu, u novom duelu ove dvije momčadi, igrati *Dinamo* i imati priliku popraviti dojam i bodovni saldo. Ispred fanatične grčke publike (za razliku od uvijek polupraznog Maksimira), modrima će zbilja trebati i mnogo sreće.

Nažalost malih ili sreću velikih momčadi, sreća najčešće prati ove potonje. Kao da tako mora biti, uvjerali smo se već bezbroj puta.

Ipak, ljepota sporta ogleda se u činjenici kako uvijek ostaje nada u čudo. Poslije tri odigrana kola u svojoj skupini Lige prvaka, i malog čuda u prvom kolu, višestrukom hrvatskom prvaku će u naredna tri kola trebati barem još jedno veliko čudo ukoliko želi dočekati europsko proljeće. *Olympiacos* u Pireju, *Bayern* u Zagrebu i *Arsenal* u Londonu, a za 3. mjesto treba najmanje 7 bodova.

Vjerujete li u čuda?

Ili ste nepopravljivi navijač?

Tko je spomenuo sreću?

D. P.

## NOGOMET

## Pobjede vodećih

*Dinamo* je sigurnom pobjedom protiv *Zagreba* (4:1) zadržao vrh tablice, dok je *Hajduk* gostujućim uspjehom protiv *Slavena* (1:0) ostao prvi pratitelj s bodom zaostatka.

## KOŠARKA

## Ciboni derbi protiv Partizana

Nekada je to bilo finale ABA lige, a danas je to derbi donjeg dijela tablice. *Cibona* je u 6. kolu regionalne košarkaške lige u Zagrebu slavila protiv *Partizana* (63:57) i stigla do svoje druge pobjede u novom prvenstvu. *Cedevita* je poražena na gostovanju kod *Budućnosti* (76:66), jedini uspjeh zabilježio je *Zadar* uspjehom protiv *Tajfuna Šentjura* (73:67).

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJESTO ZA  
ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE  
NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Nositelj projekta *DESIGN OFFICE SUBOTICA*, Korzo 10 c/III, podnio je dana 20.10.2015. godine pod brojem IV-08-501-341/2015 zahtjev za odlučivanje o potrebi utjecaja na životni okoliš projekta *Hala za sortiranje i pakovanja sa hladnjačom i kancelarijskim prostorom* na katastarskoj čestici 3506 KO Bački Vinograd, Subotica, put bb (46.103631°, 19.863548°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene predmetnog projekta na životni okoliš, ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu [zivotnasredina@subotica.rs](mailto:zivotnasredina@subotica.rs).

**NAMA JE DOVOLJNO  
DA ZNATE ZA NAS  
FUNERO**

Privatno pogrebno poduzeće  
- Subotica, Karađorđev put 2,  
- Telefon (danonoćno):  
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na  
Internetu: [www.funero.co.rs](http://www.funero.co.rs)  
e-mail: [funero@funero.co.rs](mailto:funero@funero.co.rs)  
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun  
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.



Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

**Kupujem** njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

**Subotica, prodaje se** solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

**Izdajemo** apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

**Sombor** – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

**Zagreb**, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

**Podajemo** obiteljsku katnu kuću 210 m<sup>2</sup> na placu od 670m<sup>2</sup> – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

**Prodajem** Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, skrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

**Prodajem** noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m<sup>2</sup> u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

**Prodaje se** kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m<sup>2</sup>, stambena površina je 40 m<sup>2</sup>. Tel.: 064 0125719.

**Subotica centar – izdaje se** uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m<sup>2</sup>, tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

**Izdajem** u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

**Prodaje se kuća – vikendica** na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

**Mijenjam ili prodajem** veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čačšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marama, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

**Kupujem** salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

**Prodaju se** koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čačšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

**Prodaje se** dvosoban stan (51 m<sup>2</sup> + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

**Prodaje se** trosoban stan od 73 m<sup>2</sup>, dvije terase, renoviran, prieko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

**Izdajem** (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

**Hitno prodajem** mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

**Prodaje se** apartman 36 m<sup>2</sup> u Jadranovu 5 km od Crikvenice. Tel.: 024 4527499 ili 064 1839591.

**Potrebni radnici** za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

**Prodajem** veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

**Prodaje se** apartman od 36 m<sup>2</sup> u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

**Prodaje se** muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

**Prodajem** perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetinom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

## Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 30. 10. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



**CROART** Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com



HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

### OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

### IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova  
*Hrvatska riječ*, Trg cara Jovana Nenada 15/II,  
24000 Subotica

### UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)  
Ivan Gregurić, Mato Groznica,  
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,  
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

### DIREKTOR

Ivan Karan  
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

### GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

### POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:  
Zvonko Sarić

### REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković  
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)  
Dražen Prčić  
(urednik rubrike sport i zabava)  
Željka Vukov  
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)  
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)  
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

### ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

### TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)  
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

### FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

### UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

### ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)  
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

### KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

**TELEFON:** ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;  
++381 24/53-51-55

**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69

**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs

**WEB:** www.hrvatskarijec.rs

**TISAK:** Rotografika  
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila  
Agencije za privredne registre Republike Srbije  
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija  
у публикацији Библиотека  
Матице српске, Нови Сад  
32+659.3(497.113=163.42)

## TAMBURAŠKA SCENA

# Ansambl *Ravnica*

Tamburaški ansambl *Ravnica* postoji od 1992. godine. Od samih početaka Ansambl njeguje tradicionalnu tamburašku glazbu, a vremenom, što zbog sazrijevanja orkestra i samih članova koji su se mijenjali, a najvećim dijelom zbog tržišta, koje samo po sebi diktira novine, repertoar se širi i Ansambl *Ravnica* pored lokalnih nastupa sve više bilježi inostrana gostovanja (Njemačka, Belgija, Austrija, Francuska, Rumunjska, Mađarska, BiH, Hrvatska, Makedonija, Bugarska, Grčka i dr.). Repertoar se sada



sastoji od podjednako dobro usviranih starogradske i narodnih melodija s cijelog prostora bivše države, kao i domaćih i stranih pop/rock numera, ali i klasične glazbe i evergreena i šansona svjetske klase. Ravnica je nastupala na raznim festivalima i eventima, a evo i nekih od nagrada koje su dobili za svoju glazbenu kvalitetu: *Festival Janike Balaža* – nagrada za orkestar, Prvi Svjetski festival tambure *Tamburica fest* u Deronjama/Novi Sad – prva nagrada za orkestar, *Festival bunjevački pisama* prva nagrada za orkestar, kompoziciju i aranžman, kao i druge nagrade na ovom festivalu, Festival tamburaša *Prim za primom* u Zrenjaninu – prva nagrada za orkestar, Akademsko priznanje PČESA za najbolji orkestar u Vojvodini, i dr.

Članovi ansambla su i pojedinačno dobivali nagrade za najbolje interpretacije, najboljeg solista na basprimu itd. Svoj prvi CD izdali su 2003. godine, a kroz njihov autorski rad očevidan je značajan napredak u ostvarenju preko 30 autorskih pjesama. Upravo je u tijeku snimanje novog komercijalnog CD-a koji će sadržati samo autorski rad. »U glazbi, a pogotovo u autorskom radu nema granica, stoga svatko ima pravo da tamburu prikaže i dočara na način kako je individualno osjeća i doživljava«, ističu članovi Ansambla *Ravnica* Subotica koji trenutačno broji šest članova: **Emil Antunić** (vokal, gitara, kontra), **Nikola Jaramazović** (vokal, basprim), **Branko Ivanković Radaković** (harmonika), **Kristijan Vuković** (basprim), **Mario Tikvicki** (čelo), **Miroslav Kujundžić** (bas). U želji repertoarskog usavršavanja, a samim tim i zvučno odnosno interpretacijskog obogaćenja zvuka *Ravnica* je ove godine započela suradnju s mladim klarinetistom **Danijelom Lobodom**, studentom Muzičke akademije u Novom Sadu. Kada završi studije, Ansambl *Ravnica* će imati tri akademska glazbenika.

N. J.

## IZ IVKOVIĆ ŠORA

## Pravljačina...



Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi, šta mislite dokle će ova kiša, ja još nisam ni posijao ni koji šta posvršavo, poso mi zaostao baš fajn, ne znam koje ću prija a ova dvojica došli pa se latili divana ko da su dospiveni bog zna kako. Kad sam se počeo izdivljivat kako nisam ništa

poradijo a Pere će: »A kome moj komšo? Pa ti nevdiš da sve što mi paori radimo niko ne cini ama baš ništa, sve nam ode u trvalo. Jeto ja na priliku pridlo kuruzo pa oma očo kupit sime i mitrađ za žito. Kad sam posli pogledu u buđelar, ni mi ostalo ni za jedan cek, i to prid dućanom, tačno kugod da se dogovorili i da su ošacovali koliko će meni rodit pa da mi toliko oma uzmeđu, još za vrućeg«. Joso se oma nadovrzo pa i on veli kako nije ni mogo kupit sime, već lipo skinijo s tavana i malkoc porzovo pa će kaže sijat od svojeg i šta mu bog da, a daće mu cigurno koji kaki bola i smiti i ko zna šta još, nije to više onaj kadgodašnji bankut pa da si ga sto godina mogo prisijavat, to su vam sad ova moderna kalamljena simena 'ne diraj me rukom pukniću'. Na žalost, prošla su ona vrmena kad se kupovala svila i kadifa, a odranjivalo fajn dice i svi bili srićni, doduše imade i sad ko mož, al sve je manje taki što radidu u pravdu a imadu, a sve više oni što ne radidu ništa, samo na uvetu držidu telefon tanak ko list artije a već velik ko omanja televizija. Stalno sididu po tim modernim mijanama i komegod naređivaje. A šta i kako tom ni vire ni pare, ne bi to skontali ni tušta pametniji od mene kako veli Periša za me. Doduše on je zdravo pametniji od mene, išo je tri nedilje u škulu. No, sad imade taki da završidu fakultet za tri nedilje, pa šta ne bi Periša četiri osnovne? Kontam ja da bi se i sad lipo dalo živit samo da nije kojikaki artija što smo se sami mi s njima zarobili, pa sad već kad mi poštaš donese sve račune ne mož da stane u sandučić. Ko će sve to i pročitat, a kamol platit čeljadi? Moj pokojni dida Grgo je plaćo samo porez, i to je čitav Ivković šor znao da je porez stigo, sića se rođo Joso. Kaže ide komšo šorom i viče: »Čeljadi kandar je stigo porez«. Svit ga pita otkud zna, a on veli: »Eno bać Grgo pcuje na srid avlije a znademo da on cuje samo kad stigne artija s firtaljom, svi se sićamo da se doduše svaka tri miseca ispovido«. Neg da prominem divan, ša ste se navrnili na mog didu kugod pijan na tarabe, jestel vi bili u nedilju u crkvi? Kod nas je bilo bome veliko slavlje, naš Joso Kujundžić, inače sad svećenik u Sonti, slavijo je dvajst pet godina kako je svećenik, Borme je bilo svita i svita. Dabome da će se skupit kad je Joso ode odrasto med nama, s nama se družijo i sigro, svaka čast što se u svom selu rešijo slavit. Kad smo išli u škulu on je najbrže od sviju nas mogo pojist sladoled, neg jevo štogod mi ova mašina opet trokira, moraću opet zvati komšiju Vladu da ponese kalapačić i štemajzlu pa da ga malkoc popravi, on se u to razumi. Ja sam ga već kvrcu i klepo sa sviju strana, al ne ide mi od ruke, on se bolje razumi od mene. Zbogom.



BAĆ IVIN ŠTODIR

# Ni varoši više nisu...

Okišalo se, pa bać Iva već ne zna kud bi i šta bi sa sobom. I odjutros, ščim se digo, podložijo u kujne, pa veli oma će i u stražnji dvor, sve će namirit, potli mož na miru fruštukovat. Ni tamo ne mož brez gumeni čizama, blato do čljanaka. Za dram svima dade obrok i friške vode, pa biž sa kiše. Eto, već davno triba da je i svanilo, a još uvijek tavno ko u džaku. Živina sva nikaka izoficana i njima fali sunca. Taksa se zavuko nigdi po drnjak, ni da izajde, ni da se javi, a ka je sunce, oma prid njega, pa ne zna kako bi mu se umilijo. Svejedno, njemu ni ni ništa dono, potli će, što ostane o fruštuka. Nem njemu ko kum Nigdi nema ni mačka, vada ošo na tavan. Sad mu najlipše nuz odžak, jel njegova baš i ne volji ka je se usegenči u kujnu, pa ga više put i prutićem ispelengiri. Veli nek ide malo na tavan ganjat miševe, zoto ga i držu. Samo što je poizuvo čizme, njegova zove, veli mu da nusput donese slanine iz vojata. Otrfrako dva bleka, baš niki dan načo poslidnju polu od lanjkoga klanja. Ona pripravlila sve drugo. Izvadila lepinju iz peći, pa je malo umotala u tarčić, skuvala ampre supe, spekla jaja, narizala i osolila luka. Taman sili zastal, na vrata pajtaš i budući kum Mata. Ko i uvijek vedar i nasimjan, sidne i on š njima, veli svakakako još ni fruštukovo, a o svega najviše volji kumine lepinje. Ka su fruštukovali, veli došo lemuzinom, a svakako pada kiša, ni ništa za radit, pa bi nji dva mogli malo obit vi par varoši što su bliže njevoga sela. Brzo će natrag u svit, pa da vidi jel se štogoda izminjalo. Ka su došli u najbližu varoš, Mata veli da ga pali fruštuk, baš bi mogli dva špricera, u bircuzu u kojega su više put znali dojt u mladosti. Tamo se oduviek kuvala i dobra kafa. Doduše, sad je skroz priuredit, a više se ne kuva ni domaća kafa, neg na lipa, iz nikakoga strankoga aparata. Mata taku ni tijo ni popit, džabe mu bać Iva tolmači da se nigdi više ni ne kuva domaća. Taman izašli iz bircuza, krenili se na korzu, kiša ojedamput udarila ko iz kabla. Malo se zaklonili pod nikaku striju dok ni prošla. Mata samo gleda okolo sebe, sokak mu skroz drugači neg prija. Nema više ni noga druskavoga drumu, ni lemuzina, samo digod koja. Bać Iva mu veli da su to ručno redane nikake kockice, da je sad lipo ravno i da tude mož it samo pišice, ka nuž nji projde nikaki bicigli motor i pošteno ji zaprska. Mata gleda okolo, vamo baružica do čljanaka, tamo brižić, al ka staneš na kockicu, oma ti zaprska ispod čakšira, upravo do kolina. »E, kume moj, tude se kanda baš ni ne zna štaj to ravno. A možda i znadu, pa vada koikaki malo pouzimali matrijala, znadeš kako to ide«, veli i krene se tamo di su ostavili lemuzinu. Bać Iva zinijo i gleda za njim. Sitijo se kako je niki dan ko kuma Tune jedan od vi što su prvać raskopavali sokakeve i betonirali ćuprije dono nikoliko džakova cementa i prodo mu u polak cine. Ra-badžije prišparali, a svakako ga kupili drugi.



Piše: Ivan Andrašić

## MISLI POZNATIH

- Solon:** Izbjegavaj nasladu koja rađa tugom.
- Pitak:** Ono što prebacuješ drugom ni sam ne čini.
- Antisten:** Kraljevska je stvar činiti dobro i o sebi slušati loše.

## KVIZ

### Mihovil Radnić

Koje godine i gdje se rodio franjevac **Mihovil Radnić**?

Gdje je studirao?

U kojim provincijama je djelovao kao franjevac?

Koje je dužnosti obnašao tijekom fratarskog djelovanja?

Za čega se usrdno zalagao?

Koja su njegova najpoznatija djela?

Što je njegovo pionirsko djelo za hrvatsku književnost u Bačkoj?

Kada i gdje je umro Mihovil Radnić?

U Italiji.  
Rodio se 1636. godine u Kalati (Mađarska).  
Kapelan, gvarijan, tajnik Franjevačke provincije, dvorski teolog – savjetnik.  
Za vođenje i dolazak Hrvata u Bačku.  
Razmišljanja pribogomiona od ljubavni Božje, Pogardjenje i ispraznosti od svijeta.  
On je prvi pisac u Hrvata u Bačkoj.  
Umro je u Budimu 1707. ili 1709. godine.

## FOTO KUTAK



Jabulko!

## VICEVI

Svađaju se muž i žena:

- Reci samo još jednu riječ i odlazim kod svoje majke.

Na to će muž:

- Taxi!

Kaže predebela žena svom jako mršavom mužu:

- Kada te netko pogleda može pomisliti kako na svijetu vlada velika glad.

Muž je pogleda:

- A kada tebe netko pogleda može pomisliti kako si ti kriva za to!

## RUKOMET

### Novi neuspjeh Sončana

GAKOVO – U 6. kolu TRLS – skupina Bačka, Sončanski rukometaši su gostovali u Gakovu kod ekipe *Graničara*. Na otvorenom terenu, po lošim uvjetima za igru, RK *Sonta* je pretrpio novi poraz. Rezultat je na koncu glasio 23:20 u korist domaćina.

### Teška neefikasnost

SONTA – U 4. kolu TRLS, skupina Srijem – Južna Bačka pomlađena ekipa ŽRK *Sonta* je dočekala ekipu *Klenak 09*. Iako su se maksimalno trudile i igrale vrlo borbeno, Sončankama u napadu ništa nije funkcioniralo, pa su postigle neuobičajeno malo zgoditaka i poražene su rezultatom 11:22

I. A.

## NOGOMET

### Vrijedan bod

ODŽACI – *Bačka 1901* je nastavila seriju dobrih rezultata na strani, sačuvala mrežu na gostovanju u Odžacima (0:0) i osvojila novi bod s kojim se nalazi na 5. mjestu Srpske lige skupina Vojvodina. U subotu 24. listopada u Subotici u 14 sati gostuje *Sloga* iz Temerina.

### Težak poraz

PRIGREVICA – Nogometaši *Tavankuta* doživjeli su rezultatsku katastrofu na gostovanju kod *Bratstva 1946* (5:0). Priliku za popravni imat će u nedjelju 25. listopada na svom terenu protiv *Bačke* iz Pačira. Susret počinje u 13.30 sati.

### Poraz Dinama uz odličnu igru

SONTA – Sončani su u osmom kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci, dočekali neprikosnovenog lidera, ekipu *Hajduk* – juniora iz Kule. Iako su kroz cijelo vrijeme po igri bili ravnopravni favoriziranim gostima, utakmicu su izgubili rezultatom 0:3.

## Katastrofa na Doli

MONOŠTOR – U 8. kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci nogometaši *Dunava* su poraženi od viceprvaka, NK *Aleksa Šantić* s 3:0.

I. A.

### Jelačić okupio Srijemce na mali nogomet

PETROVARADIN – Nakon mnogobrojnih malonogometnih turnira organiziranih protekloga desetljeća u mjestima većine hrvatskih kulturnih udruga u Srijemu, došao je red da domaćin jednoga takvog susreta ponovno bude Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* iz Petrovaradina – Sekcija za sport koju predvodi **Milan Mikuljan**. Susret je organiziran u nedjelju 19. listopada u Sportskom centru *Olimpija* u Petrovaradinu, u povodu obilježavanja spomendana rođenja bana **Josipa Jelačića**. Riječ je o malonogometnom susretu ekipa igrača ukupno šest hrvatskih kulturnih udruga koji je prošao u znaku sportskog duha i elana, prožet osjećajem nacionalne pripadnosti i prijateljskog žara. Bog je dao suh i sunčan dan, pa su utakmice igrane na travnatoj površini pod vedrim nebom, u trajanju od po trideset minuta s poluvremenom. Ekipa su bile podijeljene u dvije grupe. U prvoj su bili *Petrovaradin*, *Zemun* i *Ruma*, a u drugoj: *Sr. Mitrovica*, *Golubinci* i *Ljuba*. Da je bilo natjecanja, ekipa domaćina (HKPD-a *Jelačić*) bila bi proglašena pobjednikom, dok bi Golubinčani bili drugi, a Rumljani na trećem mjestu. Ali, kad je prijateljstvo na prvom mjestu, onda nema drugih i trećih mjesta, o čemu svjedoči činjenica da nakon ovoga susreta u kojemu je sudjelovalo više od šezdeset igrača, nije bilo niti povrijeđenih niti uvrijeđenih. Dojmove iz igre prepričavat će igrači ili navijači, a možda i sudija **Živan Mandić** koji je ne samo sudio fer, nego i pomogao organizaciju ovog malonogometnog susreta. Treće poluvrijeme ekipe su provele u prostorijama Dobrovoljnog vatrogasnog društva *Petrovaradin* gdje su im prije poslužnja domaćeg paprikaša i priuštene zabave orkestra HKPD-a *Jelačić*, podijeljene svečane zahvalnice. Ako Bog da, za očekivati je moguće proširenje sportskih aktivnosti u vidu susreta članova sportskih sekcija udruga na polju drugih sportova (šaha i stolnog tenisa).

Petar Pifat



Nogometaši srijemskih hrvatskih udruga u Petrovaradinu



DAMIR I GORAN ŠIMUN, NOGOMETAŠI IZ SOMBORA

# Neodoljive čari lopte

**D**amir i Goran Šimun rođena su braća, obojica nogometaši koji su nosili majicu *Radničkog* najuspješnijeg somborskog kluba. No, *Radnički* već dulje vrijeme nije ono što je nekada bio, pa su Damir i Goran dres crveno-bijelih zamijenili majicom Nogometnog kluba *Šikara* iz Sombora, odnosno *Bratstvo 1946* iz Prigrevice. S obzirom da je Damiru tek 20. a Goranu 18. godina, pred njima je još duga nogometna karijera, a obojica bi voljela zaigrati negdje vani.

## POČECI U ŠIKARI

Prve nogometne korake počeli su još kao dječaci. Ustrajali su usprkos tome što je to, uz školske obveze, značilo nekada i dva puta biciklom ići na trening sa salaša na Bezdanskom putu gdje žive. »Nogomet sam počeo trenirati u *Šikari* prije desetak godina. Sva su djeca iz kraja tamo trenirala, pa sam krenuli i brat i ja. No, onda je uslijedila stanka od jedno šest godina, a u vrijeme tog 'odmora' od nogometa dvije godine sam se intenzivno bavio tenisom, ali sam se ipak vratio nogometu. U *Radnički* sam otišao kao četrnaestogodišnjak i to u kadetski tim. Sljedeći korak bio je prelazak u omladinsku selekciju, a odatle među prvotimce«, priča nam Damir koji igra na poziciji beka. Nedugo poslije prelaska u prvi tim imao je ozljedu zbog koje je pauzirao nekoliko mjeseci. U to su se dogodili i problemi u *Radničkom*, koji ovih mjeseci prolazi koroz teško razdoblje opterećeno dugovima, odlaskom igrača, lošim rezultatima. Među onima koji su otišli bio je i Damir, a novi angažman odveo ga je u *Šikaru*, klub gdje je i počeo svoje prve nogometne korake. Ovaj se nogometni klub natje-



Damir i Goran Šimun

će u Područnoj ligi i trenutačno je vodeća ekipa na tablici. S obzirom da je Damir angažiran na obiteljskom poslu u povrtlarstvu, u klubu imaju razumijevanja, ne samo za njega već i za druge nogometaše koji ponekada zbog obveza na poslu i preskoče neki trening. Goran je srednjoškolac, doduše pri kraju srednjoškolske naobrazbe, ali nije lako uskladiti obveze u školi, treninge i utakmice. Njega je nogometni put vodi od *Šikare* do *Radničkog*, *ŽAK*-a, pa nazad u *Radnički* od pionirske do prvotimske selekcije. I on je *Radnički* napustio kada i većina nogometaša i nogometnu je karijeru nastavio u *Bratstvu 1946* iz Prigrevice. Mijenjao je pozicije od lijevog krila, beka, do igrača u napadu. »Treninzi su nam u Prigrevici, ali je klub osigurao prijevoz za sve igrače koji ne žive u Prigrevici. Natječemo se u Bačkoj ligi i idemo k prvom mjestu«, kaže Goran.

## TATA, NAJSTROŽIJI KRITIČAR

Vraćamo Damira na priču o *Radničkom*, klubu koji je u neko

slavno vrijeme zamalo postao prvoligaš i to u ondašnjoj Jugoslaviji, a danas se natječe i to prilično loše u Bačkoj ligi. »Mnogi nogometaši tamo su stasavali, ali nažalost danas igraju u nekim manjim klubovima. Da je *Radnički* u boljoj poziciji, uvijek bih se vratio tamo«, veli Damir. Kako stoji s objema nogama na zemlji, kaže kako će nogomet igrati dok može, ali da dugoročno razmišlja o tome kako osigurati sigurnu egzistenciju. Kaže, kada bi sredio »papire« rado bi otišao negdje u inozemstvo, a u inozemstvo ga je, na kratko, odveo i nogomet. »Bio sam na probi u klubovima u Hrvatskoj. U jednom od tih klubova ponudili su dobre uvjete, ali ne dovoljno dobre da se isplati putovati ili ostaviti obitelj kojoj je moja pomoć potrebna oko povrtlarstva kojim se bavimo«, kaže Damir. Goran bi volio da jednog dana može živjeti od nogometa, ali realno sagledava stvari i kaže kako je pitanje koliko je to danas moguće, naročito u Srbiji.

Za ono kratko vrijeme što smo proveli u razgovoru, Damir i Goran odaju dojam braće koja se međusobno pomažu i podu-

piru. Interesiralo nas je zato i koliko je često nogomet tema njihovih razgovora, i koliko, kada su u prilici, jedan drugome pomažu na travnatom terenu. »Ne razmišljam na terenu da je on moj brat, jednostavno prema njemu se odnosim kao prema svakom drugom igraču«, odmah odgovara Goran. Je li zato što je stariji brat ili je jednostavno takve naravi, Damir na to gleda sasvim drugačije. »Trudim se što više pomoći, kako bi on manje griješio, odigrao što bolje«, priča Damir o situacijama kada se nađu zajedno na terenu. Tu u priču dolazi za njih važna uloga tate *Franje*, koji im je kako kažu najoštrij kritičar. Ne propušta niti jednu njihovu utakmicu. Kažu, ima i pohvala, ali rjeđe, a kritike stignu još u automobilu na putu do kuće. Zanimljivo, ni Damir ni Goran nisu vatreni obožavatelji nogometa koji pasionirano prate sve lige i utakmice. Jednostavno, nogomet shvaćaju kao svoj posao, da odrade treninge i što bolje odigraju utakmicu.

Zlata Vasiljević

## *Trinity: pobjednički sastav 10. HosanaFesta*

